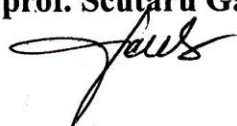


INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN SUCEAVA

**PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE PENTRU
ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PROFESIONAL ȘI TEHNIC
(PLAI)
JUDEȚUL SUCEAVA
PERIOADA 2017 – 2020**

**Document elaborat de Comitetul Local de Dezvoltare a
Parteneriatului Social
(CLDPS) Suceava**

**Avizat în ședința
C.L.D.P.S. Suceava din
data de 24.11.2017
Președinte CLDPS
prof. Scutaru Gabriela**



**Aprobat în ședința C.A.
al I.Ș.J. Suceava din data
de 27.11.2017**

**Inspector Școlar General
prof. Lazăr Gheorghe**



CUPRINS

	pag.
CUVÂNT ÎNAINTE	6
CAP. 1. REZUMAT	8
CAP. 2. DEMOGRAFIE	10
2.1. Situația prezentă	10
2.1.1. Populația totală. Dinamica generală	10
2.1.2. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)	10
2.1.3. Distribuția pe sexe	10
2.1.4. Structura pe grupe de vârstă	11
2.1.5. Structura pe grupe de vârstă și medii rezidențiale	11
2.1.6. Structura etnică	11
2.1.7. Mișcarea migratorie	11
2.2. Proiecții demografice	11
2.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru ÎPT	14
CAP. 3. PROFILUL ECONOMIC JUDEȚEAN	15
3.1. Principalii indicatori economici	15
3.1.1. Produsul intern brut (PIB) și valoarea adăugată brută (VAB)	15
3.1.2. Productivitatea muncii	16
3.1.3. Firmele din județ. Dinamica, repartitia sectorială și pe clase de mărime	17
3.1.4. Întreprinderile mici și mijlocii	18
3.1.5. Investițiile brute ale unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii	19
3.2. Informații parțiale	20
3.2.1. Procesul de integrare europeană și cerințele de competitivitate	20
3.2.2. Cercetarea - dezvoltarea	20
3.2.3. Industria	20
3.2.4. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu	21
3.2.5. Agricultură	22
3.2.6. Silvicultură	23
3.2.7. Turismul	23
3.2.8. Zona montană și dezvoltarea durabilă—aspecte specifice ruralului montan	24
3.3. Concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT	26
CAP. 4. PIAȚA MUNCII	28
4.1. Indicatori statistici ai pieței muncii	28
4.1.1. Participarea la forța de muncă	28
4.1.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale	28
4.1.3. Numărul mediu al salariaților și al muncitorilor pe activități ale economiei naționale	29
4.2. Informații parțiale	30
4.2.1. Analiza comparativă pe ocupații a șomajului și locurilor de muncă vacante înregistrate la AJOFM	30
4.2.2. Evoluțiile recente ale șomajului și a locurilor de muncă vacante înregistrate la AJOFM (aspecte critice în contextul crizei economice și financiare)	31
4.2.3. Proiecția cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu (2013-2020)	34
4.2.3.1. Proiecția cererii potențiale la nivel național	35
4.2.3.2. Proiecția cererii potențiale, a cererii înlocuite și a cererii agregate de forță de muncă la nivel de regiune de dezvoltare și la nivel de județ – scenariul moderat	36

4.2.3.3. Proiecția cererii de formare profesională la nivel regional și județean – scenariul moderat	37
4.3. Concluzii din analiza pieței muncii	38
4.3.1. Principalele constatări desprinse din informațiile din AMIGO la nivel regional	38
4.3.2. Concluzii din analiza principalilor indicatori din Balanța Forței de Muncă (BFM)	39
4.3.3. Concluzii din analiza structurii populației ocupate civile	39
4.3.4. Concluzii din analiza comparativă pe ocupații a șomajului și locurilor de muncă vacante înregistrate la AJOFM	39
4.4. Implicațiile pentru ÎPT	40
CAP. 5. ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC DIN JUDEȚUL SUCEAVA	41
5.1. Contextul european, național și regional	41
5.1.1. Contextul european	41
5.1.2. Contextul național	43
5.1.3. Contextul regional	46
5.2. Indicatori de context specifici	47
5.2.1. Contextul demografic și populația școlară	47
5.3. Indicatori de intrare	50
5.3.1. Numărul de elevi care revin unui cadru didactic	50
5.3.2. Resursele umane din ÎPT.	51
5.3.3. Resurse materiale și condiții de învățare.	51
5.4. Indicatori de proces	52
5.4.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT	52
5.4.2. Asigurarea calității în ÎPT	53
5.4.3. Serviciile de orientare și consiliere. Opțiunile elevilor	54
5.5. Indicatori de ieșire	54
5.5.1. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională	54
5.5.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)	55
5.5.3. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED	56
5.5.4. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED	57
5.5.5. Rata de succes	59
5.5.6. Rata de tranziție la următorul nivel de educație	60
5.5.7. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație	60
5.5.8. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor de citire/lectură (PISA)	61
5.5.9. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior	62
5.5.10. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)	62
5.6. Indicatori de impact	63
5.6.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra ratei șomajului	63
5.6.2. Rata de inserție a absolvenților la 6 luni de la absolvire, pe niveluri de educație	63
5.6.3. Gradul de utilizare a competențelor dobândite de absolvenți la locul de muncă	65
5.7. Oferta școlilor ÎPT din județul Suceava	65
5.7.1. Evoluția planurilor de școlarizare	65
5.7.2. Analiza ofertei curente (pentru anul școlar 2016-2017)	66
5.7.3. Planul de școlarizare pentru anul școlar 2016-2017 (Liceu tehnologic și școală profesională cu durată de 3 ani)	68

5.7.4. Oferta școlilor din ÎPT pentru formarea adulților	70
5.7.5. Rețele școlare	71
5.7.6. Parteneriatul cu întreprinderile	73
5.8. Principalele concluzii din analiza ÎPT județean	73
CAP. 6. EVALUAREA PROGRESULUI ÎN IMPLEMENTARE PLAI	77
CAP. 7. ANALIZA SWOT A CORELĂRII OFERTEI DE FORMARE PROFESIONALĂ CU CEREREA PENTRU JUDEȚUL SUCEAVA	80
CAP. 8. REZUMAT - CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI PENTRU PLANUL DE MĂSURI	81
CAP. 9. ACȚIUNI PROPUSE – PLAN DE MĂSURI	82
Anexa A la planul de acțiuni - Ținte pe domenii pentru structura planurilor de școlarizare	87
Structura CLDPS Suceava	88
Grupul de lucru pentru elaborare PLAI Suceava	90

ANEXE

Capitolul 2. Demografie

Anexa 1 a - Demografie

Capitolul 3. Profilul economic județean

Anexa 2 a - PIB. VAB

Anexa 2 b.c - Firme, Investiții

Capitolul 4. Piața muncii

Anexa 3 c - Principalii indicatori ai forței de muncă LA NIVEL JUDEȚEAN, conf. Balanței Forței de Muncă

Anexa 3d - Evoluția populației ocupate civile pe activități ale economiei naționale

Anexa 3e - Structura șomajului înregistrat la Agenția județeană de ocupare a forței de muncă

Anexa 3f - Rata locurilor de muncă vacante

Anexa 3g - Numărul mediu ai salariaților și muncitorilor

Anexa 5 - locuri de muncă vacante

Capitolul 5. Învățământul profesional și tehnic din județ

Anexa 6a - Evoluția populației școlare

Anexa 6c - Evoluția raportului număr elevi/profesor

Anexa 6d - Situația normelor didactice în IPT

Anexa 6f-1 - Rata netă de cuprindere

Anexa 6f-2 - Gradul de cuprindere (rata specifică de cuprindere) în învățământ

Anexa 6g - Rata de tranziție de la învățământul gimnazial la cel liceal și profesional

Anexa 6h - Rata abandonului școlar

Anexa 6i - Rata de absolvire pe niveluri de educație

Anexa 6j - Rata de succes

Anexa 7 - Evoluția elevilor cuprinși în sistemul de învățământ profesional și tehnic

Anexa 8 - Planul de școlarizare realizat 2016-2017

Anexa 9 - Planul de școlarizare la clasa a IX-a (2016-2017), comparativ cu țintele propuse

Anexa 10 - Distribuția teritorială a unităților de învățământ profesional și tehnic

Anexa 11 - Educația adulților

Anexa 12 - Rețele școlare

Anexa 13 - Harta parteneriatelor

Anexa 14 - Evoluția absolvenților pe domenii de pregătire

Anexa 15 - Condiții de învățare

Anexa 16 - Situația școlarizării în IPT

Anexa 17 - Abandonul școlar timpuriu în UE

Anexa 18 - Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor de citire/ lectură (PISA)

Anexa 19 - Ponderea populației 20-24 ani care a absolvit cel puțin învățământul secundar superior

Anexa 20 - Participarea adulților în formarea continuă

Anexa 21 - Evoluția ratelor de tranziție

Colectivul Comitetului Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social, care a elaborat PLAI județ Suceava 2016-2020 mulțumește tuturor instituțiilor și persoanelor care au contribuit în diverse etape la realizarea documentului.

CUVÂNT ÎNAINTE

Planificarea strategică a ofertei de formare profesională prin învățământ profesional și tehnic (IPT) are caracter național și este realizată în raport cu obiectivele asumate de România ca stat membru al Uniunii Europene.

Obiectivul major al planificării strategice a ÎPT constă în creșterea contribuției învățământului profesional și tehnic la tranziția rapidă și eficientă către o economie competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, participativă și inclusivă.

Învățământul profesional și tehnic, prin obiectivele sale, este subsumat dublului rol al educației: *economic și social*. Prin urmare IPT nu se poate rezuma, în sens restrâns, la satisfacerea cerințelor imediate ale unui loc de muncă, el trebuie să asigure pregătirea pentru dezvoltarea unei cariere de succes care presupune integrare socio – profesională, inclusiv în plan antreprenorial, și/sau continuarea studiilor. În aceste condiții învățământul profesional și tehnic trebuie să asigure absolvenților șansa ocupării unui loc de muncă, văzută ca o etapă, imediată sau ulterioară, în procesul învățării pe parcursul întregii vieți, care include și învățarea la locul de muncă în vederea adaptării la cerințele acestuia.

Iată de ce prognoza ofertei IPT realizată în corelare cu o cerere previzionată a forței de muncă și tranziția de la școală la viața activă devin elemente strategice pentru o planificare performantă.

Modelul propus de CNDIPT și implementat începând cu anul 2003 urmărește asigurarea unei oferte de formare profesională prin IPT relevantă în raport cu nevoile previzionate ale pieței muncii. Relevanța ofertei de formare profesională se referă atât la aspectul cantitativ (deficitul de competențe și calificări de pe piața muncii) cât și la aspectul calitativ (teritorialitatea ofertei și calitatea rezultatelor învățării).

Modelul de planificare strategică se caracterizează prin:

- descentralizarea deciziei și distribuirea acesteia pe mai multe niveluri decizionale, respectiv național, regional, județean și local;
- realizarea exercițiului participativ bazat pe acțiunea colectivă a partenerilor economici și sociali multipli (Consortii regionale, Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social, Consilii de Administrație al unității de învățământ);
- combinarea fluxului decizional de sus în jos cu cel de jos în sus;
- elaborarea, implementarea și monitorizarea instrumentelor de planificare strategică: Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) - nivel regional; Planul Local de Acțiune pentru Învățământ (PLAI) - nivel județean; Planul de Acțiune al Școlii (PAS) - nivelul comunității din aria de acțiune a școlii.

PLAI oferă cadrul general pentru elaborarea planurilor și programelor vizând:

- calificările profesionale relevante pentru dezvoltarea socio-economică locală (nivel de județ) structurate pe domenii profesionale și niveluri de calificare;
- măsuri de raționalizare a rețelei școlare;
- planul de școlarizare al școlilor ÎPT;
- măsuri complementare de formare profesională continuă;
- măsuri asociate de formare profesională a elevilor cu nevoi speciale, în vederea integrării lor în sistemul general de educație;
- măsuri privind dezvoltarea parteneriatului social și a curriculum-ului în dezvoltare locală;
- măsuri privind susținerea investițiilor în infrastructură și echipamente didactice.

Planul Local de Acțiune pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic al județului Suceava a fost reactualizat de către Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social pentru Formarea Profesională, structură managerială participativă, consultativă de la nivelul județean, și a fost aprobat de către consiliul de administrație ale inspectoratului școlar.

Structura PLAI s-a realizat în conformitate cu Metodologia de actualizare a Planurilor Locale de Acțiune pentru Învățământ (PLAI), octombrie 2010.

ABREVIERI UTILIZATE

PRAI	Planul Regional de Acțiune pentru dezvoltarea Învățământului profesional și tehnic
PLAI	Planul Local de Acțiune pentru dezvoltarea Învățământului profesional și tehnic
PAS	Planul de acțiune al școlii
AJOFM	Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă
ANOFM	Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă
CJ	Consiliul Județean
CAEN	Nomenclatorul Activităților Economice Clasificarea Activităților din Economia Națională
CNP	Comisia Națională de Prognoză
COR	Catalogul Ocupațiilor din România
FPC	Formare Profesională Continuă (formarea adulților)
DJS	Direcția Județeană de Statistică
SEOFM	Strategia Europeană de Ocupare a Forței de Muncă
FSE	Fondul Social European
UE	Uniunea Europeană
PIB	Produsul Intern Brut
VAB	Valoarea Adăugată Brută
ÎU	Învățământ Universitar
DRU	Dezvoltarea Resurselor Umane
INS	Institutul Național de Statistică (România)
ISCED	Clasificarea Internațională Standard a Educației (UNESCO) International Standard Classification of Education
ISJ	Inspectoratul Școlar Județean
IFPI	Învățământ și Formare Profesională Inițială
CLDPS	Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social în formarea profesională
PDL	Planul de Dezvoltare Locală
ACL	Analiza Cadrului Logic
APM	Analiza Pieței Muncii
MEN	Ministerul Educației Naționale
MMSSF	Ministerul Muncii, al Solidarității Sociale și Familiei
PND	Planul Național de Dezvoltare
ONG	Organizații Non-guvernamentale
NUTS	Nomenclatorul Unităților Teritoriale pentru Statistică
CR	Consortii Regionale
PDR	Planul de Dezvoltare Regională
RO	România
RON	Noul Leu Românesc
POS	Programul Operațional Sectorial
SWOT	Puncte Tari, Puncte slabe, Oportunități, Riscuri (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)
TVET	Învățământ Profesional și Tehnic (Technical Vocational Education and Training)
VET	Învățământ și Formare Profesională (Vocational Education and Training)
WB	Banca Mondială (World Bank)
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
SPP	Standarde de Pregătire Profesională

CAPITOLUL 1

REZUMAT

Analizele din prezentul document urmăresc evoluțiile și tendințele demografice, ale pieței muncii și economiei județene, precum și situația curentă a învățământului profesional și tehnic județean (oferta de educație și formare profesională).

Datele statistice au fost actualizate având în vedere informațiile existente în statistica UE (EUROSTAT), Anuarele Statistice ale României, la INS, Baza de date TEMPO Online, din Planul de Dezvoltare Regională Nord-Est 2016-2025, precum și datele din evidența unor instituții guvernamentale cum ar fi: Agenții Județene de Ocupare a Forței de Muncă Suceava, Inspectoratul Școlar Județean Suceava. Datele provenind din diferite surse au fost analizate comparativ de către colectivul de elaborare și au fost reținute acele date ce au părut a fi cele mai aproape de realitățile evaluate. Documentul reține elemente ce rezultă din analiza/prelucrarea datelor.

Constatările – formulate din perspectiva implicațiilor pentru dezvoltarea viitoare a învățământului profesional și tehnic județean – sunt rezumate la sfârșitul fiecărui capitol de analiză, sub forma unor **concluzii și recomandări** în atenția factorilor de răspundere la diferite niveluri de decizie din sistemul de educație și formare profesională. Concluziile și recomandările cu caracter mai general sunt sintetizate în **capitolul 8**.

Scopul final al demersului de analiză este reprezentat de **Planul de măsuri** – propus pentru transpunerea în acțiune a principalelor concluzii și recomandări, prezentat în **capitolul 9**.

Analiza demografică indică o creștere a populației, creștere de 17,14%, față de 3,4% la nivel național și 5,5% la nivel regional. În județul Suceava, **grupele de vârstă tinere** 0-14 ani, înregistrează un procent de 17,7% din total populație, situându-se pe primul loc la nivel național.

Grupa de vârstă pentru ÎPT , 15-19 ani, reprezintă 6,33% din totalul populație (47063 persoane), procent ce se menține constant în ultimii ani. Grupele de vârstă 80-84 ani și 85 ani și peste reprezintă 3,8% din totalul populației județului.

Constatările demografice recomandă la nivelul rețelei școlare măsuri pentru raționalizarea ofertei în raport cu nevoile de calificare și acoperirea teritorială, asigurarea accesului la educație și formare profesională, optimizarea resurselor (concentrarea resurselor în școli viabile, în paralel cu rezolvarea problemelor de acces etc.).

De asemenea se recomandă școlilor să colaboreze în rețea și să-și diversifice oferta de servicii (inclusiv pentru formarea adulților, pentru compensarea pierderilor de populație școlară).

Din **analiza mediului economic județean** se constată diversitatea activităților economice, avansul din ultima perioadă al **serviciilor față de industrie, ponderea agriculturii** mai ridicată decât la nivel regional, ponderea **construcțiilor** în creștere, suprafața agricolă subvalorificată, resurse conexe **agriculturii montane nevalorificate**.

În paralel cu restructurările din industrie care au afectat firmele mari, a crescut numărul din întreprinderile mici și mijlocii.

În condițiile în care o mare parte din suprafața județului aparține zonei montane, o secțiune distinctă este destinată analizării problematicei ruralului montan, din perspectiva socio-economică a localităților și gospodăriilor țărănești, a mediului și dezvoltării durabile – conducând la nevoia unui program coerent de măsuri specifice în educație și formare profesională.

Planurile de școlarizare trebuie să reflecte, prin structura ofertei - proporțional cu nevoile pieței muncii - ponderea crescută a serviciilor, diversitatea activităților industriale, importanța construcțiilor și nevoile de dezvoltare a agriculturii.

Principalele constatări din **analiza pieței muncii** indică o scădere a populației active și mai ales a populației ocupate (în mod deosebit în mediul rural și în cazul femeilor). Se constată tendința de **scădere constantă a numărului și ponderii populației ocupate în agricultură și silvicultură**, în paralel cu **creșterea în servicii, industria prelucrătoare, transporturi, comerț**.

Se constată o scădere semnificativă a numărului de șomeri din rândul absolvenților (cu 40% în 2017 față de 2016), cei mai mulți provenind din mediul rural, cu nivel de studii scăzut.

Numărul de locuri de muncă pentru pregătire postliceală este în continuă creștere.

Dezvoltarea parteneriatele cu agenții economici, Agenția de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații vor contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.

Capitolul privind educația și formarea profesională analizează contextul european național, regional și local, precum și principalii indicatori: *de intrare* în procesul educațional (numărul de elevi ce revin unui cadru didactic, resursele umane și materiale), *de proces* (mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT, asigurarea calității în ÎPT, serviciile de orientare și consiliere), *de ieșire* (rata netă de cuprindere în sistemul de educație, rata abandonului școlar, rata de tranziție la următorul nivel ISCED, rata de absolvire, rata de succes, rata de participare a populației adulte în formarea continuăetc.), *de impact* (impactul sistemului ÎPT asupra ratei șomajului, rata de inserție a absolvenților) precum și *oferta școlilor din ÎPT*(evoluția planurilor de școlarizare, analiza ofertei curente, țintele pe termen mediu a domeniilor de pregătire profesională).

O analiză detaliată este dedicată ofertei curente pentru formarea profesională inițială prin ÎPT, constatându-se progresul rezultat pe baza exercițiilor de planificare strategică (PRAI și PLAI) anterioare, dar și unele aspecte care trebuie îmbunătățite în continuare. Este analizată de asemenea implicarea școlilor în formarea adulților. Principalele constatări din analiza sistemului de educație și formare profesională a județului Suceava sunt sintetizate la sfârșitul capitolului, din perspectiva măsurilor propuse pentru creșterea relevanței și calității în raport cu nevoile beneficiarilor.

Corelarea concluziilor desprinse din analizele destinate pieței muncii și economiei județene, cu constatările din analiza ofertei curente a sistemului TVET, a condus la conturarea unor priorități și acțiuni pentru dezvoltarea viitoare a formării profesionale prin instituțiile școlare.

Pe baza acestor concluzii, sunt identificate priorități locale cu efecte asupra formării profesionale.

Aceste priorități se referă la:

1. Adaptarea rețelei școlare și a ofertei de formare profesională inițială la cerințele pieței muncii și a opțiunilor elevilor.

2. Creșterea ponderii populației cu grad ridicat de calificare prin participarea la programe de formare continuă.

3. Asigurarea egalității de șanse în formarea inițială.

4. Dezvoltarea resurselor umane din sistemul ÎPT în vederea asigurării calității în formare.

5. Dezvoltarea infrastructurii unităților școlare ÎPT, în vederea asigurării calității în formare.

Pentru definitivarea acestor obiective precum și a activităților recomandate de PLAI, au fost realizate consultări pe marginea documentului în cadrul Comitetului Local pentru Dezvoltarea Parteneriatului Social.

CAPITOLUL 2

DEMOGRAFIE

2.1. SITUAȚIA PREZENTĂ

2.1.1. Populația totală. Dinamica generală.

La 1 ianuarie 2016, populația județului Suceava era de 743645 locuitori, reprezentând 3,34% din populația României și 18,96 % din populația regiunii Nord Est.

Tabel 2.1 – demografie Evoluția populației totale la 1 ianuarie 2016

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Suceava	706.407	706.720	708.433	708.933	708.297	708.302	740.861	742.053	743645
Regiunea N-E	3.719.102	3.714.050	3.707.600	3.695.831	3.699.239	3.705.145	3.908.257	3.915.607	3922407
Romania	21.504.442	21.469.959	21.431.298	21.354.396	21.316.420	21.267.165	22.299.730	22.242.738	22241718

Sursa: INS, *Populația României pe localități, 2016*

Analiza datelor statistice evidențiază o creștere a populației județului în perioada 2011 - 2016, de la 634810 locuitori înregistrați la recensământul populației din 2011 la 743645 locuitori înregistrați la 1 ianuarie 2016 (creștere de 17,14%, față de 3,4% la nivel național și 5,5% la nivel regional) .

Densitatea populației județului Suceava este de 82,9 loc/kmp, în mediul urban 214,4 loc/kmp și în mediul rural 56,9 loc/kmp.

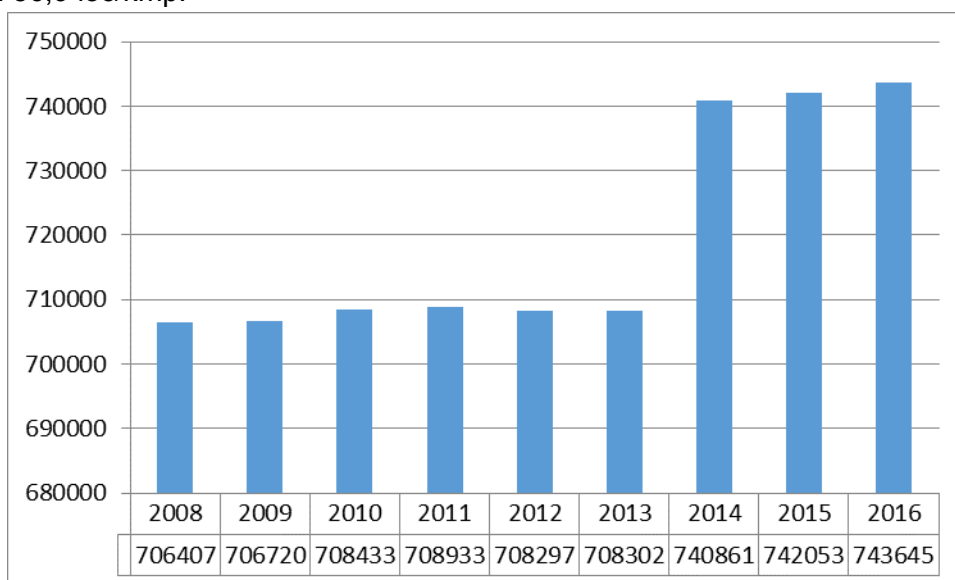


Fig. 2.1. Sursa: INS, *Populația României pe localități, 2016*

2.1.2. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)

La nivelul anului 2016, județul Suceava are un **grad de urbanizare** de 43,60%, valoare situată sub media națională (56,40%) și regională (44,96%).

2.1.3. Distribuția pe sexe

Structura pe sexe indică pe ansamblul populației la nivel județean o **ușoară preponderență a persoanelor de sex feminin** (50,33%), valoare mai mică comparativ cu media națională (51,19%) dar apropiată de valoarea înregistrată la nivel regional (50,29%).

2.1.4. Structura pe grupe de vârstă

Evoluția populației după 2011 indică un **spor demografic**. În județul Suceava, **grupele de vârstă tinere** 0-14 ani, înregistrează un procent de 17,7% din total populație, situându-se pe primul loc la nivel național.

Grupa de vârstă pentru ÎPT , 15-19 ani, reprezintă 6,33% din totalul populație (47063 persoane), procent ce se menține constant în ultimii ani.

Deși este majoritară pe ansamblu, **populația feminină este în minoritate în grupele tinere și mature de vârstă** (până în grupa 50-54 ani), după vârsta de 55 ani populația feminină fiind majoritară.

La data de 1 iulie 2016, copiii ca vârste între 10-14 ani dețineau o pondere de 6,11% din totalul populației stabile a județului, populația tânără cu vârsta între 15 - 19 ani reprezenta un procentaj de 6,33% iar persoanele tinere cu vârsta între 20-24 ani prezentau o pondere de 6,6%.

2.1.5. Structura pe vârste și medii rezidențiale

Grupele de vârstă cuprinse între 0-49 ani au o pondere de 69,53% din totalul populației, în rural regăsindu-se 57,26% din totalul grupei menționate. În schimb, grupele de vârstă cuprinse între 50 și 59 de ani au o pondere mai mică în mediul rural (48,45%) față de urban (51,55). Ponderea mai mare a vârstnicilor în mediul rural comparativ cu mediul urban evidențiază o îmbătrânire demografică mai accentuată în rural.

2.1.6. Structura etnică (conform recensământului din anul 2011)

La recensământul din 20 octombrie 2011, populația română este predominant majoritară (96,2%), celelalte etnii având ponderi mult mai mici: populația de etnie rromă 2,0%, ucrainiană 1,0%, poloneză 0,3%, ruși-lipoveni 0,3%, germană 0,1%, ș.a.

Față de recensământul din anul 2002 s-a înregistrat o creștere a ponderii populației de etnie rromă. (de la 1,3% la 2,0%) și o descreștere a ponderii populației de etnie ucrainiană (de la 1,2% la 1,0%).

2.1.7. Mișcarea migratorie

În anul 2016, în județul Suceava, numărul persoanelor care au plecat cu domiciliul a fost mai mic față de numărul persoanelor care și-au stabilit domiciliul în județ, soldul schimbărilor de domiciliu a avut valori pozitive (+845 persoane, față de -1349 persoane în anul 2014).

Datele statistice oficiale înregistrează doar migrația internă și externă rezultată din schimbările oficiale de domiciliu. În realitate nu poate fi însă ignorat **fenomenul** îngrijorător al **emigrației**, în special în rândul tinerilor și al persoanelor calificate, cu tendință de accentuare.

2.2. PROIECȚII DEMOGRAFICE

Proгноza demografică realizată de Institutul Național de Statistică la orizontul anului 2060 indică o **reducere a populației României față de 2011** cu 7164,9 mii locuitori.

Tab. 2.2.- Populația României pe grupe mari de vârstă, în anii 2011, 2020, 2030 și 2060, varianta constantă

Grupe de vârstă	2011		2020		2030		2060	
	mii persoane	%	mii persoane	%	mii persoane	%	mii persoane	%
Cu migrație externă								
Total	20121,6	100	19330,6	100	18047	100	12946,7	100
0 - 14 ani	3189,6	15,9	2850,2	14,7	2397,6	13,3	1567,8	12,1
15 - 64 ani	13684,3	68	12808,4	66,3	12099,1	67	7921,9	61,2
65 ani și peste	3247,7	16,1	3672	19,0	3550,3	19,7	3457	26,7
Fără migrație externă								
Total	20121,6	100	19360,5	100	18121,9	100	13232,7	100
0 - 14 ani	3189,6	15,9	2873,9	14,8	2441	13,5	1659,4	12,5
15 - 64 ani	13684,3	68	12814,4	66,2	12131,5	66,9	8116,1	61,3
65 ani și peste	3247,7	16,1	3672,2	19	3549,4	19,6	3457,2	26,2

Sursa: Anuarul României, INS, date prelucrate

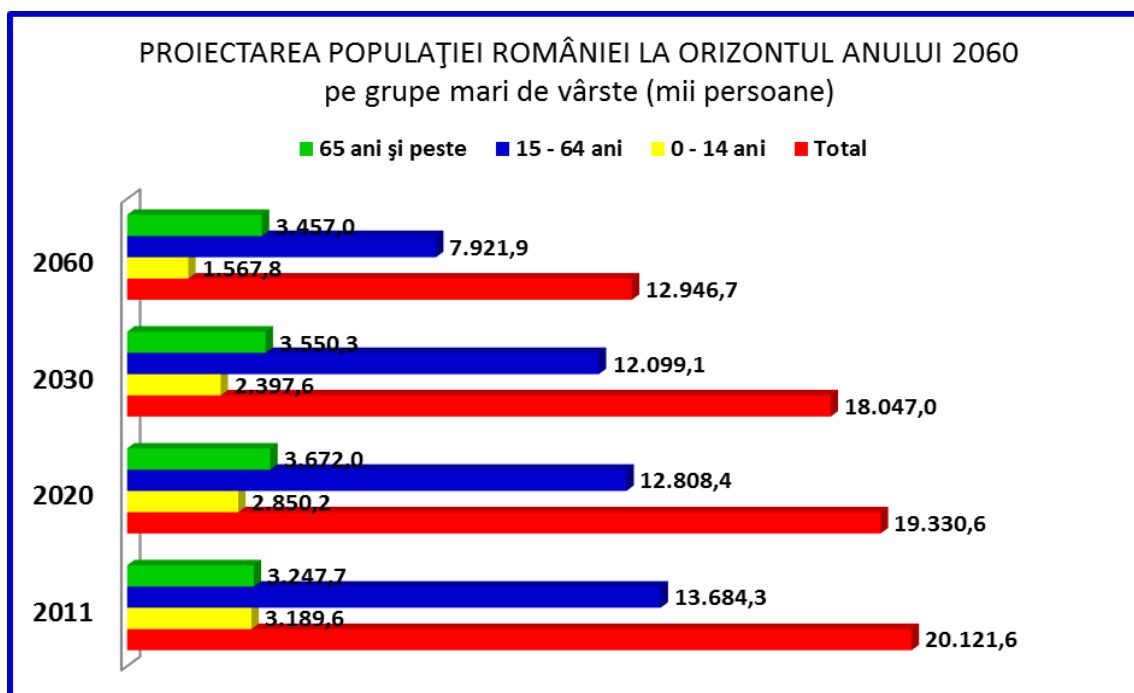


Fig. 2.2. Proiectarea populației din România orizont 2060

Sursa: Anuarul României, INS, date prelucrate

Proгноza demografică realizată de Institutul Național de Statistică la orizontul anului 2025 indică o **reducere a populației județului Suceava față de 2005** cu 10,7 mii locuitori (-1,5%). Față de anul 2007, populația județului Suceava a înregistrat o creștere cu 8507 persoane (+1,01%).

Pe grupe mari de vârstă, față de 2005, cea mai accentuată **scădere** se proiectează în **grupa 0-14 ani**, care a scăzut cu 9,0% (-11,7 mii pers.) în 2015 și va scădea cu 18,0% (-24,6 mii pers.) până în 2025. În schimb, va **crește numărul persoanelor în vârstă de peste 65 ani**, ritmul fiind mai scăzut decât cel înregistrat la nivel național și regional.

În județul Suceava scăderea numărului populației până în anul 2025 cu 1,5% va fi mai mică față de scăderea înregistrată la nivel regional (-5,9%) și național (-8,0%).

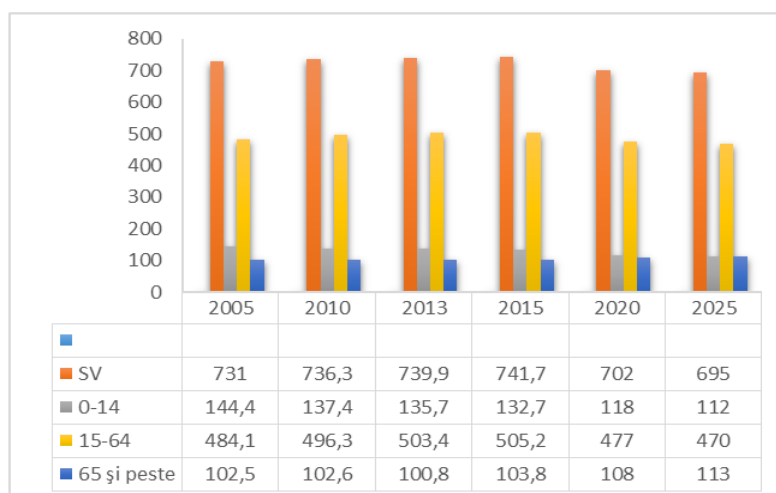


Fig. 2.3. Evoluția populației județului Suceava, 2005-2025

Sursa: datele din prognoza INS

În figura 2.3. sunt prezentate schimbările care se vor produce în **raportul dintre tineri și vârstnici**. Până în 2025, numărul tinerilor va scădea, numărul vârstnicilor va crește, populația județului va cunoaște un **proces de îmbătrânire**.

Prognoza populației de vârstă școlară și preșcolară județul SUCEAVA - Mii pers. - Tab. 2.3.

Grupe de vârstă	2005	2015	2025	2015-2005		2025-2005	
				Abs.	%	Abs.	%
3 - 24 ani	225	192	173	-33	-14,7%	-52	-23,1%
3 - 6 ani	36	32	29	-4	-11,1%	-7	-19,4%
7 - 10 ani	36	33	30	-3	-8,3%	-6	-16,7%
11 - 14 ani	39	34	31	-5	-12,8%	-8	-20,5%
15 - 18 ani	49	36	32	-13	-26,5%	-17	-34,7%
19 - 24 ani	65	57	50	-8	-12,3%	-15	-23,1%

Sursa: INS, date prelucrate

Până în anul 2025 se estimează **reduceri la nivel județean ale populației de vârstă școlară și preșcolară (3-24 ani)**, în toate grupele de vârstă analizate, cea mai mare scădere înregistrând **grupele 15-18 și 19-24 ani** (v. tab. 2.3), acestea fiind și cele care încadrează grupul țintă principal pentru planificarea în învățământul profesional și tehnic (15 - 18 ani pentru liceu, 19-24 ani pentru învățământul postliceal și superior) (v. tab.2.3 și 2.4.).

În **grupa 15-18 ani**, față de 2005 se estimează o reducere la nivelul județului de de 34,7% până în 2025. La nivel regional se estimează o reducere mai mare, de 38,5% până în anul 2025 (v. tab. 2.4.)

Prognoza populației din grupa de vârstă 15-18 ani - Mii pers. - Tab. 2.4

	2005	2015	2025	2015-2005		2025-2005	
				Abs.	%	Abs.	%
Regiunea Nord EST	260	179	160	-81	-31,2	-100	-38,5
SUCEAVA	49	36	32	-13	-26,5	-17	-34,7

Sursa: INS, date prelucrate

Pentru **grupa 19-24 ani**, față de 2005 scăderea prognozată la nivel județean este de 23,1% până în 2025, valori mai mici față de regiune, unde scăderea prognozată este de 29,3% până în 2025 (v. tab.2.5.).

Efectele acestor evoluții vor afecta direct populația școlară și structura populației în vârstă de lucru (mai puțini tineri vor intra pe piața muncii), cu impact potențial asupra dezvoltării economico-sociale a județului.

Prognoza populației din grupa de vârstă 19-24 ani - Mii pers. - Tab. 2.5.

	2005	2015	2025	2015-2005		2025-2005	
				Abs.	%	Abs.	%
Regiunea Nord EST	348	273	246	-75	-21,6	-102	-29,3
SUCEAVA	65	57	50	-8	-12,3	-15	-23,1

Sursa: INS, date prelucrate

Pe de altă parte, în intervalul de analiză 2015-2025, se estimează la nivel regional o consolidare relativă a vârstei de mijloc (35-55 ani), active pe piața muncii, ceea ce în mod logic conduce la o **nevoie crescândă de formare continuă pentru adulți - în atenția școlilor interesate de compensarea pierderilor de populație școlară**.

2.3. PRINCIPALELE CONCLUZII DIN ANALIZA DEMOGRAFICĂ. IMPLICAȚII PENTRU ÎPT

Concluzii	Implicații pentru dezvoltarea resurselor umane, IPT
Reducerea naturală prognozată a populației tinere nivelul scăzut al resurselor bugetare, mai ales în mediul rural, combinat cu lipsa de experiență la nivelul consiliilor locale privind specificul finanțării unităților de învățământ	Pericolul unui deficit de forță de muncă tânără calificată. Creștere a nivelului de calificare și a motivării forței de muncă tinere de a participa la forța de muncă regională. Racordare realistă la piața europeană a muncii – acțiuni de planificare a ofertei educaționale, de informare, orientare și consiliere. Optimizarea alocării resurselor, prin concentrarea pregătirii în școli viabile, în paralel cu rezolvarea problemelor de acces. Colaborarea școlilor în rețea: • o ofertă cuprinzătoare și diversificată; • eliminarea paralelismelor nejustificate; • colaborare pentru acoperire teritorială optimă; • diversificarea grupurilor țintă (programe pentru adulți).
Fenomenul de îmbătrânire demografică	Nevoi sporite de personal calificat pentru asistență socială și medicală, nevoi educaționale specifice.
Ponderea semnificativă a populației feminine	Oferta de pregătire - calificările dorite de populația feminină, programe de sprijin (facilități) pentru participarea la educație.
Ponderea semnificativă a populației rurale	Asigurarea accesului la educație în condiții de calitate și varietate de opțiuni, ofertă de pregătire adecvată, în sprijinul diversificării și creșterii competitivității economiei rurale, educație în sprijinul conservării și valorizării patrimoniului cultural specific și resurselor naturale din mediul rural, îmbunătățirea condițiilor de studiu în mediul rural.
Diversitatea etnică	Educație multiculturală, soluții pentru asigurarea accesului egal la educație și a varietății opțiunilor, programe de sprijin pentru grupurile etnice dezavantajate.
Consolidare relativă a vârstei de mijloc (35-55 ani) active pe piața muncii	Nevoi crescânde de formare continuă. Implicarea activă a școlilor ca furnizori de programe de formare pentru adulți.

CAPITOLUL 3

PROFILUL ECONOMIC AL JUDEȚULUI SUCEAVA

3.1. PRINCIPALII INDICATORI ECONOMICI

3.1.1. Produsul intern brut (PIB) și valoarea adăugată brută (VAB)

În anul 2014 județul Suceava un Produs Intern Brut (PIB) de 13,5 miliarde de lei, Suceava, care se situează, ca putere economică, la egalitate cu Bacăul și după județul Iași (cel mai dezvoltat din regiunea Nord-Est, cu un PIB de 21,9 mld. lei). Celelalte județe din regiune au valori inferioare la Produsul Intern Brut: Neamț 9,4 mld. lei, Botoșani 7,4 mld. lei, Vaslui 6,3 mld. lei.

În anul 2015 PIB-ul național a înregistrat o creștere mai rapidă, urcând cu 3,8% față de anul 2014.

În anul 2015, valoarea PIB/locuitor din județul Suceava – indicator sintetic pentru aprecierea gradului de dezvoltare – a fost cu 40,0% mai mic decât media națională (v. tab. 3.1.).

Tab. 3.1.

	PIB / locuitor în 2015	
	EURO	Indici de disparitate**) (România =100)
România	7801	100%
Suceava	4686	60%

Sursa: INS

Județul Suceava deține o poziție favorabilă în Regiunea Nord-Est și are o contribuție importantă la economia întregii regiuni, furnizând 19,50% din produsul intern brut al acesteia. Regiunea Nord-Est furnizează aproximativ 10% din produsul intern brut național.

La creșterea PIB în anul 2015, raportat la 2014, au contribuit toate ramurile economiei, cu excepția agriculturii, silviculturii și pescuitului, contribuții pozitive mai importante având următoarele ramuri: comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transportul și depozitarea; hotelurile și restaurantele (+1,0%), cu o pondere de 15,8% la formarea PIB și al căror volum de activitate s-a majorat cu 6,4%; construcțiile (+0,6%), cu o pondere de 7,4% la formarea PIB și al căror volum de activitate s-a majorat cu 8,8%, informațiile și comunicațiile (+0,6%), cu o pondere mai redusă la formarea PIB (5,7%), dar care au înregistrat o creștere semnificativă a volumului de activitate (11,8%), industria (+0,5%), cu o pondere de 23,2% la formarea PIB și al cărei volum de activitate s-a majorat cu 2,0%; impozitele nete pe produs (+0,7%), cu o pondere de 12,1% la formarea PIB, și al căror volum de activitate s-a majorat cu 5,7%.

La finele anului 2015 Județul Suceava este caracterizat prin următoarele aspecte economice:

✓ numărul cel mai mare de societăți comerciale activează în domeniul *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor*, respectiv 4.883 societăți, observându-se o creștere nominală de 108 societăți și procentuală de 2,69% față de anul 2014;

✓ pe locul doi în privința numărului de societăți comerciale active se regăsește *Industria Prelucrătoare* cu un număr de 1.616 societăți, ceea ce reprezintă o creștere nominală de 74 societăți și procentuală de 4,79% față de anul anterior;

✓ chiar dacă numărul firmelor din domeniul *Construcțiilor* a înregistrat o creștere în anul 2015, acesta a pierdut locul trei în detrimentul *Transportului și depozitării*, domeniu în care activează un număr de 1.580 societăți, cu 208 mai multe decât în anul precedent, observându-se o creștere procentuală de 15,16%;

✓ din punct de vedere procentual, cea mai mare creștere a numărului de societăți s-a înregistrat în domeniul *Intermedieri financiare și asigurări*, respectiv 32,38%, fiind urmat de *Tranzacții imobiliare* cu o creștere de 17,20%;

- ✓ numărul total al societăților comerciale active la finele anului 2015 era de 13.973, cu 866 mai multe decât în anul 2014, ceea ce reprezintă o creștere de 6,6%;
- ✓ cifra de afaceri netă totală a fost în anul 2015 de 14.785,09 milioane lei, în creștere cu 2.057,44 milioane de lei, respectiv 16,16% față de anul precedent;
- ✓ companiile care activează în domeniul *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor* au înregistrat cea mai mare cifră de afaceri netă, respectiv 5.120,07 milioane lei, reprezentând 34,63% din totalul județului, fiind în creștere cu 20,48% față de anul 2014;
- ✓ pe locul doi și la mare distanță de celelalte domenii se află *Industria prelucrătoare* care a avut în anul 2015 o cifră de afaceri netă totală de peste 4.602,45 mil. lei, în creștere cu 4,5% față de anul precedent;
- ✓ în ceea ce privește profitul curent se observă o creștere spectaculoasă de 135,59%, topul fiind condus de către societățile din domeniul *Comerțului cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor* a căror indicator s-a ridicat la suma de 261,44 milioane lei, înregistrând o creștere de 728% față de anul anterior când profitul curent a fost de doar 31,54 milioane de lei;
- ✓ a doua poziție în clasament este ocupată de companiile care activează în domeniul *Industriei prelucrătoare* cu un profit în valoare de 174,59 mil. lei, a treia poziție aparținând firmelor din domeniul *Transport și depozitare* cu valoarea profitului de 94,42 mil. lei;
- ✓ ierarhia se modifică radical în ceea ce privește rata profitului, pe primul loc situându-se companiile din Intermedieri financiare și asigurări, domeniu ce înregistrează o rată a profitului de 44,49% față de 41,80% în anul precedent;
- ✓ pe următoarele poziții în ceea ce privește rata profitului se situează companiile din categoria Informații și comunicații (24,97%) și Sănătate și asistență socială (24,01%).

3.1.2. Productivitatea muncii

Regiunea Nord-Est contribuie cu 11,13% la ocuparea totală a țării, cea mai ridicată rată de ocupare se înregistrează în servicii 60,60%, urmată de industrie și construcții 37,16% și agricultură 2,24%. Raportat la Regiunea Nord-Est, județul Suceava contribuie cu 18,31% la ocuparea totală, clasamentul ratei de ocupare păstrându-se același.

Schematic, situația generală a județului Suceava, se poate prezenta astfel:

- 64.584 firme înmatriculate din decembrie 1990 până la finalul anului 2015;
- 33.903 radieri aferentei perioadei mai sus menționate;
- 30.681 de firme active la finalul anului 2015 în cadrul cărora sunt angajați un număr de 98.294 persoane având un salariu mediu net în valoare de 1.387,17 lei.

Domeniile cele mai profitabile au și un număr ridicat de salariați: cei mai mulți angajați din companiile sucevene lucrează în Industria prelucrătoare (18.540 salariați), Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor (15.379 salariați), Construcții (7.370 salariați) și Transport și depozitare (7.457 salariați).

Cele mai productive companii sunt care activează în următoarele domenii: Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor – o productivitate medie a muncii de 0,33 mil. lei/salariat, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 0,27 mil. lei/salariat și Industria prelucrătoare, precum și companiile din Transport și depozitare – 0,25 mil. lei/salariat.

Numărul mediu de salariați al celor peste 13.000 de firme este de 63.885, cu 9,21% mai mult față de anul 2013. Productivitatea medie a muncii a crescut cu 5,96% adică la o valoare de 231.000 lei pe salariat.

3.1.3. Firmele din județ. Dinamica, repartitia sectorială și pe clase de mărime

Pe teritoriul județului Suceava, în anul 2015, și-au desfășurat activitatea 13973 întreprinderi din industrie, construcții, comerț și alte servicii.

Numărul cel mai mare de societăți comerciale activează în domeniul Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, respectiv 4.883 societăți, urmat de Industria prelucrătoare cu 1.616 societăți comerciale și Transport și depozitare cu 1.580 societăți comerciale.

Companiile din domeniul Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor au avut în anul 2015 o cifră de afaceri netă totală de 5.120,07 mil. lei și un profit curent de 261,44 mil. lei.

Companiile din Industria prelucrătoare au obținut a doua poziție în ceea ce privește cifra de afaceri netă cu o valoare de 4.602,45 mil. lei, urmate de firmele din domeniul Transportului și depozitării cu 1.883,10 mil. lei și firmele din domeniul Construcții cu o cifră de afaceri netă de 1.341,41.

În ceea ce privește profitul curent, clasamentul se păstrează același ca și în cazul cifrelor de afaceri nete, a doua poziție în clasament fiind ocupată de companiile care activează în domeniul Industriei prelucrătoare cu un profit în valoare de 174,52 mil. lei, a treia poziție aparținând firmelor din domeniul Transport și depozitare cu valoarea profitului de 94,42 mil. lei.

Ierarhia se modifică radical în ceea ce privește rata profitului, pe primul loc situându-se companiile din Activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic, activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu, domeniu ce înregistrează o rată a profitului de 57,74%.

Pe următoarele poziții în ceea ce privește rata profitului se situează companiile din categoria Intermedieri financiare și asigurări (44,49%), Informații și comunicații (24,97%) și Tranzacții imobiliare (24,01%).

Se observă faptul că domeniile cele mai profitabile au și un număr ridicat de salariați: cei mai mulți angajați din companiile sucevene lucrează în Industria prelucrătoare (18.540 salariați), Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor (15.379 salariați), Construcții (7.457 salariați) și Transport și depozitare (7.370 salariați).

Cele mai productive companii sunt care activează în următoarele domenii: Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor – o productivitate medie a muncii de 0,33 mil. lei/salariat, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 0,27 mil. lei, companiile din Transport și depozitare, precum și cele din domeniul Industriei prelucrătoare – 0,25 mil. lei/salariat și Activități de spectacole, culturale și recreative – 0,24 mil. lei/salariat.

Societăți comerciale din județul Suceava

Tab. 3.2.

INDICATORI DOMENIUL DE ACTIVITATE (CAEN)	Numărul societăților comerciale	Cifra de afaceri netă (mil. lei)	Profitul curent (mil. lei)	Rata profitului (%)	Numărul mediu de salariați	Productivitate a medie a muncii (mil. lei/sal)
Agricultură, silvicultură și pescuit	738	468,07	14,45	3,09	2.417	0,19
Industria extractivă	41	128,87	6,22	4,82	839	0,15
Industria prelucrătoare	1.616	4.602,45	174,59	3,79	18.540	0,25
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	26	91,59	4,60	5,02	341	0,27
Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	52	135,66	14,58	10,75	1.305	0,10
Construcții	1.508	1.341,41	91,21	6,80	7.370	0,18
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor	4.883	5.120,07	261,44	5,11	15.379	0,33
Transport și depozitare	1.580	1.883,10	94,42	5,01	7.457	0,25

Hoteluri și restaurante	920	296,56	26,09	8,80	3.356	0,09
Informații și comunicații	288	100,68	25,14	24,97	722	0,14
Intermedieri financiare și asigurări	139	13,76	6,12	44,49	196	0,07
Tranzacții imobiliare	218	74,93	16,04	21,41	460	0,16
Activități profesionale, științifice și tehnice	966	155,40	22,85	14,70	1.756	0,09
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	311	161,61	14,87	9,20	1.663	0,10
Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public	3	1,05	0,18	16,70	7	0,15
Învățământ	83	10,39	1,10	10,55	253	0,04
Sănătate și asistență socială	219	81,04	19,46	24,01	740	0,11
Activități de spectacole, culturale și recreative	125	82,57	5,73	6,94	350	0,24
Alte activități de servicii	256	35,87	2,90	8,09	733	0,05
Activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic, activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu	1	0,01	0,01	57,74	1	0,01
Activități ale organizațiilor și organismelor extrateritoriale	0	0,00	0,00	-	0	-
TOTAL	13.973	14.785,09	801,98	5,42	63.885	0,231

3.1.4. Întreprinderile mici și mijlocii

Analiza datelor pentru perioada 2000-2014 evidențiază, per ansamblu, dinamica crescătoare a numărului de întreprinderi mici și mijlocii (IMM) și a numărului de angajați în IMM, în paralel cu reducerile de personal în cadrul întreprinderilor mari.

Tab. 3.3.

Efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități ale economiei naționale				
Sector de activitate	2013		2014	
	Nr. pers.	%	Nr. pers.	%
Agricultură, silvicultură și pescuit	3109	3,2	3211	3,2
Industrie extractivă	1437	1,5	1679	1,7
Industrie prelucrătoare	18469	19,3	18435	18,6
Energie electrică și termică, gaze și apă	3108	3,2	2993	3,0
Construcții	6542	6,8	7100	7,2
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	18908	19,7	19751	20,0
Hoteluri și restaurante	2988	3,1	3456	3,5
Transport, depozitare și comunicații	5779	6,0	6036	6,1
Informații și comunicații	1119	1,2	1144	1,2
Intermedieri financiare și asigurări	1413	1,5	1384	1,4
Tranzacții imobiliare	532	0,6	538	0,5
Activități profesionale, științifice și tehnice	1511	1,6	1664	1,7
Activități de servicii administrative și activități de servicii	2755	2,9	2568	2,6
Învățământ	11783	12,3	11830	12,0
Sănătate și asistență socială	7981	8,3	8294	8,4
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	4951	5,2	5049	5,1
Activități de spectacole, culturale și recreative	1080	1,1	1529	1,5
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	2345	2,4	2218	2,2
Total	95810	100,0	98879	100,0

Sursa: INS

La nivelul județului numărul de IMM a crescut de la 99,6% în anul 2004 la 99,8% în anul 2015, cele mai multe regăsindu-se în comerț, industrie, construcții, transporturi, turism.

3.1.5. Investițiile brute ale unităților locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii

Investițiile brute realizate în anul 2014 în unitățile locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii din județul Suceava au totalizat 1040 milioane lei prețuri curente, cu 23% mai puține față de anul 2013.

Investițiile realizate în unitățile din industrie și comerț din județul Suceava au reprezentat 63,4 % din total.

Soldul investițiilor străine directe

Firme participare străină de capital înmatriculate din 1991 până la 31 decembrie 2015 – 1591 firme, cu o valoare a capitalului subscris de 1.435.784,2 lei.

În tabelul 3.4. sunt prezentate investițiile străine finalizate* din județul Suceava.

Tab. 3.4.

Nr. crt.	Denumire companie	Țara	Sector economic	Locație	Valoare investiție (mil EUR)	Locuri de muncă create	Perioada de implementare	
							An inițiere	An finalizare
1	Egger SRL	Austria	Producția plăcilor de material lemnos	Rădăuți	473	750	2006	2008
2	Egger SRL	Austria	Producere energie	Rădăuți	39	-	2012	2013
3	Geralds Hotelmanagement SRL	Austria	Hoteluri si alte facilitati de cazare similare	Rădăuți	40	50	-	2007
4	Holzindustrie Schweighofer SRL	Austria	Fabrică de cherestea	Rădăuți	115	600	2006	2008
5	Holzindustrie Schweighofer SRL	Austria	Producția de panouri înclieate	Siret	12	-	2009	2009
6	Holzindustrie Schweighofer SRL	Austria	Producere energie	Rădăuți	20	-	2009	2009
7	Saint-Gobain Construction Products Romania SRL	Franța	Producerea de mortare uscate	Stroiești	7	-	-	2013
8	Sidem România SRL	Belgia	Producerea de piese auto	Șcheia	1,5	220	-	2001
9	Agraria Nord SRL	Austria	Cultivarea cerealelor	Rădăuți	10,5	24		2007
10	Sami Plastic SA	Italia	Fabricarea plăcilor, foliilor, tuburilor și profilelor din material plastic	Suceava	2	45	-	1999
11	Genko Med Group SA	Italia	Producerea și comercializarea dispozitivelor medicale	Suceava	2,5	76	2012	2012

*centralizarea este realizată pe baza datelor CCI Suceava

În anul 2015 în județul Suceava nu s-a înregistrat nicio investiție străină importantă.

3.2. INFORMAȚII PARȚIALE

3.2.1. Procesul de integrare europeană și cerințele de competitivitate

Ca urmare a integrării României în UE, firmele din județ se confruntă cu o presiune concurențială sporită pentru a rezista pe piața internă și pentru a valorifica oportunitățile participării pe piața UE. Noi firme și investiții de capital străin vor fi atrase în județ.

Dincolo de avantajul conjunctural (care se va reduce în timp) al prețului relativ scăzut al forței de muncă, competitivitatea firmelor va fi condiționată într-o măsură din ce în ce mai mare de creșterea valorii adăugate prin eforturi susținute de inovare și segmentare pentru cucerirea și păstrarea pieței, cu accent pe **tehnologie, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare** adecvate.

Nevoile de competitivitate ale firmelor vor conduce și la dezvoltarea și diversificarea pieței de **servicii pentru afaceri** ("business to business"): servicii de consultanță, financiare, comerciale etc., dar și alte servicii pentru întreprinderi rezultate din externalizarea unor activități auxiliare producției și contractate cu firme specializate - de ex. de întreținere și reparații (mentenanță), service pentru produsele vândute etc.

3.2.2. Cercetarea – dezvoltarea

Unul dintre factorii ce potențează competitivitatea este dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare. Din păcate, legăturile sectorului de cercetare-dezvoltare cu mediul economic sunt insuficient dezvoltate comparativ cu potențialul și nevoile de dezvoltare economică a județului. În viitor, odată cu dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere este necesară accelerarea procesului de transfer tehnologic.

În ultimii 4 ani analizați (v. tab. 3.5.), județul Suceava a cunoscut o *creștere a numărului de cercetători* la 10.000 locuitori, de la 18,3 în 2011 la 24,9 în 2014. În valoare absolută, numărul de salariați în activitatea de cercetare-dezvoltare din județ a crescut de la 526 de salariați în 2011 la 574 de salariați în 2014 (în timp ce la nivel național a crescut de la 42363 de salariați în 2011 la 42963 salariați în 2014). De asemenea, în anul 2014 a avut loc o scădere a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare la nivelul județului cu 18,5%.

Tab 3.5.

	Numărul salariaților din activitățile de cercetare-dezvoltare				Nr. salariați în cercetare-dezvoltare la 10000 pers. Ocupate civile			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
România	42363	42674	43375	42963	50,6	49,8	50,8	51
Suceava	426	430	544	574	18,3	18,1	23,3	24,9

	Totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare - Mii lei (RON) – prețuri curente -			
	2011	2012	2013	2014
România	2786830	2872728	2464779	2555662
Suceava	19667	18870	22797	18524

Sursa: INS, Anuarul statistic

Cercetarea din România este extrem de centralizată, în anul 2014, 51,3% din numărul salariaților și 54,8% din fondurile destinate domeniului fiind concentrate în municipiul București și județul Ilfov.

3.2.3. Industria

Industria suceveană a înregistrat, pe ansamblu, în anul 2015 o creștere față anul 2014, indicele producției industriale fiind de 104,3% iar indicele valoric al cifrei de afaceri pentru

întreprinderile cu activitate principală de industrie pentru aceeași perioadă fiind de 118,8% (v. tab. 3.6.).

Tab. 3.6.

Evoluția principalelor indicatori care caracterizează activitatea industrială pentru unitățile observate statistic	
	An 2015/ An 2014
Indicii producției industriale, serie brută (%)	104,3
Indicii valorici ai cifrei de afaceri din industrie (%)	118,8

Sursa: DJS Suceava, date provizorii

Notă: Indicele producției industriale a fost calculat pentru unitățile observate statistic, eșantion reprezentativ la nivel de țară. Indicele cifrei de afaceri a fost calculat pentru unitățile observate statistic, eșantion reprezentativ la nivel de țară, prețuri curente.

Ramurile industriale reprezentative din județul Suceava sunt:

- **industria de exploatare și prelucrare a lemnului**, a cărei dezvoltare este în strânsă corelație cu suprafața mare a fondului forestier existent;
- **industria alimentară**, dezvoltată în corelație directă cu agricultura județului, se bazează pe prelucrarea produselor animaliere (carne, lapte) și a produselor vegetale;
- **industria construcțiilor de mașini**, reprezentată prin societăți comerciale care produc mașini-unelte, scule, rulmenți etc.;
- **industria ușoară**, reprezentată prin unități de confecții, tricotaje și încălțăminte.

3.2.4. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu

În anul 2014 județul Suceava dispunea de o infrastructură diversă:

- lungimea simplă a liniilor de cale ferată – 526 km;
 - lungimea simplă a liniilor de cale ferată electrificate – 248 km;
- lungimea drumurilor publice total (locul 3 pe țară) – 3150 km, din care:
 - drumuri publice modernizate – 1576 km;
 - drumuri publice cu îmbrăcămînți ușoare rutiere – 107 km;
- drumuri naționale – 628 km;
 - drumuri naționale modernizate – 614 km;
 - drumuri naționale cu îmbrăcămînți ușoare rutiere – 14 km;
- drumuri județene și comunale – 2522 km;

În apropierea municipiului Suceava, la o distanță de 12 km, se află Aeroportul Internațional „Ștefan cel Mare” Suceava, care asigură legăturile aeriene cu restul României, precum și cu alte țări.

Județul Suceava avea la data de 31.12.2012 o rețea de distribuție a apei potabile în lungime totală de 1163,4 km (din care 59,5% se găsește în municipii și orașe), o rețea de canalizare cu o lungime de 759,5 km și o rețea de distribuție a gazelor naturale în lungime totală de 534,4 km.

Dinamica investițiilor în **infrastructura tehnică** (alimentare cu energie electrică, apă, gaz, etc.), **edilitară** și **pentru afaceri**, în creștere în ultimii ani, se va accentua în perioada următoare din perspectiva nevoilor de dezvoltare economică și socială și a continuării integrării europene.

În **telecomunicații** se remarcă un proces de modernizare care se va accentua în viitor, datorită creșterii gradului de acoperire și expansiunii noilor tehnologii atât în telefonie fixă cât și în telefonie mobilă. **Schimbările tehnologice** în domeniu, vor antrena **modificări în profilul unor calificări** (ex. competențele IT pentru sistemele de transfer integrat de date, voce și imagine).

Adaptarea la standardele UE pentru **protecția mediului** conduce la o nevoie în creștere de personal specializat dar și de dezvoltare a unor competențe de mediu ca parte din pregătirea tehnică generală, indiferent de specialitate.

3.2.5. Agricultură

La 31 decembrie 2014, suprafața agricolă a județului însuma 16,4% din suprafața agricolă totală a regiunii și cca. 2,4% din suprafața agricolă a României (conf. *INS, Anuarul statistic 2015*).

O caracteristică deosebită a regiunii și a județului este relieful foarte variat și specificul montan, cu potențial ridicat pentru creșterea animalelor, alternând cu suprafețe favorabile culturilor agricole.

Pășunile și fânețele ocupă o parte importantă din suprafața agricolă, creșterea bovinelor fiind o activitate tradițională a locuitorilor județului.

În anul 2014, producția agricolă de bunuri și servicii agricole a fost de 2.872714 mii lei, cu 4% mai mult față de anul 2013.

Structura producției agricole de bunuri și servicii agricole din anul 2014 a fost următoarea: 57,7% din total a rezultat din producția vegetală, 41,87% din producția animală și 0,43% din servicii agricole. Comparativ cu anul anterior s-au înregistrat următoarele modificări în structura producției agricole de bunuri și servicii agricole: a scăzut ponderea în total a producției vegetale (-1,1%) și a crescut ponderea în total a producției animale (0,77%) și a crescut ponderea serviciilor agricole (0,33%).

Tab.3.7

Evoluția repartiției terenurilor agricole pe tipuri de folosințe în județul Suceava

Categorია de folosință	Suprafața (ha)				
	2010	2011	2012	2013	2014
Arabil	180.972	180.678	180.372	179.495	179.954
Pășuni	91.596	90.274	90.570	90.367	90.512
Fânețe și pajiști naturale	74.136	73.960	74.053	73.897	74.179
Livezi	2.776	3.008	2.810	3.003	2.987
TOTAL AGRICOL	349.480	347.920	347.805	346.762	347.632

(Sursa: Direcția pentru Agricultură Suceava)

Evoluția repartiției terenurilor agricole pe tipuri de folosințe în județul Suceava, în perioada 2009-2014 este prezentată în tabelul de mai sus.

Modul de folosință a terenului

La sfârșitul anului 2014 suprafața agricolă a fost de 347.632 ha. Structura suprafeței agricole a fost următoarea: 51,8% teren arabil, 26,0% pășuni, 21,3% fânețe, 0,9% livezi și pepiniere pomicole.

În anul 2014 comparativ cu anul precedent nu s-au înregistrat modificări semnificative în structura suprafeței agricole.

Suprafața cultivată

În anul 2014, suprafața cultivată a fost de 1657873 ha, cu 26472 ha mai multă decât cea din anul 2013.

Tab 3.8.

ANI	2012	2013	2014
Valoarea producției ramurii agricole (mii lei prețuri curente)	2479563	2776333	2872714
Vegetală	1369103	1631401	1657873
Animală	1107574	1142247	1202700
Servicii agricole	2886	2685	12141
Structura producției agricole (%)	100	100	100
Vegetală	55,2	58,8	57,7
Animală	44,6	41,1	41,9
Servicii agricole	0,2	0,1	0,4

Evoluția repartiției terenurilor agricole pe tipuri de folosințe în județul Suceava, în perioada 2009-2014 este prezentată în tabelul de mai jos:

Tab 3.9.

Categoriea de folosință	Suprafața (ha)				
	2010	2011	2012	2013	2014
Arabil	180.972	180.678	180.372	179.495	179.954
Pășuni	91.596	90.274	90.570	90.367	90.512
Fânețe și pajiști naturale	74.136	73.960	74.053	73.897	74.179
Livezi	2.776	3.008	2.810	3.003	2.987
TOTAL AGRICOL	349.480	347.920	347.805	347.644	347.632

(Sursa: Direcția pentru Agricultură Suceava)

3.2.6. Silvicultura

Suprafața ocupată de păduri reprezintă cca. 49,2 % din suprafața totală a județului Suceava, respectiv 95,9 % din fondul forestier al județului Suceava. Fondul forestier reprezintă totalitatea suprafețelor pădurilor, terenurilor destinate împăduririi și a suprafețelor care servesc nevoilor de cultură, producție și administrație silvică.

În anul 2014 fondul forestier din județ a însumat 437,1 mii ha și a avut următoarea structură: 96,8% păduri și 3,2% alte terenuri.

Tab 3.10.

AN	Fond forestier total	Suprafața păduri	Alte terenuri
2013	436,70	422,60	14,10
2014	437,10	422,80	14,30

(Sursa: I.N.S.)

Vegetația silvică a favorizat și dezvoltarea unei variate și bogate faune de animale salbatice pentru vânat.

O sursă de venituri, foarte puțin exploatată în prezent, o constituie fructele de pădure, ciupercile și flora specifică (plantele medicinale) – resurse valoroase pentru industria cosmetică și farmaceutică, alimentară etc.

Suprafața acoperită cu păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră din județul Suceava reprezintă 36,7% din suprafața forestieră a regiunii și 6,7% din suprafața forestieră a țării.

În tabelul 3.11. este prezentată evoluția suprafețelor de teren împădurite din județul Suceava, în perioada 2010- 2014:

Tab 3.11.

Suprafețe împădurite (mii ha)				
2010	2011	2012	2013	2014
420,60	421,70	422,00	422,60	422,80

(Sursa: I.N.S.)

Suprafața împădurită în anul 2014 a fost de 422,80 mii ha, cu 20 ha mai mare față de anul 2013.

Volumul de lemn recoltat în anul 2014 din județul Suceava a fost de 1892,3 mii mc, cu 597,3 mii mc mai puțin decât în anul 2013.

3.2.7. Turismul

Județul Suceava dispune de un **potențial turistic foarte ridicat**, prin resursele naturale, patrimoniul cultural și arhitectural, stațiunile turistice renumite, dar și de rezerve neexploatate suficient din cauza infrastructurii și dotării tehnice necorespunzătoare.

Specificul județului oferă condiții deosebite pentru **turismul balnear, montan și agroturism**. Agroturismul, beneficiază în mod deosebit de potențialul gospodăriilor rurale, cu precădere în zona montană.

În anul 2014, numărul total al structurilor de primire turistică a fost de 296 unități, înregistrându-se o creștere cu o unitate comparativ cu anul 2013.

Numărul structurilor de primire turistică din județul Suceava în anul 2014, reprezentau 4,7% din totalul unităților de primire turistică existente la nivel național, județul Suceava deținând locul 3 pe țară din punct de vedere al numărului de unități de primire turistică, după județele Constanța, Brașov.

Din totalul structurilor de primire turistică înregistrate la nivelul regiunii Nord - Est, 40,7% își desfășoară activitatea în județul Suceava.

Tab 3.12.

Principalii indicatori ai structurilor de primire turistică în perioada 2011-2013	UM	2012	2013	2014
Unități de primire turistică	număr	296	295	296
Capacitatea de cazare turistică existentă	număr de locuri	9447	9585	9650
Capacitatea de cazare turistică în funcțiune	număr de locuri - zile	2594059	2642601	2686399
Sosiri - total	număr	238611	241629	260684
Înnoptări - total	număr	586237	577232	583642
Indicii de utilizare netă	%	22,6	21,8	21,70
Durata medie a șederii	zile	2,5	2,4	2,20

Cea mai mare capacitate de cazare turistică în anul 2014 au deținut-o hotelurile (41,0%), urmate de pensiunile agroturistice (25,7%), pensiunile turistice (17,9%), vilele turistice (3,0%) și celelalte structuri cu (12,4%).

Din totalul turiștilor străini înregistrați în cursul anului 2014, 91,9% provin din Europa (din acestia 86,5% aparțin țărilor Uniunii Europene).

Numărul unităților de primire turistică a rămas nemodificat în ultimii 3 ani, capacitatea de cazare turistică a crescut, în medie, cu 1% pe an, numărul de înnoptări se menține relativ constant în ultimii trei ani, precum și indicii de utilizare netă. Durata medie a șederii a scăzut de la 2,5 zile în 2012, 2,4 zile în 2013 la 2,2 zile în 2014.

3.2.8. Zona montană și dezvoltarea durabilă – aspecte specifice ruralului montan

Zona montană acoperă o suprafață însemnată din teritoriul județului. Gospodăriile țărănești care ocupă zonele montane sunt localizate în grade diferite de dispersie teritorială. *Dezvoltarea economică în spațiul rural montan*, iar în zonele izolate chiar supraviețuirea civilizației rurale, depind decisiv de dezvoltarea și valorificarea superioară a resursele oferite de agricultura montană¹ și a altor resurse specifice zonei, într-un concept de *pluriactivitate*².

Conceptul de dezvoltarea durabilă aplicat ruralului montan include modernizarea activităților agricole în paralel cu conservarea bunelor practici în raport cu mediul, relansarea creșterii

¹ **Agricultura montană** include totalitatea practicilor agricole adaptate zonelor montane – plante furajere, cultivate sau pajiști naturale, horticultură, creșterea animalelor, etc.

² Conceptul de **pluriactivitate** include diversitatea activităților care valorifică resursele locale, acoperă nevoi specifice gospodăriilor rurale, oferă alternative de ocupare totală sau parțială: procesarea primară și mica industrializare a produselor agro-alimentare, meșteșuguri și artizanat (lemn, metal, confecții, ceramică etc.), mica industrie locală, turism și agroturism, activități de întreținere și mecanizare și alte servicii auxiliare agriculturii etc.

animalelor și a îndeletnicirilor tradiționale, promovarea agriculturii și a produselor ecologice, diversificarea activităților economice în spațiul rural fără afectarea patrimoniului natural, istoric și cultural.

În ciuda unui randament mai scăzut al agriculturii montane în comparație cu câmpia, specificul montan oferă un potențial de excepție pentru zootehnie și în particular pentru dezvoltarea agriculturii ecologice și a agroturismului în spațiul rural, condiționat de valorificarea superioară a următoarelor atuuuri:

- suprafețele de pășuni și fânețe (pășuni 26,0%, fânețe 21,3% din suprafața agricolă a județului), favorabile creșterii animalelor – activitate tradițională a locuitorilor din unele zone ale județului;
- calitatea bună a mediului, conservarea unor practici agricole “blânde” – fără chimizare sau cu chimizare redusă permit obținerea unor produse ecologice cu valoare biologică ridicată;
- peisaje naturale valoroase, rezervații naturale, patrimoniul istoric și cultural bogat;
- facilitățile și interesul în creștere pentru agroturism;
- capitalul uman (bătrânii păstrători de tradiție; tinerii – moștenitori ai zestrei tradiționale și deschiși spre nou);
- gastronomia specifică apreciată;
- experiența și inițiativele unor organizații active în domeniul turismului din județ.

Se constată o serie de probleme specifice mediului montan, din care:

- degradarea terenurilor agricole montane, sălbăticierea pajiștilor și a fânețelor – riscă să devină ireversibile: “fragilitatea muntelui”;
- condiții socio-economice precare; șomaj, combinat cu calitate redusă a ocupării (agricultură de subzistență) cu tendință de agravare;
- depopularea munților prin exodul tinerilor spre orașe sau în afara țării;
- îmbătrânirea populației;
- imens potențial economic nevalorificat / insuficient în raport cu potențialul pieței (în creștere) pentru produse ecologice și biologice, agroturism etc.

În raport cu problematica analizată, **principalele neajunsuri constatate în cadrul sistemului de educație și formare profesională sunt:**

- interes mai scăzut al tinerilor pentru formare profesională și carieră în agricultură;
- gradul redus de acoperire teritorială a ofertei de educație și formare profesională (inițială și continuă) în ruralul montan;
- absența unei pregătiri generale privind economia ruralului montan – considerată a fi necesară încă din gimnaziu (în cadrul orelor de educație tehnologică / componenta de curriculum la decizia școlii - CDȘ), atât ca bază de pregătire pre - vocațională, cât și din perspectiva celor care nu continuă studiile și rămân în gospodărie;
- baza materială deficitară a școlilor din domeniu (fermă didactică, echipamente etc.);
- formarea profesională a cadrelor didactice - marcată preponderent de cunoștințe pentru agricultura de câmp - deficitară și neactualizată în privința competențelor specifice agriculturii și dezvoltării durabile în zonele de munte.

Un răspuns adecvat la problematica dezvoltării ruralului montan, din perspectiva educației și formării profesionale, implică nevoia unui program coerent de măsuri pe următoarele direcții prioritare:

- consolidarea parteneriatului social prin antrenarea în procesul decizional și de planificare strategică în ÎPT a reprezentanților instituțiilor și organizațiilor reprezentative pentru ruralul montan;
- introducerea în documentele de planificare strategică în ÎPT a unei secțiuni distincte pentru problematica ruralului montan, având în vedere:
 - planul locale de acțiune (PLAI);

- planurile de acțiune (PAS) la nivelul școlilor din ÎPT cu ofertă de formare în agricultură cu specific montan.
- inițierea / dezvoltarea unor școli cu profil agromontan, cu arie de acțiune acoperitoare pentru principalii masivi muntoși, având în vedere dezvoltarea bazei materiale, ferma didactică, ateliere școală și laboratoare – organizate și dotate corespunzător, din perspectiva agriculturii montane cu o componentă de agroturism inclusă.
- programe de formare continuă a cadrelor didactice de specialitate pentru adecvarea competențelor specifice agriculturii montane;
- adaptarea conținutului pregătirii prin curriculum în dezvoltare locală (CDL) în funcție de specificul local, la toate calificările din cadrul rutei progresive de profesionalizare relevante pentru agricultura montană;
- completarea / adaptarea pregătirii la nivel gimnazial din zonele montane având în vedere noțiunile generale privind economia ruralului montan - în cadrul orelor de educație tehnologică / componenta de CDȘ;
- programe de orientare și consiliere profesională adaptate grupurilor țintă din ruralul montan (elevi și părinți, tineri agricultori), în parteneriat între instituțiile de învățământ, Direcția Județeană pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, Oficiul Județean de Consultanță Agricolă, autorități locale, organizații neguvernamentale (ONG) cu activități de consultanță și instruire în agricultură etc.

3.3. CONCLUZII DIN ANALIZA MEDIULUI ECONOMIC. IMPLICAȚII PENTRU ÎPT

Ritmul de creștere economică, reflectat în dinamica PIB și a productivității muncii, pe de o parte și procesul de integrare europeană pe de altă parte, aduc noi provocări pentru învățământul profesional și tehnic.

Planurile de școlarizare trebuie să reflecte, prin structura ofertei - proporțional cu nevoile pieței muncii - ponderea mare a serviciilor, diversitatea activităților industriale, importanța construcțiilor și nevoile de dezvoltare a agriculturii.

Dezvoltarea IMM reclamă din partea ÎPT un **răspuns adecvat la nevoile specifice IMM, de adaptabilitate crescută a forței de muncă** la sarcini de lucru diverse, prin:

- asigurarea unei pregătiri de bază largi, competențe tehnice generale solide;
- consolidarea pregătirii profesionale, indiferent de calificare, cu competențe specifice economiei de piață (competențe antreprenoriale, tehnici de vânzări, marketing etc.);
- promovarea învățării pe parcursul întregii vieți.

Pentru **schimbările tehnologice și organizaționale induse de investițiile străine și cerințele de competitivitate**, trebuie avute în vedere:

- formarea unor competențe adecvate pentru: noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare;
- colaborarea între școli pentru calificările care presupun competențe combinate, de exemplu: tehnice și comerciale/economice, tehnice - artistice – IT (design, grafică, publicitate, pagini web) etc.;
- formarea continuă a profesorilor în parteneriat cu întreprinderile.

Concluzii desprinse din analiza indicatorilor economici.

Concluzii	Implicații pentru dezvoltarea resurselor umane, IPT
Ritmul susținut de creștere economică din ultimii ani, reflectat în dinamica PIB și a productivității muncii.	Noi oportunități și provocări pentru sistemul de educație și formare profesională, din perspectiva contribuției la formarea resurselor umane necesare creșterii competitivității economice regionale.
Provocări induse de procesul de integrare europeană. Dinamica investițiilor brute și a investițiilor străine.	Formarea unor competențe adecvate pentru: noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare. Colaborarea între școli pentru calificările care presupun competențe combinate, de exemplu: tehnice și comerciale / economice, tehnice - artistice – IT. Formarea continuă a profesorilor în parteneriat cu întreprinderile.
Tendința de creștere a ponderii unor sectoare economice, în paralel cu scăderea ponderii altor sectoare în formarea PIB.	Planurile de școlarizare trebuie să reflecte, prin structura ofertei (proporțional cu nevoile pieței muncii) ponderea crescută a sectoarelor economice în dezvoltare, diversitatea activităților industriale, și nevoile de dezvoltare a agriculturii.
Modificări structurale din economie evidențiate prin modificări ale ponderilor sectoarelor și activităților economiei naționale la formarea PIB și VAB.	Identificarea domeniilor și pofilelor de formare profesională inițială prioritare pentru dezvoltarea regională. Competențe adecvate și o mobilitate ocupațională sporită (inclusiv intersectorială) a forței de muncă. Adaptări prin curriculum în dezvoltare locală (CDL).
Ponderea crescândă a IMM.	Adaptabilitate crescută a forței de muncă la sarcini de lucru diverse. Asigurarea unei pregătiri de bază largi, competențe tehnice generale solide. Consolidarea pregătirii profesionale, indiferent de calificare, cu competențe specifice economiei de piață (competențe antreprenoriale, tehnici de vânzări, marketing etc.). Adaptări prin curriculum în dezvoltare locală (CDL). Dezvoltarea parteneriatul școală-agenti economici.
Respectarea cerințelor de mediu pe baza standardelor UE.	Dezvoltarea competențelor de mediu, ca parte din pregătirea tehnică generală.
Ponderea mare a zonei montane și premontane în suprafața județului.	Programe de informare, consiliere și instruire adaptate grupurilor țintă din ruralul montan.

4.1. INDICATORI STATISTICI AI PIEȚEI MUNCII**4.1.1. Participarea la forța de muncă**

Pentru caracterizarea fenomenelor de pe piața forței de muncă din România se utilizează două serii de date statistice diferite: Balanța forței de muncă (BFM) și Ancheta asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO). Indicatorii statistici din cele două serii de date nu sunt comparabili deoarece metodele de colectare, unele definiții și metode de calcul sunt diferite. Pe de altă parte, doar analiza datelor din ambele serii poate oferi o imagine completă și reală asupra pieței muncii din România.

BFM permite comparabilitatea teritorială, la nivel național, pe regiuni și pe județe. AMIGO asigură comparabilitatea la nivel național între regiunile de dezvoltare și compatibilitatea cu statistica europeană (EUROSTAT), deci la nivel de județ dispunem doar de date BFM (Biroul Forței de Muncă).

Indicatori statistici ai pieței muncii conform datelor din balanța forței de muncă (BFM)

Evoluția principalilor indicatori ai pieței muncii, conform datelor din Balanța Forței de muncă, este prezentată în tabelul 4.1.

Tab.4.1.

Județul Suceava	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Populația activă – Total	252,5	254,1	257,3	244,6	251,8	249,8	246,4	237,7
Populația ocupată – Total	241,5	234,0	238,4	232,7	237,9	233,6	230,0	222,4
Rata de activitate	58,8	58,5	58,0	54,5	55,6	54,9	64,5	62,4
Masculin	58,9	59,1	60,5	53,3	55,0	56,0	65,0	63,2
Feminin	58,7	57,7	55,3	55,9	56,0	53,6	64,1	61,4
Rata de ocupare	56,3	53,8	53,7	51,9	52,5	51,3	60,2	58,4
Masculin	56,2	53,9	55,7	50,5	52,0	52,0	60,2	58,8
Feminin	56,4	53,8	51,8	53,4	53,0	50,5	60,3	57,8

Sursa: Anuarul Statistic 2016

Principalele constatări desprinse din informațiile din BFM la nivelul județului Suceava:

Populația activă, populația ocupată:

În anul 2015 populația activă a scăzut cu 8,7 mii persoane față de 2014, are cea mai mică valoare din perioada analizată.

Populația ocupată din anul 2015 a scăzut față de 2014 cu 7,6 mii persoane, și are valoarea cea mai mică din perioada analizată.

Rata de activitate și rata de ocupare:

În ceea ce privește rata de activitate din anul 2015 este mai mică decât în 2014 cu 2,1 procente și o diferență de 5-9 pp. mai mare decât în perioada 2008-2013. Și rata de ocupare a crescut în 2014 cu 8,9 procente față de 2013 și este mai mare cu 4-8 pp față de perioada analizată.

4.1.2. Structura populației ocupate civile pe principalele activități ale economiei naționale

Pe ansamblul județului Suceava an de an populația ocupată a avut un trend descrescător, în anul 2015 a scăzut cu 7,6 mii persoane față de anul 2014, a avut cea mai mică valoare din perioada 2008-2015.

Ponderea populației ocupate în *agricultură* și *silvicultură* s-a menținut an de an la un nivel ridicat peste media la nivel de regiune Nord Est și evident peste media la nivel de țară, în dauna celorlalte activități ale economiei naționale. În sectorul industrie se observă o creștere față de 2014 cu 2.8 mii persoane și provine din industria prelucrătoare, care a crescut cu 3 mii persoane.

Evoluția populației ocupate civile pe activități ale economiei naționale-județul Suceava

- mii persoane - **Tab.4.2.**

Județul Suceava	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TOTAL	241.5	234.0	238.4	232.7	237.9	233.6	230.0	222.4
Agricultură și silvicultură	109.0	106.3	113.0	107.2	110.1	104.0	100.1	86.5
Industrie	38.3	33.4	35.2	37.0	36.7	36.6	35.8	38.6
- Industrie extractivă	1.7	1.3	1.4	1.4	1.3	1.4	1.7	1.7
- Industrie prelucrătoare	33.9	30.5	29.8	31.5	31.4	31.7	30.6	33.6
- Energie electrică, termică, gaze, apă	2.7	4.2	4.0	4.1	4.0	3.5	3.5	3.3
Construcții	11.6	9.7	9.5	9.7	9.3	9.8	10.1	10.7
Servicii	95.6	80.4	80.7	78.8	78.0	79.6	80.3	81.6
- Comerț	27.2	27.4	27.4	27.8	28.5	30.1	30.3	30.3
- Hoteluri și restaurante	4.8	3.6	3.3	3.4	3.8	3.4	4.1	4.2
- Transport, depozitare, comunicații	20.7	10.7	11.2	11.0	10.0	10.1	9.7	10.4
- Intermedieri financiare	1.7	1.5	1.5	1.4	1.5	1.4	1.4	1.3
- Tranzacții imobiliare	6.4	0.9	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
- Administrație publică și apărare	5.7	7.7	6.8	6.7	7.1	7.8	7.7	7.8
- Educație	13.4	12.5	11.9	12.1	12.1	11.9	11.9	12.1
- Sănătate și asigurări sociale	10.5	10.3	10.6	9.1	8.7	8.7	8.9	9.3
- Altele	5.2	5.8	6.0	5.2	5.8	5.7	5.8	5.7

Sursa: Anuarul Statistic 2016

Populația ocupată în **construcții** deține o pondere redusă dar se observă o creștere față de anii 2009-2014, dar mai mică decât în anii 2008. Din cadrul serviciilor, **comerțul** se menține cu aceeași valoare, se observă o creștere cu 0.7 mii persoane față de 2014 la transporturi și cu 0.1 la hoteluri restaurante.

În domeniile Educație, Sănătate și Administrație populația ocupată nu a suferit modificări importante, se observă o creștere cu 0.2 mii persoane în educație și cu 0.4 mii persoane în sănătate.

Structura populației ocupate pe medii și sexe are tendințe asemănătoare ca a întregii populații ocupate, în sensul că are loc o migrare către mediul rural.

Această tendință este mai accentuată la femei care își găsesc un loc de muncă mai greu în mediul urban, fiind mai mare cu 4 – 5 puncte procentuale la femei decât la bărbați. Bărbații își găsesc loc de muncă mai ușor, mai ales în industrie și construcții, unde numărul de bărbați angajați începe să devină dominant, cu excepția industriei textile, confecțiilor și pielăriei. De asemenea, în activitățile de Prestări Servicii domină femeile în activitățile de birou sau servicii ce nu necesită efort fizic mare, iar în activitățile cu mult teren, depanări și servicii, domină bărbații.

4.1.3. Numărul mediu al salariaților și al muncitorilor pe activități ale economiei naționale

Din evoluția numărului mediu al salariaților pe activități ale economiei în perioada 2008 - 2015, se observă o creștere a numărului mediu de salariați în perioada 2008-2012 și o descreștere în anii 2012 – 2015. În județul Suceava a crescut numărul de salariați în domeniul Servicii, începând cu anul 2013, la fel în domeniul Industrie numărul salariaților este în creștere, iar în domeniul Agricultură și Silvicultură numărul salariaților a scăzut în perioada 2012-2015.

Județul Suceava	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TOTAL	101602	99416	91901	94109	95393	95820	98879	102180
Agricultură și silvicultură	3005	2862	2559	2753	2996	2917	2962	3256
Industrie	27369	24316	21441	21203	22489	21565	21457	21361
Industrie extractivă	1639	1468	1293	1334	1301	1460	1633	1680
Industrie prelucrătoare	23056	19254	16497	16368	17608	16938	16969	16820
Energie electrică, termică, gaze, apă	2674	3594	3651	3501	3580	3167	2855	2861
Construcții	8675	6951	5749	6381	6163	5878	6689	7697
Servicii	60971	63273	59662	56897	52783	53541	55728	61244
Comerț	16901	20026	17135	16809	16861	16866	17442	20169
Hoteluri și restaurante	2861	3518	2440	2299	2281	2430	2752	3750
Transport, depozitare, comunicații	5125	5519	5521	5342	4970	5298	5639	6338
Intermedieri financiare	1648	1467	1367	1330	1326	1321	1267	1325
Tranzacții imobiliare	3254	2577	261	457	428	503	485	491
Administrație publică și apărare	5452	5491	5177	4673	4768	4856	5040	5103
Educație	12766	12600	11881	11454	11412	11459	11895	11893
Sănătate și asigurări sociale	9153	9601	9464	8175	7756	7722	7754	8468
Altele	3811	2474	3143	2914	2981	3086	3454	3707

Sursa: Anuarul Statistic 2016

Numărul salariaților a crescut în 2015 la 102180 avînd cea mai mare valoare din perioada 2008-2015. În Agricultură, Silvicultură numărul slariaților se menține sub 3000 în perioada 2012-2014, în 2015 a crescut la 3256. În Construcții numărul salariaților a crescut față de anii 2009-2014, dar este mai mic decât în anul 2008. Se observă o creștere semnificativă în domeniului Servicii, în anul 2015 numărul salariaților a crescut la 61244 avînd cea mai mare valoare din perioada analizată.

Evoluția numărului mediu al salariaților pe activități ale economiei naționale, în județul Suceava este prezentată în tabelul 4.3.

4.2. INFORMAȚII PARȚIALE

4.2.1. Analiza comparativă pe ocupații a șomajului și locurilor de muncă vacante înregistrate la AJOFM SUCEAVA

Anual, domeniile cu activitate sezonieră, cum este cel al construcțiilor sau agricultură și silvicultură, furnizează în sezonul rece șomeri pe piața muncii locale, determinând o creștere a ratei șomajului pentru această perioadă a anului.

Domeniul transporturi se menține în primele locuri în ofertele angajatorilor cu meserii cum ar fi: șofer autocamion, șofer autoturisme, șofer autobuz, domeniul comercial: agent comercial, lucrător comercial, vânzător, lucrător gestionar. Dezvoltarea *telecomunicațiilor*: telefonie, cablu tv, internet cu extindere în mediul rural a dus la o creștere a ofertei de locuri de muncă în domeniu, atât pentru instalarea echipamentelor cât și pentru întreținerea și exploatarea acestora. Extinderea rețelilor de apă canalizare, gaz metan în mediul rural a dus creșterea numărului locurilor de muncă în meseria de *instalator tehnico sanitar, instalator gaze, instalator întreținere reparații instalații sanitare*.

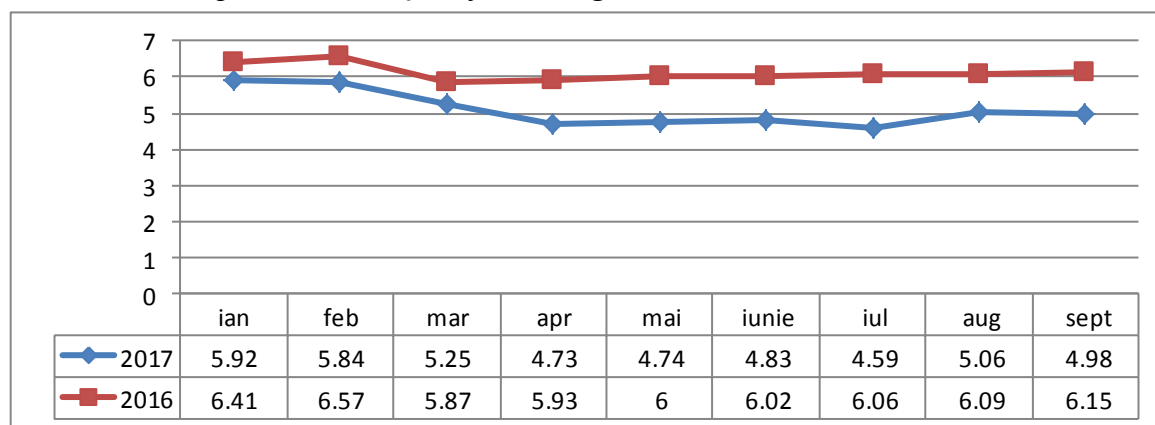
Chiar dacă producția de mobilă a scăzut în ultima perioada, *prelucrarea lemnului* este pe un loc important în industria județului, există cerere de tâmplari pentru construcția de case tradiționale din lemn, cerdac, garduri și alte utilități. Dezvoltarea *turismului* a dus la o creștere a locurilor de muncă în domeniu: bucătar, ospătar, barman, recepționar hotel/pensiune, lucrător în pensiunea agroturistică, cameristă etc. *Exploatarea energiei verzi* reprezintă un domeniu nou, în care va fi nevoie de forță de muncă, instalarea panourilor solare etc. În creștere este și oferta de locuri de

muncă în domeniul confecționării și montării de geamuri/uși din termopan. Extinderea transportului terestru atât pentru persoane cât și pentru mărfuri a dus la o creștere semnificativă a locurilor de muncă pentru *șoferi* de toate categoriile.

4.2.2. Evoluțiile recente ale șomajului și a locurilor de muncă vacante înregistrate la AJOFM Suceava

La nivelul județului Suceava, rata șomajului a înregistrat în primele nouă luni ale anului 2017 valori mai scăzute comparativ cu anul 2016, plecând de la valoarea de 5,92% înregistrată în luna ianuarie 2017, a ajuns până la sfârșitul trimestrului III al anului 2017 la valoarea de 4,98%, cu 1,17 pp mai mică față de aceeași perioadă a anului trecut.

Evoluția comparată a ratei șomajului înregistrată la AJOFM Suceava în 2016-2017



Nr crt	Luna2016 Indicator	ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sept
1.	Rata șomajului %	6.41	6.57	5.87	5.93	6	6.02	6.06	6.09	6.15
2.	Șomeri beneficiari de indemn.	4861	4707	4062	3193	3112	2869	2779	3229	3398
3.	Șomeri care nu benefic. de indemn.	10366	10913	9893	10914	11154	11443	11622	11239	11221
4.	Total șomeri înregistrați	15227	15620	13955	14107	14266	14312	14401	14468	14619

Nr crt	Luna2017 Indicator	ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sept
1.	Rata șomajului %	5.92	5.84	5.25	4.73	4.74	4.83	4.59	5.06	4.98
2.	Șomeri beneficiari de indemn.	4318	4134	3989	3463	3170	2893	2819	2785	2916
3.	Șomeri care nu benefic. de indemn.	9417	9429	8204	7526	7836	8320	7828	8964	8633
4.	Total șomeri înregistrați	13735	13563	12193	10989	11006	11213	10647	11749	11549

La începutul anului 2017, rata șomajului la nivelul județului Suceava a înregistrat valoarea de 5,9%, inferioară celei la nivelul Regiunii Nord-Est (6,5%), dar superioară celei la nivel național (4,8%), evoluând în acești parametri pe tot parcursul semestrului I, tendință pe care o estimăm și pentru începutul anului 2018.

În anul 2017, populația activă civilă din județul Suceava a scăzut cu 5,8 mii persoane față de anul 2016, înregistrând valoarea de 231.900 persoane, astfel județul Suceava se situează pe locul doi în Regiunea Nord-Est, după județul Iași care are o populație activă civilă de 289.200 persoane.

Comparativ cu anul 2016, în aceeași perioadă, numărul de șomeri înregistrați în anul 2017 este mai mic în fiecare lună, diferența fiind dată într-o măsură mai mare de șomerii neindemnizați. Ponderea șomerilor neindemnizați în total șomeri a scăzut de la 76,75% în luna septembrie 2016, la 74,75% în luna septembrie 2017.

La 30.09.2017, în evidența AJOFM Suceava se află 11.549 șomeri, din care: 2.916 șomeri indemnizați și 8.633 șomeri neindemnizați.

Tendința de scădere a numărului de șomeri din anul 2017, comparativ cu anul 2016, se regăsește atât în ceea ce privește numărul de locuri de muncă vacante înregistrate în evidența AJOFM Suceava, cât și a realizărilor obținute prin Programul Județean de Ocupare a Forței de Muncă.

Până la data de 30.09.2017, au fost comunicate de către angajatori 16.394 locuri de muncă vacante, cu 2.122 locuri de muncă vacante mai puțin față de aceeași perioadă a anului trecut. Având în vedere că în anul 2016 în evidența AJOFM Suceava s-au înregistrat 23.134 locuri de muncă vacante și că societățile care desfășoară activități sezoniere au început să anunțe disponibilizări colective, estimăm că până la sfârșitul anului 2017 se vor înregistra în evidența agentiei cel mult 21.000 locuri de muncă vacante.

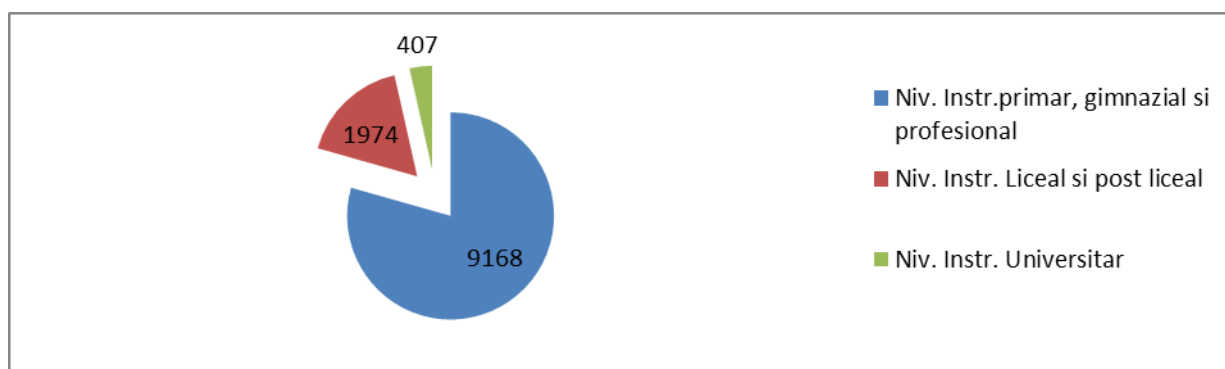
Conform Anuarului Statistic al Județului Suceava, în ultimii ani se constată tendința de scădere a numărului și ponderii populației civile ocupate (civile) în industrie și agricultură, în paralel cu creșterea în servicii și administrație. Serviciile sunt pe primul loc în ierarhia ocupării la nivel județean. În scădere, ponderea populației ocupate în industrie este mai mică decât media națională. De asemenea, agricultura a înregistrat o scădere constantă în ultimii ani, în schimb construcțiile, cu o pondere puțin mai mică decât media națională, înregistrează o tendință de creștere. Domeniile cu dinamică pozitivă și potențial mare de absorbție pe piața muncii locale sunt: comerț, servicii, construcții, turism și alimentație.

Prin implementarea măsurilor prevăzute în anul 2017 prin Programul Județean de Ocupare a Forței de Muncă, au fost încadrate în muncă 14.636 persoane până la data de 30.09.2017, cu 3.091 persoane mai puțin față de aceeași perioadă a anului trecut.

După **mediul de proveniență** la 30.09.2017 din cei 11.549 șomeri înregistrați:

- 2.737 provin din mediul urban (24%),
- 8.812 provin din mediul rural (76%).

Din punct de vedere al **distribuției șomerilor pe niveluri de instruire**, se constată că din numărul total de 11.549 șomeri înregistrați la data de 30.09.2017, 79% sunt persoane cu nivel de instruire primar, gimnazial și profesional, 17% sunt persoane cu nivel de instruire liceal și postliceal și 4% sunt persoane având nivel de instruire universitar.



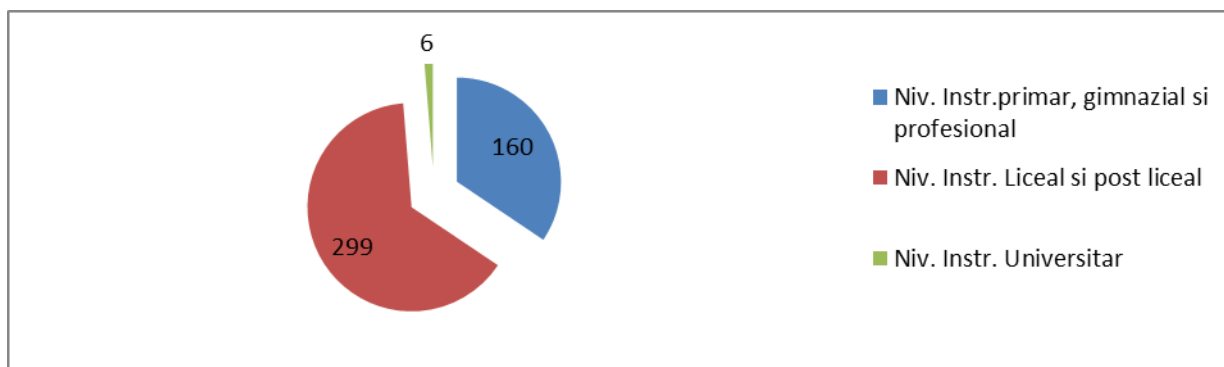
Distribuția șomerilor pe niveluri de instruire, la 30.09.2017

De la începutul anului au fost comunicate de către angajatori un număr de 17985 locuri de muncă vacante. În tabelul de mai jos sunt prezentate primele 20 meserii în care au fost cele mai multe locuri de muncă vacante.

COD COR	DENUMIRE_L	NR. LOCURI
33201	sofer autocamion/masina de mare tonaj	1240
31301	muncitor necalificat la demolarea cladirilor, captuseli zidarie, placi mozaic, faianta, gresie, parc	1051
22101	vanzator	902
32904	muncitor necalificat la ambalarea produselor solide si semisolide	776
32201	sofer de autoturisme si camionete	647
21502	muncitor necalificat in silvicultura	580
32905	muncitor necalificat in industria confectiilor	572
22303	lucrator comercial	556
32906	muncitor necalificat la asamblarea, montarea pieselor	540
33303	manipulant marfuri	510
41201	lucrator bucatarie (spalator vase mari)	473
15104	administrator	416
13101	ajutor ospatar	383
32203	agent de vanzari	382
11501	dulgher (exclusiv restaurator)	300
31203	muncitor necalificat la intretinerea de drumuri, sosele, poduri, baraje	238
41401	agent de securitate	224
21410	lacatus mecanic	191
31302	contabil	186

Analizând ofertele de loc de muncă din partea angajatorilor rezultă menținerea unei cereri crescute în ceea ce privește încadrarea în muncă a *șoferilor*, urmată de o cerere pentru meserii din domeniul *construcțiilor*, locuri de muncă în domeniul *comercial*, al *turismului* și *prelucrării lemnului*, și un număr destul de mare de muncitori necalificați.

La 30.09.2017 sunt în plată 465 absolvenți din promoția 2017. Anul trecut la 30.09.2016 erau în evidență 778 absolvenți, cu 152 mai mulți decât în anul 2017. Distribuția pe studii a absolvenților 2017 este prezentată în tabelul de mai jos.



Distribuția pe categorii de studii a absolvenților indemnizați la 30.09.2017

4.2.3. Proiecția cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu (2013-2020)

În 2011, Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS) a realizat, **Studiu previzional privind cererea de formare profesională la orizontul 2013 și în perspectiva 2020. Studiul a fost realizat de către INCSMPS** în calitate de partener în cadrul Proiectului strategic cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013 „**Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii**”, proiect al cărui lider de parteneriat a fost Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic.

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată utilizând o metodologie similară cu cea utilizată de Universitatea Cambridge în modelul de prognoză utilizat de CEDEFOP, dar prezintă unele abordări inovative generate de gradul mult mai mare de detaliere a informațiilor dorite.

Astfel, s-a realizat o proiecție a **cererii potențiale** de forță de muncă (definită ca cererea de forță de muncă rezultată din dinamica economică - descrisă prin indicatori ai investițiilor brute interne și externe și ai valorii adăugate brute) de-a lungul orizontului de prognoză. Cererea potențială reprezintă nivelul estimat **ca necesar**, în termeni de populație ocupată, conform previziunilor economice. Acest nivel va fi satisfăcut când numărul persoanelor **efectiv** ocupate este egal cu nivelul **estimat ca necesar** de populație ocupată; în celelalte cazuri vom avea un deficit sau un excedent față de necesarul de populație ocupată. Cererea potențială nu trebuie considerată ca cerere efectivă. De asemenea, nu trebuie confundată cu populația ocupată (deși are valori aparent identice sau apropiate față de aceasta). Cererea potențială estimează necesarul de populație ocupată, însă evoluția populației efectiv ocupate depinde nu numai de evoluțiile economiei ci de o multitudine de alți factori, în primul rând demografici, migrație etc. Pentru estimarea ei s-a utilizat o tehnică de modelare econometrică.

A fost estimată și **cererea înlocuită** (definită ca număr de locuri de muncă rezultate din retragerea participanților la activitatea economică ca urmare a pensionărilor). Este de menționat că cererea înlocuită este o variabilă intermediară, astfel încât valorile ei nu descriu decât evoluții ale unor structuri economice trecute. Mai mult, lipsa unor informații detaliate cu privire la structura pe vârste a populației ocupate a făcut ca estimarea să fie făcută pe grupe de vârstă și în ipoteze care induc un anumit grad de eroare al estimării. Prin urmare, aceste estimări trebuie privite cu rezerve.

Utilizând cele două variabile (cererea potențială și cererea înlocuită) s-a estimat **cererea agregată** de forță de muncă pentru anul 2013 și s-a extins prognoza pentru orizontul 2020.

Analizând informațiile cu privire la dinamica cererii potențiale (măsura creării sau distrugerii de locuri de muncă în viitor) și a cererii înlocuite s-au estimat **locurile de muncă disponibile**, în ipotezele de calcul al celor două variabile. Acest indicator poate lua valori pozitive dacă există cerere potențială sau dacă aceasta indică dispariție de locuri de muncă dar nivelul cererii înlocuite este mai mare decât dispariția locurilor de muncă.

Modelul econometric macroeconomic utilizat pentru estimarea cererii de forță de muncă la nivel național a utilizat serii de date de la Institutul Național de Statistică, pentru perioada 2000-2008 privind:

- populația ocupată în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1);
- valoarea investițiilor brute în bunuri corporale în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1);
- valoarea adăugată brută în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1);
- valoarea costului mediu lunar al salariaților în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1).

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată în trei tipuri de scenarii:

❖ **Scenariul MODERAT** a fost construit pe baza următoarelor ipoteze:

- evoluția valorii adăugate brute (VAB) conform prognozelor Comisiei Naționale de Prognoză (Prognoza de primăvară 2011) pentru perioada 2011-2013;
- pentru perioada 2014 – 2020 s-a presupus următoarea evoluție a **valorii adăugate brute**: un ritm anual de creștere în industrie de 1,0325, un ritm de 1,0305 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1,0165 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2012). S-a considerat că în cadrul fiecărei ramuri, diviziunile componente urmează evoluția ramurii. S-a optat pentru alegerea pentru perioada 2014-2020 a unor ritmuri de creștere a VAB inferioare anului 2013 deoarece s-a dorit luarea în considerare a prezumtivei crize economice pe care specialiștii o previzionează după anul 2013.
- pentru evoluția **Costului forței de muncă** pentru anii 2009 și 2010 s-a ținut cont de valorile reale publicate de Institutul Național de Statistică, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere constant și egal cu 1,015;
- pentru evoluția **Investițiilor brute** s-a pornit de la ritmul de scădere anual pentru 2009 (0,76) pe total industrie calculat din datele de la INS - tempo online. În lipsa altor informații s-a considerat că această scădere a fost înregistrată identic la nivelul fiecărei diviziuni CAEN. Pentru perioada 2010 – 2020 s-a estimat trendul liniar al variabilei pe baza datelor observate pe întreaga perioadă de analiză.

❖ **Scenariul OPTIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,1 față de 2009 în industrie, un ritm de scădere de 0,9 față de 2009 în construcții, în timp ce în servicii se menține constantă pe perioada 2010-2011. Pentru perioada 2012- 2013 se mențin evoluțiile prognozate de Comisia Națională de Prognoză, în timp ce pentru perioada 2014- 2020 s-a considerat un ritm anual de creștere în industrie de 1,036, un ritm de 1,044 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1,032 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2013).
- **Investițiile brute** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,15 față de 2009. Pentru perioada 2011- 2020 s-a estimat apoi trendul liniar al variabilei.

❖ **Scenariul PESIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în perioada 2014 - 2020 se menține la nivelul prognozat pentru anul 2011. De asemenea, s-a ținut cont și de rezultatele anchetei în firme, conform cărora peste jumătate dintre cei intervievați sunt de părere că România nu își va reveni din criza economică până în anul 2013.
- **Costul forței de muncă** în 2010 își menține ritmul de creștere pe care l-a avut în 2009 comparativ cu 2008, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere de 1,015 constant.

Rezultatele proiecțiilor

4.2.3.1. Proiecția cererii potențiale la nivel național

Rezultatele prognozei cererii potențiale de forță de muncă (funcție de dinamica economică ce generează sau distruge locuri de muncă) la nivel național pentru perioada 2011 – 2020 indică scăderea acesteia în ipotezele scenariului pesimist și a celui moderat și creșterea acesteia în ipoteza scenariului optimist.

	scenariu PESIMIST	scenariu MODERAT (de bază)	scenariu OPTIMIST
2009	9243	9243	9243
2010	9239	9239	9239
2011	8939	9161	9400
2012	8951	9095	9414
2013	8972	9045	9437
2014	8937	9032	9440
2015	8903	9021	9444
2016	8867	9009	9447
2017	8831	8996	9450
2018	8794	8982	9452
2019	8756	8968	9454
2020	8718	8954	9456

4.2.3.2. Proiecția cererii potențiale, a cererii înlocuite și a cererii agregate de forță de muncă la nivel de regiune de dezvoltare și la nivel de județ – scenariul moderat

În ipotezele scenariului de bază (moderat) proiecția cererii potențiale relevante pentru învățământul profesional și tehnic indică, la nivel regional, trenduri de reducere continuă între 2012-2020 în regiunile Nord-Est, Nord-Vest, Sus-Est, Sud-Vest și trenduri de scădere în perioada 2012-2014 urmate de trenduri de creștere între 2015 și 2020 în regiunile Sud, Centru, Vest, București-Ilfov.

Proiecția cererii potențiale de forță de muncă la nivel județean a fost estimată prin dezagregarea proiecțiilor la nivel regional privind populația ocupată. Proiecția în structură de ocupații pentru fiecare județ în parte a plecat de la asumția că este puțin probabil să se producă în următorii trei ani modificări structurale semnificative față de anul 2009.

Pornind de la ratele de pensionare pe ocupații la nivel național (sursa: CEDEFOP din LFS (AMIGO)), s-a coborât la nivel regional luându-se în considerare diferențele dintre rata de ocupare a persoanelor vârstnice (peste 55 de ani) la nivel național și pe regiuni. Apoi, ratele de pensionare au fost rafinate la nivel de județ prin raportarea la ponderea populației de 55 ani și peste în populația totală ocupată a județului respectiv și compararea acesteia cu ponderea populației de 55 ani și peste în populația totală ocupată a regiunii din care face parte județul.

Cererea agregată de forță de muncă la nivel național a fost obținută din însumarea cererii potențiale cu cererea înlocuită de forță de muncă. Se observă faptul că – la nivel național - în fiecare an de prognoză, cererea înlocuită compensează scăderile cererii potențiale rezultată din evoluția potențială a activităților economice. Diferența dintre cererea înlocuită și modificarea cererii potențiale față de anul anterior este explicată de existența unor locuri de muncă disponibile. Estimarea dinamicii acestora, ca și a cererii potențiale, înlocuite și agregate în ipotezele scenariului de bază (moderat) arată existența unor oportunități pentru ocuparea tinerilor absolvenți sau a inactivilor, respectiv a șomerilor. Dacă acceptăm ipoteza că ponderea populației inactive nu se modifică și nici nu au loc reduceri ale ratei șomajului, putem să considerăm ca aceste locuri de muncă vor putea fi disponibile pentru absolvenții din diferite domenii relevante pentru învățământul profesional și tehnic.

Proгноze ale cererii pentru Regiunea Nord Est în ocupații relevante pentru ÎPT

(nr. persoane) Tab. 4.8.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Proгноze ale cererii potențiale	1209958	1204945	1199590	1178179	1173645	1167471	1160745	1153540	1145909	1137904
Proгноze ale cererii înlocuite	23933	23833	23727	23300	23210	23087	22953	22809	22657	22498
Proгноze ale cererii agregate	1233891	1228778	1223317	1201479	1196855	1190557	1183698	1176349	1168566	1160401

Proгноze ale cererii pentru județul Suceava

(nr. persoane) Tab. 4.9.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Proгноze ale cererii potențiale	290042	288831	287538	282368	281274	279783	278159	276419	274576	272643
Proгноze ale cererii înlocuite	5236	5214	5190	5097	5077	5050	5021	4990	4956	4922
Proгноze ale cererii agregate	295277	294045	292729	287465	286351	284833	283180	281409	279533	277565

4.2.3.3. Proiecția cererii de formare profesională la nivel regional și județean – scenariul moderat

Deoarece datele avute la dispoziție au permis realizarea proiecțiilor doar în intersecția subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN Rev2, pentru a detalia industria prelucrătoare pe diviziuni s-a utilizat structura pe ocupații și activități economice din Recensământul din anul 2002. Presupunând că structura populației ocupate pe diviziuni în cadrul industriei prelucrătoare nu s-a modificat de la data ultimului recensământ, s-a aplicat această structură la rezultatele proiecției cererii de forță de muncă pe subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN.

În continuare, evoluția cererii de formare profesională pe domenii de pregătire ale învățământului profesional și tehnic este estimată prin raportarea la distribuția cererii de forță de muncă în următoarea structură matriceală, ca intersecție dintre structura pe grupe ocupații și structura pe activități CAEN. Pentru domeniul Agricultură evoluția cererii de formare profesională a ținut cont de numărul de salariați din acest sector economic.

Structura ofertei educaționale pe niveluri de calificare la nivelul regiunii NORD EST

Tab. 4.10.

PROGNOZE ALE CERERII AGREGATE - REGIUNEA NORD-EST		Total	Calificări specifice nivelului 4 de calificare	Calificări specifice nivelului 3 de calificare
Anul	2011	1233891	160772	1073119
	2012	1228778	160101	1068677
	2013	1223317	159384	1063933
	2014	1201479	156518	1044961
	2015	1196855	155912	1040944
	2016	1190557	155085	1035472
	2017	1183698	154185	1029513
	2018	1176349	153221	1023128
	2019	1168566	152199	1016367
	2020	1160401	151128	1009274

Ponderea din cererea pieței muncii pentru calificări de nivel 3 și 4 în 2017		13%	87%
Pondere nivel 4 pentru continuarea studiilor în învățământ superior în 2017 (asigurarea benchmark european)		27%	
Ponderi nivel 3 și 4 în oferta educațională a IPT - ieșiri în 2017		40%	60%

Notă: Ponderea de 27% a nivelului 4 pentru continuarea studiilor în învățământ superior în 2017 este conform țintei asumate de România prin PNR privind ponderea absolvenților de învățământ terțiar în 2020.

Se recomandă ca ponderea IPT din totalul ofertei educaționale să fie aproximativ 50%. În cadrul ofertei educaționale a IPT aproximativ 60% se recomandă să fie pentru calificări de nivel 4 iar 40% pentru calificări de nivel 3.

4.3. CONCLUZII DIN ANALIZA PIEȚEI MUNCII

4.3.1. Principalele constatări desprinse din informațiile din AMIGO la nivel regional

Populația activă, populația ocupată:

Tendința de scădere la nivel regional a populației active și mai ales a populației ocupate, cu **disparități majore pe sexe și medii rezidențiale**:

- Reducerea populației active și a populației ocupate: mult mai mare în cazul femeilor decât în cazul bărbaților.
- Populația activă și populația ocupată au crescut în mediul urban, dar au scăzut semnificativ în rural.

Rata de activitate și rata de ocupare:

Tendința de scădere a ratei de activitate și mai ales a ratei de ocupare la nivel regional, cu **disparități majore pe sexe și medii rezidențiale**.

Se desprinde un fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din mediul rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură).

Șomajul (BIM):

În scădere, față de anii anteriori, rata șomajului se menține **mai ridicată decât la nivel național** având următoarele aspecte:

- rata șomajului **mai ridicată în mediul rural**, sensibil mai mare față de rata șomajului rural la nivel național;
- șomajul puțin **mai mare în cazul bărbaților**;
- **șomajul ridicat al tinerilor** (15-24 ani).

Ocuparea și șomajul pe niveluri de educație

Riscul de șomaj crește și șansele de ocupare se reduc cu cât nivelul de educație este mai scăzut. Rata șomajului regional pentru persoanele cu nivel scăzut de educație este dublă decât la nivel național. În Regiunea Nord - Est șansele de ocupare sunt mult mai reduse decât la nivel național pentru persoanele cu nivel scăzut de pregătire (cu cel mult învățământ gimnazial). La nivel regional rata de ocupare a femeilor cu nivel scăzut de educație este de două ori mai mică decât a bărbaților.

Tendința de creștere a ponderii în ocupare a populației cu studii superioare și a celor cu nivel de pregătire liceal și de **scădere semnificativă a ponderii** cu nivel de scăzut de pregătire (cel mult gimnazial).

Nivelul general de instruire al populației ocupate din regiune este mai scăzut decât media pe țară.

4.3.2. Concluzii din analiza principalilor indicatori din Balanța Forței de Muncă (BFM)

Rata de ocupare a resurselor de muncă (conf. BFM)

Tendința de scădere a ratei de activitate și a ratei de ocupare a populației civile - similar cu AMIGO.

Rata de ocupare mai redusă pentru populația feminină față de cea masculină.

Șomerii înregistrați în evidențele AJOFM:

Rata șomajului (șomeri înregistrați) în scădere.

Tendință generală descrescătoare a șomajului în prezent (similar cu AMIGO).

Rata șomajului înregistrat mai mare în cazul bărbaților (similar cu AMIGO).

4.3.3. Concluzii din analiza structurii populației ocupate civile

Se constată în ultimii ani tendința de **scădere a numărului și ponderii populației ocupate (civile) în industrie și agricultură**, în paralel **cu creșterea în servicii și în administrație**.

Serviciile:

Primul loc în ierarhia ocupării la nivel județean.

Creștere constantă în ultimii ani atât în cifre absolute cât și ca pondere a ocupării în toate activitățile din cadrul sectorului.

Industria:

În scădere, ponderea populației ocupate în industrie este mai mică decât media națională.

Agricultura:

Scădere constantă în ultimii ani.

Construcțiile:

Pondere puțin mai mică decât media națională - tendință de creștere.

4.3.4. Concluzii din analiza comparativă pe ocupații a șomajului și locurilor de muncă vacante înregistrate la AJOFM

Învățământul profesional și liceal tehnologic:

Profilul dominant la nivel regional al cererii de forță de muncă: *mecanică, industrie textilă și pielărie, comerț, construcții, fabricarea produselor din lemn, electric, electromecanică, industrie alimentară*.

Domenii cu dinamică pozitivă și potențial mare de absorbție pe piața muncii: comerț, construcții, turism și alimentație – locuri de muncă în creștere, șomaj în scădere, balanță locuri de muncă-șomeri pozitivă sau cu tendință de echilibrare.

Fabricarea produselor din lemn cunoaște evoluții contradictorii la nivel județean, prin creșterea locurilor de muncă în paralel cu creșterea șomajului.

Dinamica pozitivă a ocupațiilor relevante pentru **profilul servicii** cu tendință de creștere a locurilor de muncă în paralel cu scăderea numărului de șomeri, balanță favorabilă locuri de muncă-șomeri sau cu tendință de echilibrare.

Școala postliceală:

Domeniile **economic, servicii, sănătate și asistență pedagogică, informatică** – dinamică pozitivă la nivel județean: *tendință de creștere a locurilor de muncă în paralel cu scăderea numărului de șomeri și balanță favorabilă locuri de muncă - șomeri.*

4.4. IMPLICAȚIILE PENTRU ÎPT

Concluzii	Implicații pentru dezvoltarea resurselor umane, IPT
Scăderea ratei de ocupare, rata șomajului peste media la nivel național, șomajul ridicat al tinerilor și șomajul de lungă durată	Anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii. Acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor. Abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți. Implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii. Parteneriate active cu agenții economici, Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.
Participarea scăzută a forței de muncă în programe de formare continuă	Implicare activă a școlilor ca furnizori de formare pentru adulți pentru: - creșterea nivelului de calificare a capitalului uman și formarea de noi competențe pentru adaptarea la schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi; - adecvarea calificării cu locul de muncă; - reconversia profesională în funcție de nevoile pieței muncii; - recunoașterea și valorificarea în experienței profesionale și a competențelor dobândite pe cale formală și informală; - diversificarea ofertei de formare și adaptarea la nevoile grupurilor țintă: ex. programe de formare la distanță, consultanță etc.
Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă	Planificarea strategică pe termen lung a ofertei de calificare, corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS). Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între oferta IPT și nevoile de calificare. Identificarea domeniilor și pofilelor de formare profesională inițială prioritare pentru dezvoltarea regională. Stabilirea ponderilor domeniilor și pofilelor de formare profesională inițială în oferta de școlarizare în perspectiva 2020. Planurile de școlarizare (realizat în termeni de calificări profesionale, grupate în domenii și profile) trebuie să reflecte nevoile de forță de muncă în creștere în anumite sectoare/activități ale economiei naționale.(descrie în termeni de CAEN sau COR). Identificarea unor priorități strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală: - diversificarea ofertei de calificare având în vedere: <i>agricultura ecologică, promovarea agroturismului, a meșteșugurilor tradiționale, valorificarea resurselor locale prin mica industrie și dezvoltarea serviciilor.</i> - <i>implicarea în programe de formare continuă pe două componente:</i> • formarea competențelor necesare unei agriculturi competitive; • reconversia excedentului de forță de muncă din agricultură spre alte activități.
Decalaje privind nivelul de educație în mediul rural față de urban	Măsuri sistemice pentru creșterea generală a calității învățământului rural. Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate. Măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către elevii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social.

CAPITOLUL 5

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC DIN JUDEȚUL SUCEAVA

5.1. CONTEXTUL EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI REGIONAL

5.1.1. Contextul european

Educația și formarea profesională din România din perspectiva Țintelor și indicatorilor derivați din Strategia Europa 2020:

1. Strategia Europa 2020 definește următoarele obiective principale pentru deceniul 2010-2020:

- a) creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la cel puțin 75%³;
- b) alocarea a 3% din PIB pentru cercetare-dezvoltare;
- c) obiectivul "20/20/20": reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră sau cu 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea cu 20% a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie, creșterea cu 20% a eficienței energetice, comparativ cu 1990;
- d) reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii⁴ la maximum 10%⁵ și creșterea procentului persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii de nivel terțiar la cel puțin 40%⁶ în 2020;
- e) reducerea la nivelul UE 28 a numărului de persoane în risc de sărăcie sau excluziune socială cu 20 de milioane de persoane până anul 2020 comparativ cu anul 2008⁷.

2. Țintele strategice pentru anul 2020, adoptate în cadrul ET 2020 sunt următoarele:

- 1) până în 2020, în medie, cel puțin 15 % dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții⁸;
- 2) până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani, cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte⁹, ar trebui să fie mai mic de 15 %;
- 3) până în 2020, proporția persoanelor de 30-34 de ani, care au absolvit învățământul terțiar¹⁰, ar trebui să fie de cel puțin 40 %;
- 4) până în 2020, proporția părăsirii timpurii a școlii¹¹ din sistemele de educație și formare, ar trebui să fie sub 10 %;
- 5) până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară, ar trebui să beneficieze de educație preșcolară;
- 6) până în 2020, proporția de absolvenți angajați¹² cu vârste cuprinse în 20 și 34 de ani, care au finalizat sistemul de educație și de formare profesională cu cel mult trei ani înaintea anului de referință, ar trebui să fie de cel puțin 82 %, comparativ cu 76,5 % în 2010¹³.

³ Față de nivelul de referință de 69% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁴ Prin definiția acceptată de UE încă din 2003 (Reuniunea miniștrilor educației în cadrul Consiliului UE din mai 2003), abandonul școlar timpuriu se referă la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18 și 24 de ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu-și continuă educația sau formarea profesională

⁵ Față de nivelul de referință de 15% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁶ Față de nivelul de referință de 31% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁷ Pragul național de sărăcie este stabilit la 60% din venitul median disponibil în fiecare stat membru

⁸ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani care a participat la programe de educație și formare în cele patru săptămâni care au precedat ancheta (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

⁹ Sursă: OCDE/PISA

¹⁰ Nivelurile ISCED 5 și 6 (EUROSTAT, UOE)

¹¹ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au absolvit doar învățământul secundar inferior sau mai puțin și care nu mai sunt înscrși într-o instituție de învățământ sau de formare (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

¹² Se referă la absolvenții învățământului secundar superior (ISCED 3), terțiar nonuniversitar (ISCED 4) și absolvenții învățământului terțiar (ISCED 5-6)

¹³ Măsurată ca proporția populației angajată cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani, care a absolvit în urmă cu 1, 2 și 3 ani și care nu este înscrisă în prezent în nici o altă activitate de educație și formare profesională.

3. Pentru obiectivele strategice care vizează educația și formarea profesională, derivate din cadrul strategic ET 2020 și Strategia Europa 2020, sunt prezentate, în continuare, comparativ, evoluția indicatorilor în cazul României și a Uniunii Europene, 28 de state:

Indicatori	Unitate		România Perioada de referință								Media UE-28	Ținta RO	Ținta UE
			2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015	2020	2020
Rata de părăsire timpurie a școlii ¹⁴	%(18-24ani)		19,6	16,6	18,4	17,5	17,4	17,3	17,3	17,3	12	11,3	10
Ponderea absolvenților de învățământ terțiar ¹⁵	%(30-34 ani)		11,4	16,8	18,3	20,3	21,7	22,9	25,0	25,6	38,7	26,7	40
Procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte ¹⁶	%(15 ani)	Citire		40,4			37,3			38,7	19,7		15,0
		Matematică		47,0			40,8			39,9	22,1		15,0
		Științe		41,4			37,3			38,5	23,5		15,0
Participarea adulților în ÎPV ¹⁷	%(25-64 ani)		1,6	1,5	1,2	1,4	1,2	1,8	1,5	1,3	10,7	10	15
Rata de ocupare a absolvenților (ISCED 3-6) ¹⁸	%(20-34 ani)	ISCED 3-8	72,0	77,7	71,2	70,8	70,1	67,2	66,2	68,1	76,9		82
		ISCED 3-4	62,7	69,1	60,8	58,9	59,3	55,0	57,2	59,8	70,9		
		ISCED 5-8	84,7	85,9	82,4	81,3	79,0	77,1	74,2	77,1	81,9		
Rata de ocupare ¹⁹	%(20-64 ani)		63,6	63,5	64,8	63,8	64,8	64,7	65,7	66,0	70,1	70,0	75

Sursa: Pentru datele: Eurostat, baza de date online

4. Analizând evoluția indicatorilor de mai sus, comparativ cu media europeană și țintele asumate de România pentru 2020, rezultă următoarele constatări:

- rata părăsirii timpurii a școlii în România, 17,3% în 2015, cu 5,3 puncte procentuale peste media europeană de 12%, este una din cele mai ridicate din Europa, cu o evoluție sinuoasă, fără un progres semnificativ în direcția țintei naționale, de 11,3%, pentru anul 2020;
- ponderea absolvenților de învățământ terțiar a înregistrat un progres bun în direcția țintei naționale, de 26,7% pentru 2020, în creștere de la 16,8% în 2009, la 25,6% în 2015. Cu toate acestea, se constată un decalaj semnificativ între valorile indicatorului la nivel național și cele la nivelul UE 28: media europeană de 38,7% în 2015, ținta europeană de 40% pentru 2020.

¹⁴ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_40)

¹⁵ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_41)

¹⁶ Sursa: Educational Training Monitor 2014, conform OECD (PISA 2009 și 2012),

¹⁷ Sursa: Eurostat (date online, code: trng_ifs_13)

¹⁸ Sursa: Eurostat (date online, code: edat_ifse_32)

¹⁹ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_10)

- c) impactul redus al serviciilor de orientare în carieră oferite elevilor de gimnaziu, care ar contribui semnificativ la informarea și conștientizarea abilităților native ale elevilor, atât de către aceștia, cât și de către familii și cadre didactice;
- d) România continuă să se situeze pe penultimul loc între țările europene participante în programul PISA²⁰. În ciuda unui progres bun înregistrat la testarea din 2015 față de testarea din 2012 la matematică, rezultatele tinerilor români, în vârstă de 15 ani, indică un procent foarte ridicat al celor cu competențe scăzute, de 39,9%, în condițiile în care media europeană, în același an, a fost de 22,1%. În 2015 se înregistrează o creștere a ponderii tinerilor cu competențe scăzute la citire și la științe față de 2012. La citire, 38,7% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 19,7% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. La științe, 38,5% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 23,5% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. Ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 este de 15% pentru toate cele 3 criterii, citire, matematică și științe;
- e) în contextul crizei economice și financiare, rata de ocupare a absolvenților cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, la cel mult 3 ani de la absolvire, a cunoscut o evoluție descrescătoare după anul 2009, cu o ușoară revenire în anul 2015. În cazul absolvenților de învățământ secundar superior ISCED 3-4, rata de ocupare în 2015 a fost de 59,8%, față de 69,1% în 2009 și față de media UE 28 de 70,9%. Cu o rată a ocupării absolvenților de 68,1% în anul 2015, pe ansamblul nivelurilor de educație ISCED 3-8, România se plasează cu peste 8 puncte procentuale sub media europeană, de 76,9% și departe de ținta de 82%, propusă la nivel european pentru anul 2020;
- f) în ansamblul populației active, cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani, rata de ocupare în România a fost, în 2015, de 66% față de media europeană de 70,1%, fără progrese semnificative în perioada analizată, în raport cu ținta de 70%, asumată la nivel național pentru anul 2020;
- g) rata de participare a adulților în programe de formare pe parcursul întregii vieți a fost, în 2015, de 1,3 %, în scădere în ultimii 3 ani, mult sub valoarea europeană de 10,7% și departe de ținta de 10% propusă de România pentru 2020.

5. Ponderea relativ bună a tinerilor înscriși în învățământul profesional și tehnic în totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior, ISCED 3, în 2015, de 56,3%, în România, față de media UE-28 de 48,1%²¹, demonstrează importanța formării profesionale inițiale pentru piața muncii din România. Cu toate acestea, în perioada 2013-2015 s-a înregistrat o scădere continuă a valorii indicatorului, de la 62,9% în 2013 la 56,3% în 2015.

5.1.2. Contextul național

Contextul național este definit de o serie de strategii, între care, de o relevanță deosebită pentru educația și formarea profesională se numără:

- Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020;
- Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 -2020;
- Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România;
- Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020;
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020;
- Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020;
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030;
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020;
- Strategia de dezvoltare teritorială a României - România policentrică 2035, Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni;
- Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020;
- Strategia guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2014-2020;

²⁰ OECD 2016 - PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education

²¹ Date actualizate pentru anul 2012, conf. Eurostat (date online, code: *educ_uae_enra13*)

- Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020;
- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020;
- Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020;
- Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030;
- Planul strategic național multianual privind acvacultura 2014-2020;
- Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020 actualizată pentru perioada 2011-2020;
- Strategia Națională de Sănătate 2014-2020.

Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020 are următoarele obiectivele strategice și direcțiile de acțiune:

Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii, având ca țintă strategică creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020, față de 57,2% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

1. Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, a curriculumului și a auxiliarelor curriculare, pe nivelurile de calificare stabilite prin Cadru național al calificărilor, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educație și formare profesională și pentru creșterea relevanței pentru piața muncii;
2. Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii;
3. Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare;
4. Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională;
5. Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale;
6. Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională.

Obiectivul strategic 2: Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014;
- b) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

7. Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
8. Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră;
9. Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
10. Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile;

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014 ;
- b) Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat la 60% în 2020, de la 45% în 2014;
- c) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

11. Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității educației și formării profesionale la nivel de sistem;
12. Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării;
13. Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din formarea profesională inițială și formarea profesională continuă și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în context formal, nonformal și informal;
14. Îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și continue;
15. Promovarea excelenței în educație și formare profesională.

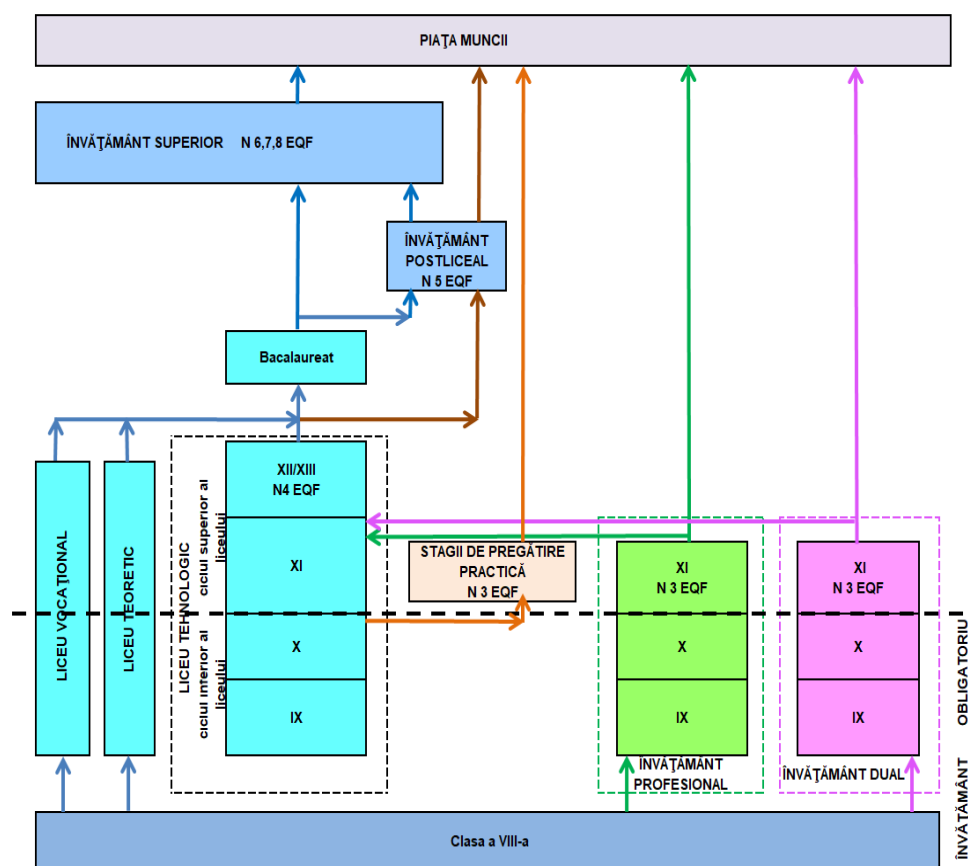
Obiectivul strategic 4: Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de inovare și dezvoltare a spiritului antreprenorial la 50.000 în 2020, de la 40.000 în 2014;
- b) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de mobilitate internațională la 4.600 în 2020, de la 2.800 în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

16. Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională;
17. Dezvoltarea mobilității internaționale în formarea profesională;
18. Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici, în vederea asigurării premiselor pentru participarea la o piață a muncii europene incluzive.

Contextul în care se urmărește dezvoltarea învățământului profesional și tehnic prin strategiile menționate mai sus este definit prin Legea Educației Naționale, nr. 1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare. Structura învățământului profesional și tehnic este ilustrată în figura de mai jos.



Învățământul liceal asigură continuarea studiilor în învățământul obligatoriu (clasele a IX-a și a X-a) și în ciclul superior (clasele a XI-a și a XII-a), dezvoltând, aprofundând și particularizând competențe (cunoștințe, abilități și atitudini) formate în ciclurile anterioare ale învățării.

Învățământul liceal cuprinde următoarele filiere și profiluri:

- a) filiera teoretică, cu profilurile umanist și real;
- b) filiera tehnologică, cu profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului;
- c) filiera vocațională, cu profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic.

Durata studiilor în învățământul liceal, forma de învățământ cu frecvență, este de 4 ani, în conformitate cu planurile-cadru aprobate de Ministerul Educației. Pentru unele forme de învățământ cu frecvență și cu frecvență redusă, durata studiilor se prelungește cu un an.

Studiile învățământului liceal se finalizează cu examenul național de bacalaureat și cu examen de certificare, pentru absolvenții filierelor tehnologică și vocațională.

Absolvenții de liceu fără diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal și pot obține, ulterior, nivelul 5 de calificare. Absolvenții cu diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal pentru obținerea nivelului 5 sau în învățământul superior, în orice program de studii și pot obține nivelurile de calificare 6, 7 și 8.

Absolvenții învățământului liceal, filierele tehnologică și vocațională, care promovează examenul de certificare, dobândesc certificat de calificare de nivel 4 al Cadrului național al calificărilor (tehnician) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

Învățământul profesional se organizează pentru calificări stabilite în funcție de nevoile pieței muncii, identificate prin documente strategice de planificare a ofertei de formare regionale, județene și locale, pe baza unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ, operatorul economic și elev.

Învățământul profesional are următoarele forme de organizare:

- învățământ profesional, cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2014/ 2015, pe baza unui contract cadru, încheiat între unitatea de învățământ și operatorii economici implicați în formarea profesională a elevilor;
- învățământul dual cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2017/ 2018, pe baza unui contract de parteneriat încheiat între unul sau mai mulți operatori economici sau între o asociație/un consorțiu de operatori economici, unitatea de învățământ și unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea școlară, unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ – agentul economic și elev;
- stagii de pregătire practică cu durata de 720 de ore, organizate după finalizarea clasei a X-a de liceu, formă de organizare specifică în prezent programelor de tip „A doua șansă”.

În învățământul profesional se parcurg disciplinele pentru învățământul obligatoriu și modulele de pregătire de specialitate pentru obținerea calificării profesionale. Studiile se finalizează cu examen de certificare. Absolvenții care promovează examenul de certificare a calificării profesionale dobândesc certificat de calificare de nivel 3 al Cadrului național al calificărilor (muncitor calificat) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

5.1.3. Contextul regional

Cu toate că Regiunea Nord-Est este cea mai mare regiune de dezvoltare a României sub aspectul numărului de locuitori și al suprafeței deținute, ea se situează pe ultimul loc în raport cu nivelul de dezvoltare.

În perioada 2005-2015 produsul intern brut regional pe cap de locuitor a avut multe fluctuații, ceea ce a condus la o accentuare a disparităților de dezvoltare față de celelalte regiuni. Situația economică și socială a regiunii Nord-Est a continuat să se agraveze odată cu intrarea în perioada de criză economică și financiară - anual a avut loc o scădere reală a produsului intern brut regional. Din datele statistice existente rezultă că indicii de disparitate a fluctuat continuu în perioada 2005-2010, atât în condiții macroeconomice de creștere economică cât și de recesiune, coborând de la 66,7% (2005) la 61,4% (2010). Mai mult, în anul 2010, în raport cu media comunitară, regiunea Nord-Est figura cu un indice de disparitate de numai 29%.

În acest context în PDR Nord-Est, Strategia Regională Nord-Est își propune ca Viziune: „În anul 2022 Regiunea Nord-Est va fi un loc mai atractiv pentru a investi, a lucra și a locui!”

Obiectiv general: Derularea în Regiunea Nord-Est a unui proces de creștere economică durabilă, favorabil creșterii competitivității economice și incluziunii sociale, care să conducă la o diminuare a decalajelor existente față de celelalte regiuni ale României; **Ținta propusă anul 2022:** indicele de disparitate al Produsului Intern Brut Regional, pe cap de locuitor la nivel regional, va reprezenta 75% din valoarea indicatorului la nivel național și 37% din valoarea indicatorului la nivel comunitar. În scopul atingerii obiectivelor propuse de PDR Nord-Est au fost elaborate, la nivelul fiecărui județ, Strategii de Dezvoltare socio-economică.

5.2. INDICATORI DE CONTEXT SPECIFICI

5.2.1. Contextul demografic și populația școlară

Contextul demografic este prezentat detaliat și analizat în **capitolul 2**, din perspectiva implicațiilor pentru ÎPT cu privire la structura și evoluția populației pe grupe de vârstă, medii de rezidență și sex, structura etnică, fenomenul migrației. Pentru orizontul de planificare 2025, cele mai severe concluzii rezultate din prognozele INS, sunt în legătură cu declinul demografic general, accentuat pentru populația tânără, cu reduceri semnificative pentru populația de vârstă școlară, în paralel cu îmbătrânirea populației (v. cap.2.2). Reduceri semnificative sunt prognozate pentru grupa de vârstă **0-14 ani – scădere cu 18% la nivel județean pentru perioada 2005-2025**.

În tab. 5.2. este prezentată analiza evoluției populației școlarizate pe nivelurile de educație.

Din datele prezentate în tabelul 5.2. rezultă că în anul școlar 2016-2017 populația școlarizată reprezintă 87,83% față de cea școlarizată în anul școlar 2009-2010, înregistrând o scădere față de anul școlar 2015/2016 cu 1,82%.

Din analiza datelor din tabelul 5.2. și a graficului din fig. 5.1. se constată:

- populația școlarizată în preșcolar înregistrează o scădere semnificativă (23,08%) comparativ cu anul școlar 2009-2010;
- populația școlarizată în primar a crescut cu 1,28% și cea din gimnaziu a scăzut cu 14,76%;
- la nivel liceal populația școlară a scăzut cu 19,40%, iar la învățământul profesional a început să crească, ca urmare a existenței școlii profesionale de 2 ani, după clasa a IX – a liceu și a școlii profesionale de 3 ani, după clasa a VIII-a;
- învățământul postliceal, înregistrează o creștere accentuată (de 2,2 ori) față de anul școlar 2009-2010, ca urmare a scăderii promovabilității la examenul de bacalaureat, absolvenții de liceu putând urma această formă de școlarizare, fără diplomă de bacalaureat;
- pe total, se constată o scădere de 12,17 % a populației școlare, față de anul școlar 2009/2010.

Tab. 5.2.

Nr. crt.	Niveluri de educație	An școlar								Evoluție (%) 2017/2009
		2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	
1	Preșcolar	25594	25444	24693	20868	20814	20924	19947	19687	76,92%
2	Primar	33579	32624	31631	35625	35316	35188	34465	34010	101,28%
3	Gimnazial	34887	34153	32491	32441	32051	31344	30592	29738	85,24%
4	Liceal	32250	34217	35791	31852	30328	28186	26538	25994	80,60%
5	Învățământ profesional	4507	1929	438	1424	1820	2882	3302	3624	80,40%
6	Postliceal/maistri	1377	1877	2411	2980	3483	3561	3434	3063	222,44%
Total		132194	130244	127455	125190	123812	122085	118278	116116	87,83%

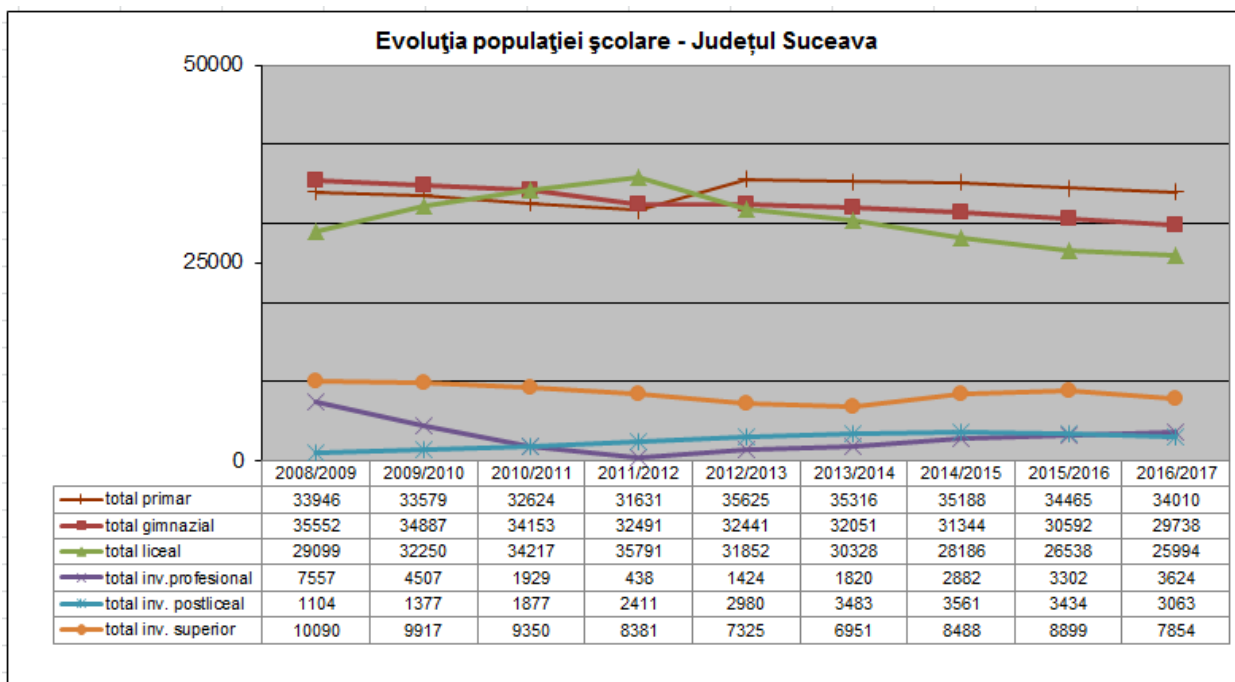


Fig. 5.1. Evoluția populației școlare 2008-2017
(Sursa: INS și Anuarul Statistic al Județului Suceava)

Analizând evoluția acestui indicator, din fig. 5.1. constatăm că există tendință de scădere a populației școlarizate, ca urmare a scăderii natalității și a migrației în țările europene.

Dacă analizăm indicatorul pe medii de rezidență (fig. 5.2.) constatăm diferența dintre numărul populației școlarizate în mediul urban, față de cel din mediul rural.

În mediul rural populația din preșcolar, primar și gimnaziu era la nivelul anului școlar 2016 - 2017 cu 11458 în număr mai mare decât cea existentă în mediul urban (56,26% rural și 43,74% urban).

La nivel de învățământ liceal, profesional și postliceal, domină mediul urban, ca urmare a dezvoltării unităților școlare în municipii și orașe.

Din totalul populației școlare, în anul școlar 2015-2016, 61,20% era în mediul urban și 38,80% în mediu rural.

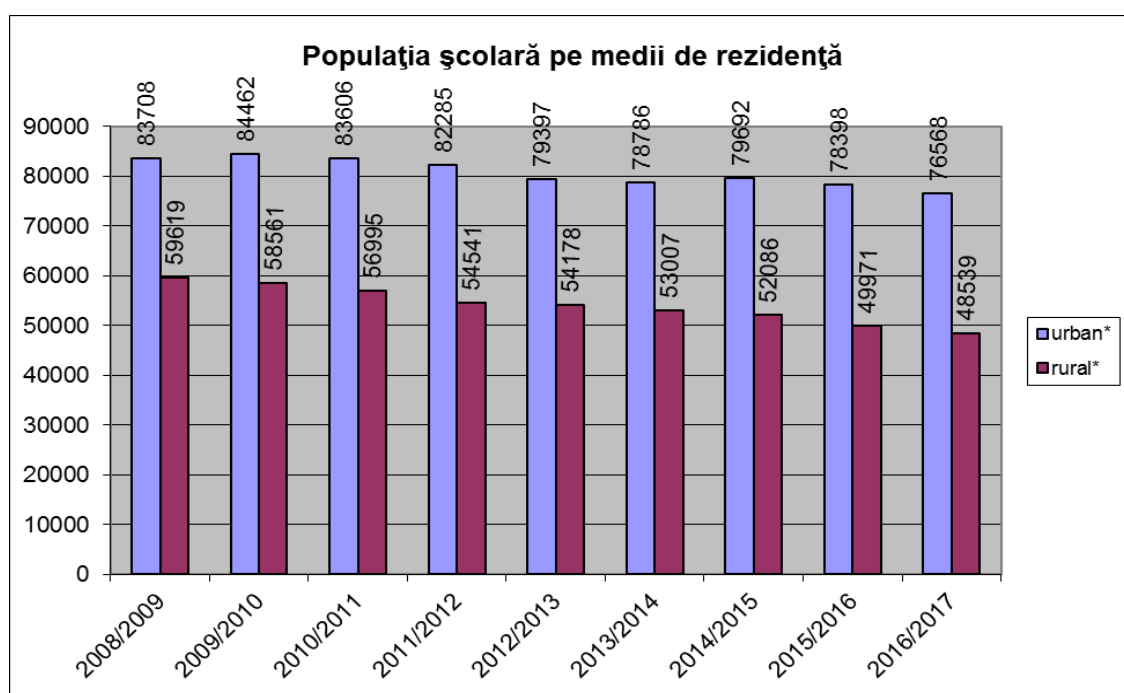


Fig. 5.2. Evoluția populației școlare pe medii de rezidență în perioada 2008-2017 (Sursa: INS)

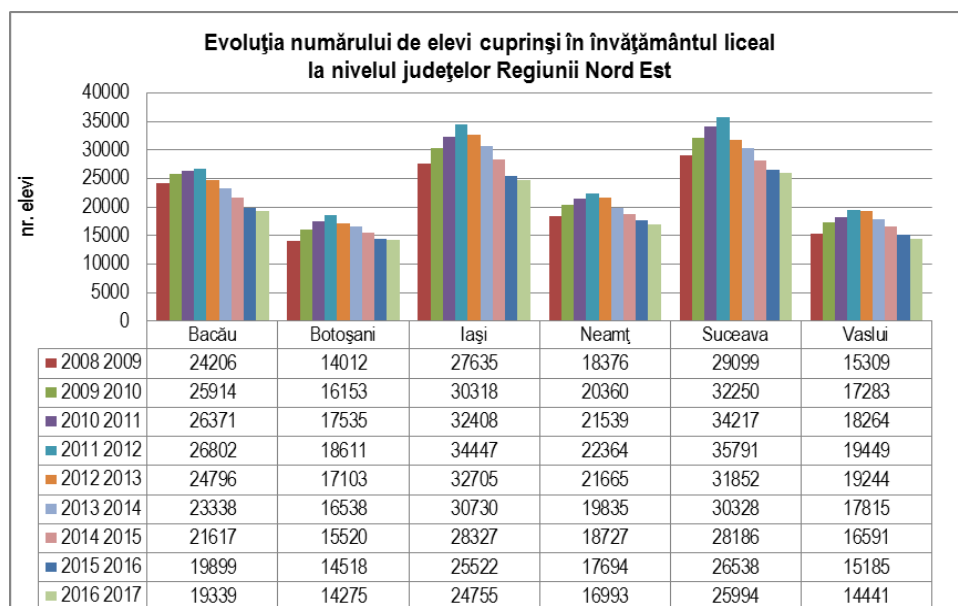


Fig. 5.3. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul liceal la nivelul regiunii Nord-Est 2008-2017 (Sursa: INS)

Din fig. 5.3. se observă o descreștere a numărului de elevi cuprinși la liceu începând cu anul școlar 2012-2013 ca urmare a scăderii populației școlare și apariție învățământului profesional începând cu anul școlar 2014-2015 și a învățământului dual începând cu anul școlar 2017-2018.

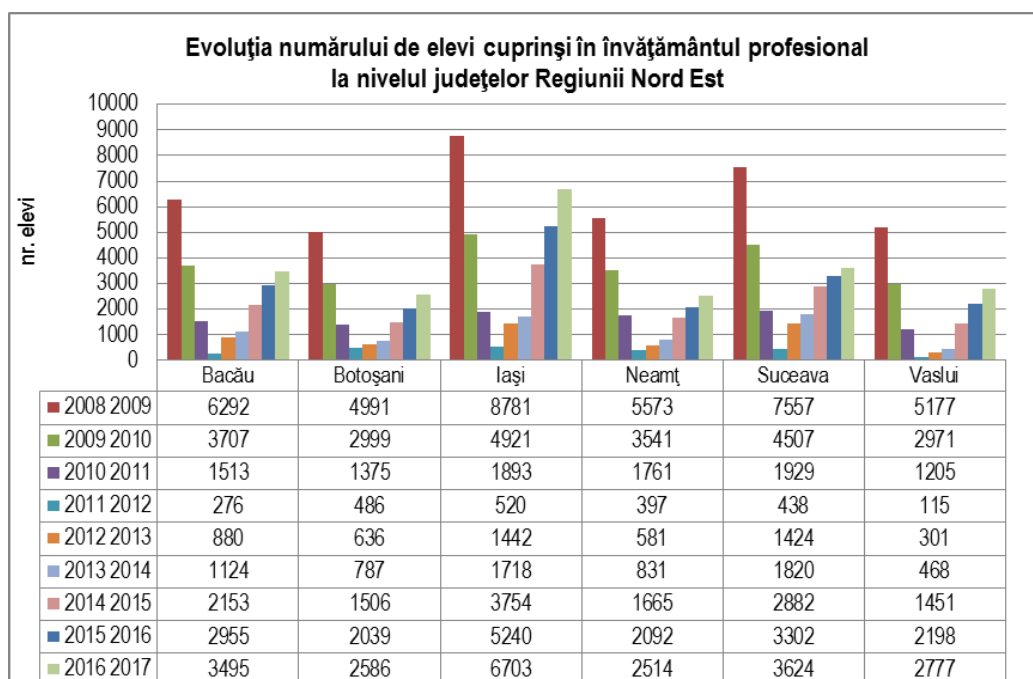


Fig. 5.4. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional la nivelul regiunii Nord-Est 2008-2017 (Sursa: INS)

În privința numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional, județul Suceava înregistrează creșteri însemnate în anul școlar 2016-2017, în raport cu anul școlar 2011-2012. Raportat la regiunea Nord-Est, județul Suceava a avut în anul școlar 2016-2017 cel mai mare număr de elevi cuprinși în învățământul profesional după județul Iași, pe domenii profesionale căutate pe piața muncii (mecanică, comerț, turism, industrie textilă și pielărie etc.).

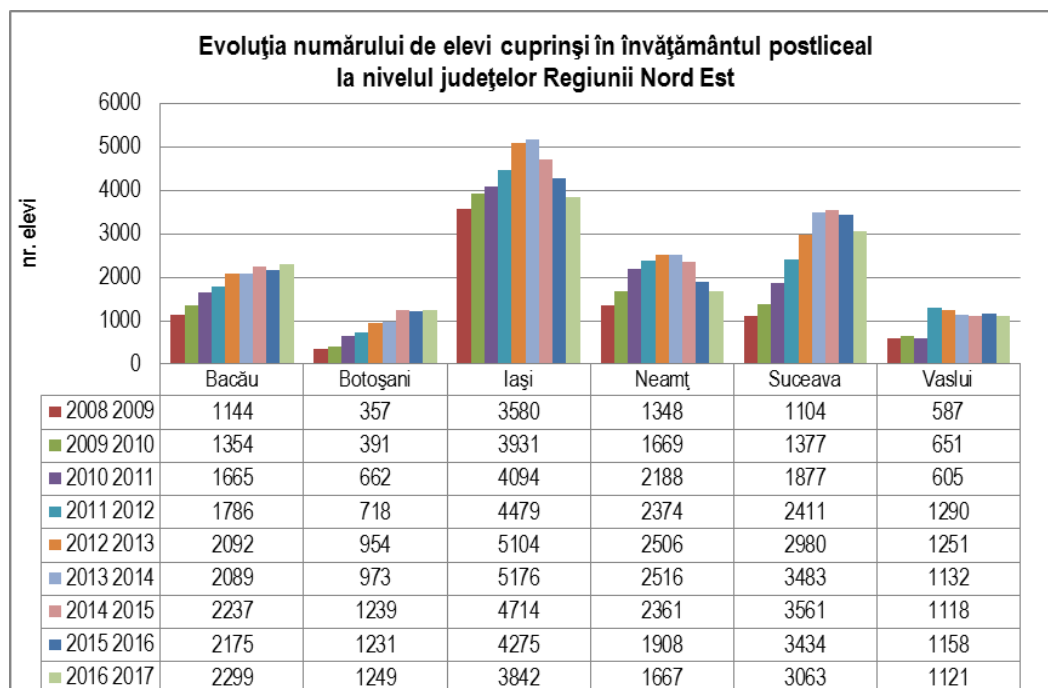


Fig. 5.5. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul postliceal la nivelul regiunii Nord-Est 2008-2017 (Sursa: INS)

Din fig. 5.5. se observă interesul absolvenților de liceu din județul Suceava pentru continuarea studiilor prin învățământ postliceal, precum și preocuparea unităților de învățământ preuniversitar (de stat și particulare) de a diversifica oferta educațională, pe calificări cerute pe piața muncii. Comparativ cu anul școlar 2009-2010, județul Suceava are o creștere de 222,44% a numărului de elevi, situându-se pe locul 2 în regiune, în condițiile în care rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat este sensibil mai mare față de celelalte județe.

5.3. INDICATORI DE INTRARE

5.3.1. Numărul de elevi care revin unui cadru didactic

Acest indicator, *calculat prin raportare la numărul de norme didactice*, oferă un indiciu în legătură cu eficiența utilizării resurselor și calitatea actului didactic. Reducerea sa până la o limită rezonabilă poate să asigure creșterea eficienței fără să afecteze calitatea demersului didactic. *Indicatorul poate deveni critic din perspectiva declinului demografic și a introducerii finanțării per elev, presând în direcția măsurilor de concentrare a resurselor în școli viabile.*

Din analiza evoluției indicatorului în perioada analizată, la învățământul gimnazial, în anul școlar 2015-2016, județul Suceava are același număr de elevi (13) ca și regiunea Nord Est, fiind mai mare decât cel la nivel național (12), înregistrând o creștere, comparativ cu anii școlari anteriori. Pentru învățământul secundar, se constată o scădere la 14 elevi pe norma didactică, de la 18, elevi în anul școlar 2010-2011. Acest indicator este egal cu cel existent la nivel național și mai mic decât în regiunea Nord-Est (15).

În anexa 6c și în fig. 5.6. sunt evidențiate datele privind numărul de elevi pe norma didactică, în perioada 2008-2016.

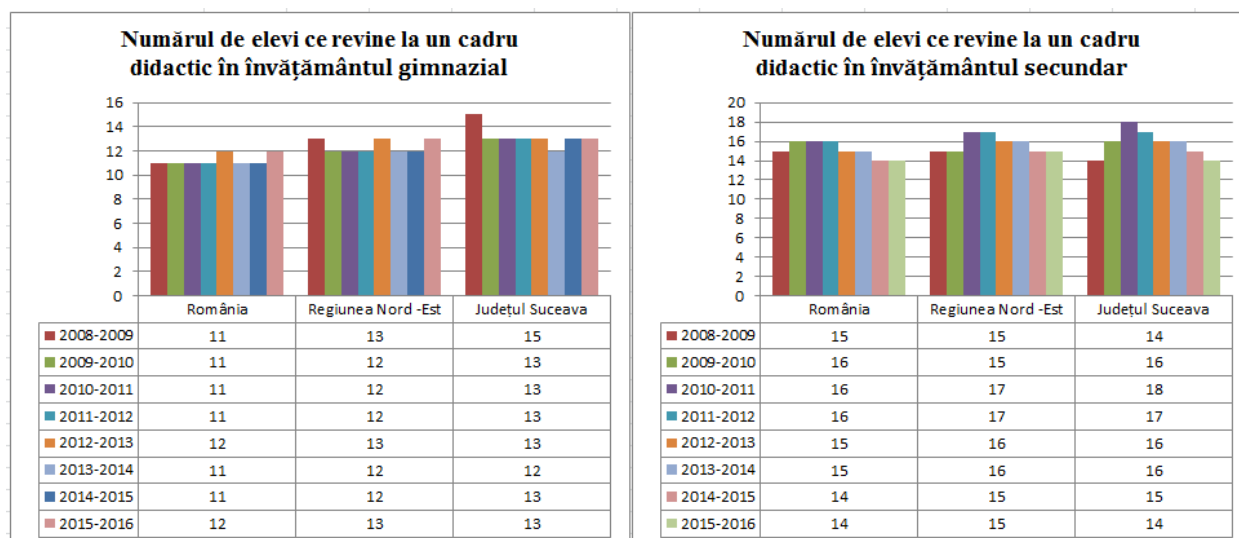


Fig. 5.6. Număr de elevi pe norma didactică, învățământ gimnazial și secundar
(Sursa: CNDIPT, INS)

5.3.2. Resursele umane din ÎPT

În graficele de mai jos (fig. 5.7.) se observă că, ponderea cea mai ridicată o are personalul didactic calificat, personalul didactic necalificat deținând o pondere nesemnificativă (vezi anexa 6d).

Din analiza acestui indicator de intrare, rezultă faptul că există resursa umană calificată pentru cele 15 domenii de pregătire profesională, școlarizate în județul Suceava.

Ca o concluzie generală, în anul școlar 2013-2014 **gradul de acoperire cu profesori calificați** (98,6% la liceu și 94,1% la învățământul profesional), asigură desfășurarea unui învățământ profesional și tehnic la cerințele actuale, județul Suceava având valori peste cele regionale și naționale.

Schimbările accelerate introduse de reformele din ÎPT, pe de o parte, și cele din mediul economic și social, pe de altă parte, impun un efort susținut de **adaptare din partea profesorilor**. Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze atât **competențele metodice**, cât și **actualizarea competențelor de specialitate** cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic.

Pentru facilitarea adaptărilor la schimbările din sistem este necesară, ca **măsură de fond**, **anticiparea evoluției personalului didactic și adoptarea, în cadrul unei strategii pe termen lung, a unor măsuri însoțitoare, ținând cont de efectele combinate ale reducerii populației școlare și restructurării planurilor de școlarizare din ÎPT pentru adaptarea la nevoile de calificare.**

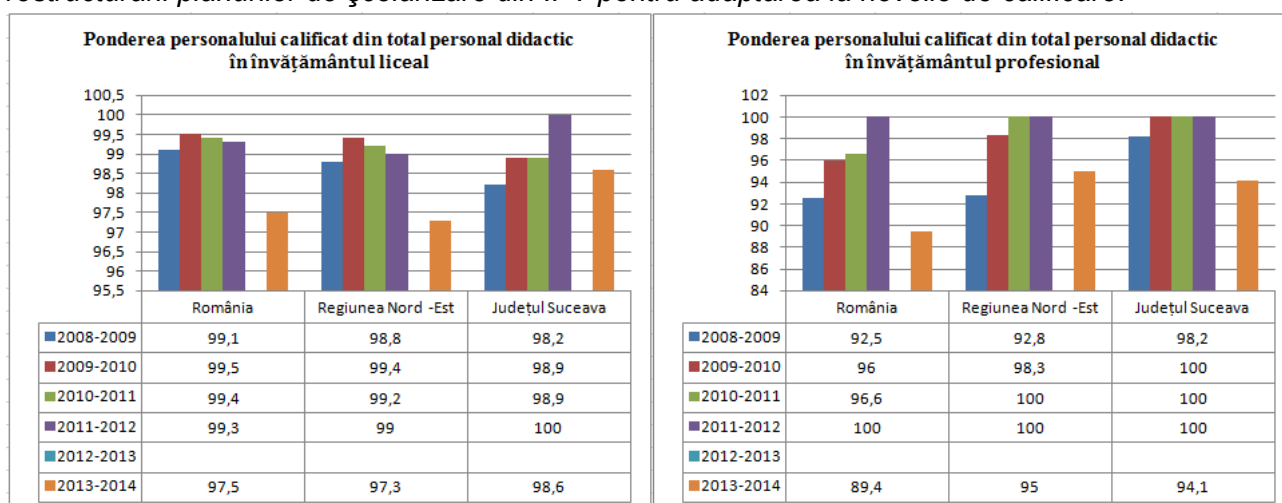


Fig. 5.7. Situația personalului didactic în ÎPT în perioada 2008-2014 (Sursa CNDIPT)

5.3.3. Resurse materiale și condiții de învățare

Cu excepția școlilor cuprinse în programele de reabilitare prin programele finanțate de UE sau Banca Mondială, în cele mai multe cazuri, **starea generală a infrastructurii** (clădirile pentru spațiile de pregătire teoretică și practică și infrastructura de utilități) necesită intervenții majore de reabilitare sau modernizări (vezi anexe monitorizare PLAI).

Dotarea multor unități este **învechită**; multe din atelierele existente nu au beneficiat de nici o investiție relevantă în echipamente după 1990. În cele mai multe cazuri dotările după 1990 s-au limitat la ceea ce s-a putut obține din efortul de autofinanțare, donații sau sponsorizări - insuficient cantitativ și calitativ. Se simte lipsa dotărilor moderne și a echipamentelor de simulare necesare unui învățământ eficient, centrat pe elev (vezi anexa 15).

Unsprezece unități (40,74 % din școlile ÎPT) au fost cuprinse în Programele Phare pentru ÎPT, situația infrastructurii și dotărilor acestora ajungând la nivelul standardelor de pregătire profesională.

Majoritatea școlilor au **amenajările minime** necesare pentru **accesul persoanelor cu deficiențe locomotorii** (vezi anexa 15).

Deși **dotarea laboratoarelor de informatică** s-a îmbunătățit substanțial în ultimii ani, se simte **nevoia completării cu PC a dotării tuturor laboratoarelor și cabinetelor de specialitate** (pentru dezvoltarea activităților de predare-învățare asistate de calculator).

Ritmul noilor achiziții pentru **dotarea bibliotecilor școlare** este extrem de redus. Este necesar ca unitățile ÎPT să aibă în vedere și cartea de specialitate.

Lipsa manualelor de specialitate, pentru modulele din planul de învățământ la liceul tehnologic, școală profesională și școală postliceală, face ca procesul de predare – învățare – evaluare să fie o provocare continuă pentru cadrele didactice. În acest sens cadrele didactice de specialitate din județul Suceava au elaborat sub îndrumarea IȘJ auxiliare curriculare pentru clasa a IX-a liceu tehnologic la toate domeniile de pregătire de bază existente și la clasa a X-a, la modulele pentru care nu s-au editat manuale.

Se constată un număr relativ restrâns și în general o varietate mică de titluri la abonamente pentru publicații de specialitate.

Concluzii indicatori de intrare:

- se constată o tendință de scădere a numărului de elevi per norma didactică la nivel învățământului profesional și tehnic, fapt ce asigură o eficiență a actului educațional;
- la nivel de județ există resursa umană (cadre didactice) calificată, în procent de 98,6%-liceu și 94,1% – școală profesională;
- introducerea învățământului profesional de 2 ani în perioada 2012/2013 – 2015/2016, învățământului profesional cu durata de 3 ani începând cu anul școlar 2014-2015 și a învățământului dual începând cu anul școlar 2017-2018 a dus la creșterea numărului de norme și la asigurarea forței de muncă necesară pe piața muncii, cu nivel 3 de calificare;
- la nivelul anului școlar 2017-2018, 29% din unități școlare nu au condiții materiale de desfășurare a orelor de laborator tehnologic și instruire practică, conform cerințelor standardelor de pregătire profesională.

5.4. INDICATORI DE PROCES

5.4.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT

Strategia de descentralizare a învățământului preuniversitar vizează transferul de autoritate, responsabilitate și resurse în privința luării deciziilor și a managementului general și financiar către unitățile de învățământ și comunitatea locală.

Descentralizarea funcțională implică și antrenarea sporită în mecanismele decizionale a partenerilor sociali, pentru a garanta apropierea deciziei de beneficiarii serviciului public de educație.

Cadrul instituțional pentru dezvoltarea parteneriatului social în educație și formare profesională se bazează pe structurile consultative inițiate în sprijinul deciziei la nivel local și regional.

Aceste structuri sunt:

- la nivel național sunt încheiate acorduri tripartite pentru înființarea a unui număr de 23

Comitete sectoriale;

- la nivel regional: **Consortiul Regional TVET** - organism consultativ al Consiliului de Dezvoltare Regională;

- la nivel local (județean): **Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social (CLDPS)** - ca organism consultativ al Inspectoratelor școlare județene;

- la nivelul școlilor: **Consiliile de administrație / Consiliile profesoriale.**

În cadrul programului multianual Phare TVET, Consortiul Regional și Comitetele locale au fost antrenate în elaborarea și revizuirea primelor documente de **planificare strategică pe termen lung** la nivel regional (**PRAI**) și local (**PLAI**), pe baza cărora la nivelul fiecărei școli din program au fost elaborate planuri școlare de acțiune (**PAS**).

La nivelul unităților școlare, principalul instrument de planificare strategică pe baza analizei mediului intern (autoevaluare) și extern este concretizat prin **Planurile de acțiune ale școlilor (PAS)**.

Cele 11 unități școlare din Programul Phare TVET au beneficiat de formare și asistență pentru elaborarea PAS în raport cu PRAI și PLAI, **adoptarea planificării prin PAS, corelate cu PRAI și PLAI, s-a realizat în prezent de către toate unitățile de ÎPT**, pentru buna corelare între nivelurile de calificare și solicitările pieței forței de muncă.

Având în vedere mecanismele de finanțare în vigoare și autonomia comunității locale, este esențială antrenarea autorităților locale în procesul de planificare strategică pe termen lung în ÎPT.

Principalele probleme identificate în cadrul acestui proces sunt referitoare la:

- finanțarea învățământului preponderent centrat pe activitățile curente pe termen scurt și foarte puțin pe nevoile și prioritățile pe termen lung;
- antrenarea insuficientă a operatorilor economici în efortul de planificare pe termen lung în ÎPT;
- neimplicarea sau implicarea formală a partenerilor din Consiliile de Administrație ale Școlilor în procesul de planificare pe termen lung la nivelul școlii.

Un alt domeniu al descentralizării funcționale este **curriculum în dezvoltare locală** (CDL - componentă importantă a planului de învățământ la clasele a IX-a și a X-a) care vizează adaptarea conținutului pregătirii la cerințele locale din partea beneficiarilor instruirii (agenți economici, comunitate locală, elevi). Din păcate, pe lângă cazuri de bună practică în acest domeniu, de multe ori se constată o **antrenare redusă sau formală din partea școlilor a agenților economici în elaborarea CDL**, motivată adeseori prin interesul scăzut al acestora din urmă. De asemenea la clasele a XI-a și a XII-a, CDL este stabilit prin curriculum-ul național.

5.4.2. Asigurarea calității în ÎPT

Nevoia unor **mecanisme reglementate de asigurare a calității serviciilor de educație și formare profesională** care să garanteze aplicarea riguroasă a standardelor de pregătire și satisfacția beneficiarilor (forța de muncă și angajatorii) a condus la adoptarea Legii nr. 87 din 13 aprilie 2006 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 75/12.07.2005 privind asigurarea calității educației.

La nivel național, activitățile privind asigurarea calității în sistemul național de învățământ sunt coordonate de către cele două agenții nou înființate – ARACIP (pentru învățământul preuniversitar), respectiv ARACIS (pentru învățământul superior).

Mecanismul de asigurare a calității utilizat este construit pe autoevaluarea din partea școlii, confruntată cu evaluarea externă (prin inspecție școlară), ambele fiind structurate pe același set de

indicatori (descriptori de performanță). Rezultatele evaluării se regăsesc în planurile de îmbunătățire a calității.

Introducerea unui **sistem de asigurare a calității în ÎPT** va furniza pentru procesul de planificare strategică la toate nivelurile (planurile regionale și locale, planurile de acțiune la nivelul școlii) **un set de indicatori standard (benchmark)** care să faciliteze decidenților comparațiile în cadrul sistemului și compatibilizarea între cerere și ofertă. Conducând la **creșterea transparenței față de beneficiari**, mecanismele de asigurare a calității vor avea un impact decisiv în motivarea și **implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei și a strategiilor de îmbunătățire**.

5.4.3. Serviciile de orientare și consiliere, Opțiunile elevilor

Nu există o definiție standard pentru indicatorii privitori la procesul de orientare și consiliere. În practica serviciilor de consiliere din unele țări europene, se raportează în mod obișnuit indicatori cum ar fi numărul de ore de consiliere per elev, numărul de elevi consiliați per consilier etc.

Totuși, din analiza informațiilor disponibile, se poate aprecia că, deși ameliorat în ultimii ani, *gradul de acoperire a serviciilor de orientare și consiliere este insuficient*, în special în mediul rural, din cauza unui număr încă insuficient de consilieri în sistem, arondării inegale a numărului de elevi care revin unui consilier, numărul mic de elevi testați și consiliați, respectiv al orelor de consiliere/elev pentru orientarea carierei – practic nu se poate vorbi de un mecanism *sistematic* de orientare și consiliere în sprijinul unei decizii corect informate în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire.

În urma sondajului realizat în anul școlar 2017-2018 de către CJRAE Suceava, la care au participat 6070 elevi din clasa a VIII-a (86% din totalul elevilor înscriși în clasa a VIII-a) s-au obținut următoarele rezultate: 4747 elevi au optat învățământul liceal, 868 elevi au optat pentru învățământ profesional, 50 elevi au optat pentru unități de învățământ din alte județe, 233 elevi sunt nehotărâți și 73 elevi nu doresc să continue studiile.

5.5. INDICATORI DE IEȘIRE

5.5.1. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională

Rata netă de cuprindere școlară reprezintă numărul copiilor/elevilor/studentilor de vârstă oficială corespunzătoare fiecărui nivel de educație, cuprinși în aceste niveluri de educație, calculat ca raport procentual din populația rezidentă din aceeași grupă oficială de vârstă.

Diferențele față de vârsta reglementată de începere a școlii, respectiv de încadrare față de vârstele “standard” din seria curentă influențează valoarea indicatorului. Rata netă de cuprindere școlară se utilizează pentru a evidenția gradul de participare a copiilor de vârstă oficială corespunzătoare nivelurilor de educație.

Analizând rata de cuprindere în perioada 2008-2016 (fig. 5.8.) pe toate formele de învățământ a populației școlare se constată:

- rata netă de cuprindere în învățământul obligatoriu (7-16 ani) pentru anul școlar 2015-2016 la nivel județean este (82,8%) fiind mai mare față de regiunea Nord-Est (79,9%) și față de rata la nivel național (80,6%);
- rata netă de cuprindere pentru grupa de vârstă 15-18 ani a cunoscut o creștere semnificativă coparativ cu anul școlar 2008-2009, fiind în anul școlar 2015-2016 (72,9%), superioară regiunii (68,4%) și ratei naționale (70,4%).

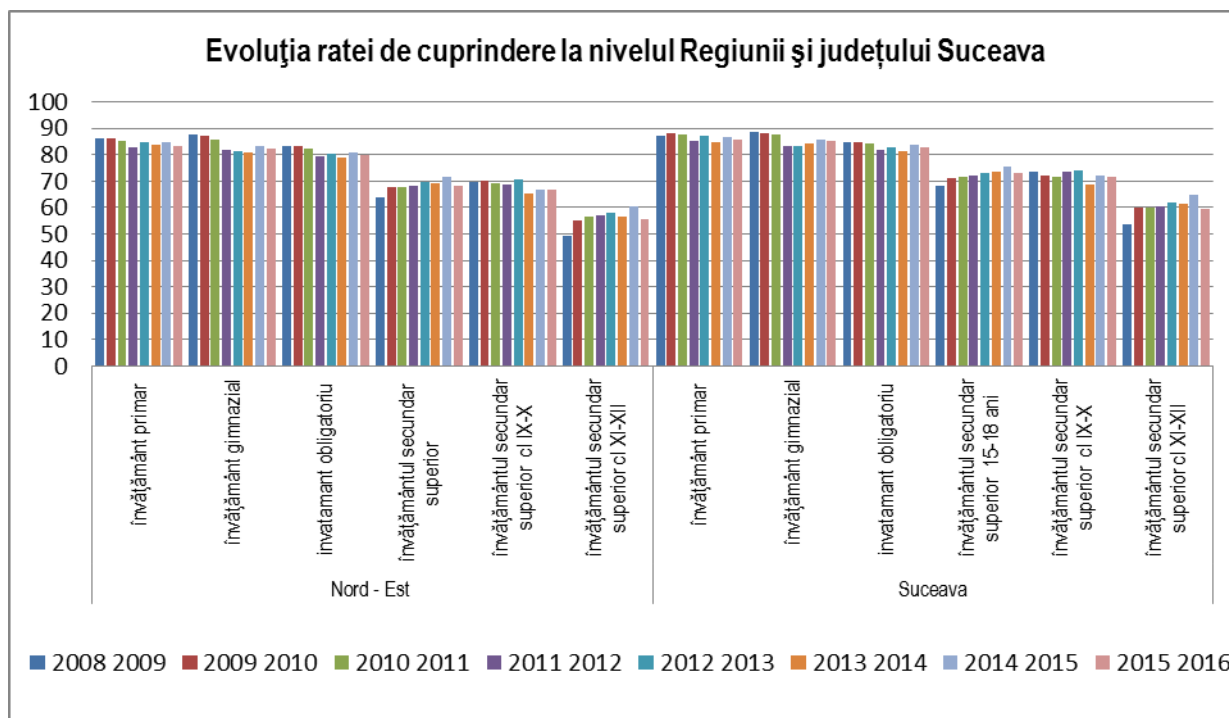


Fig. 5.8. Rata de cuprindere, pe forme de învățământ, 2008-2016
(Sursa: INS)

5.5.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)

Gradul de cuprindere în învățământ (rata specifică de cuprindere școlară pe grupe de vârstă) reprezintă numărul total al copiilor/elevilor/studenților dintr-o anumită grupă de vârstă, indiferent de nivelul de educație în care sunt cuprinși, calculat ca raport procentual din populația rezidentă din aceeași grupă de vârstă.

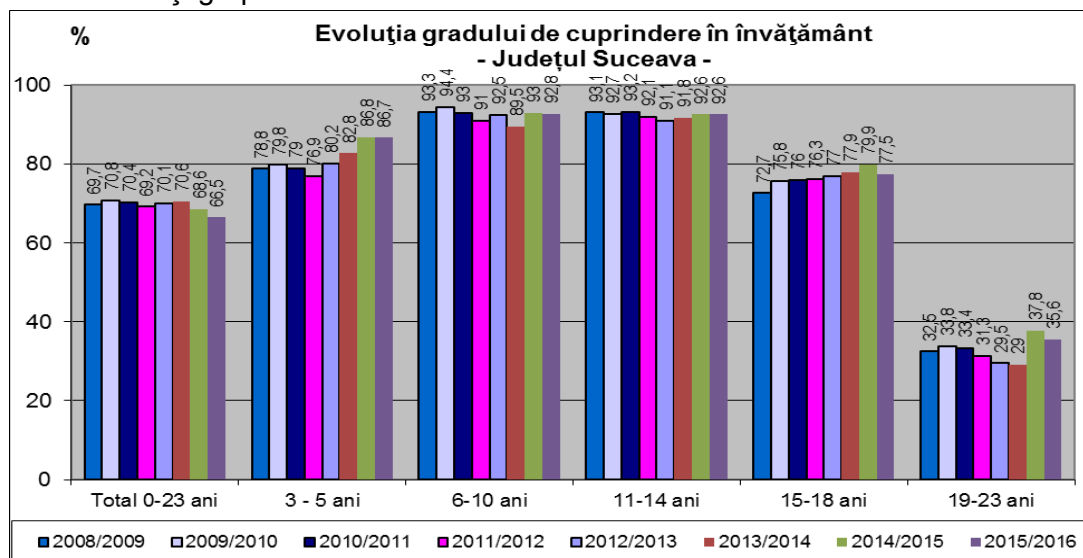


Fig. 5.9. Gradul de cuprindere în învățământ 2008-2016 (Sursa: INS)

Începând cu anul școlar 2012-2013, conform legislației în vigoare (Legea educației nr.1/2011), grupele de vârstă pentru populația de vârstă școlară sunt: 3-5 ani, 6-10 ani, 11-14 ani, 15-18 ani, 19-23 ani și peste. Începând cu anul școlar 2014-2015, în cadrul acestui indicator este inclus și numărul de copii din creșe, formându-se o nouă grupă de vârstă pentru copiii de 0-2 ani.

Acest indicator reflectă gradul de participare la educație a unei anumite cohorte de vârstă specifică.

Analizând evoluția indicatorului în perioada 2008 – 2016 (fig. 5.9.) se constată:

- o scădere a gradului de cuprindere pentru totalul grupei de vârstă 0-23 ani, în anul școlar 2015/2016, comparativ cu anul școlar 2008-2009;
- o creștere semnificativă a gradului de cuprindere în învățământ pentru grupele de vârstă 15-18 ani în perioada 2008-2016.

Conform datelor statistice (INS), gradul de cuprindere în educație în județ este mai mare decât cel calculat la nivel de regiune pentru majoritatea grupele de vârstă, dar încă inferior celui național.

5.5.3. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED

Rata abandonului școlar reprezintă diferența între numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar și cel aflat în evidență la sfârșitul aceluiași an școlar, exprimată ca raport procentual față de numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar. Indicatorul măsoară fenomenul abandonului școlar, permițând evaluarea eficienței interne a sistemului de educație. Acesta este totodată un indicator important pentru analizarea și proiectarea fluxurilor de elevi în cadrul unui nivel de educație.

Analizând rata abandonului școlar (anexa 6h) în perioada 2007-2016 (fig. 5.10. și fig. 5.11.) pe niveluri de educație se constată:

- la nivelul județului Suceava, rata abandonului școlar la învățământul primar și gimnazial a avut un trend descrescător, ajungând în perioada 2010-2014 la valori cuprinse între 0,9 - 1, înregistrând o creștere în anul școlar 2014-2015 la 1,4, valorile înregistrate sunt mai mici față de cele regionale și naționale;
- la învățământul liceal și profesional rata abandonului școlar înregistrează o scădere în perioada 2007-2016 de la 4,5 la 2,3;
- la învățământul postliceal și de maiștri rata abandonului școlar înregistrează o creștere în perioada 2007-2016 de la 2,2 la 7,3.

Având în vedere evoluția oscilantă a indicatorului și valorile înregistrate pe parcursul intervalului, *abandonul continuă să fie în atenția unităților școlare în special pentru categoriile vulnerabile.*

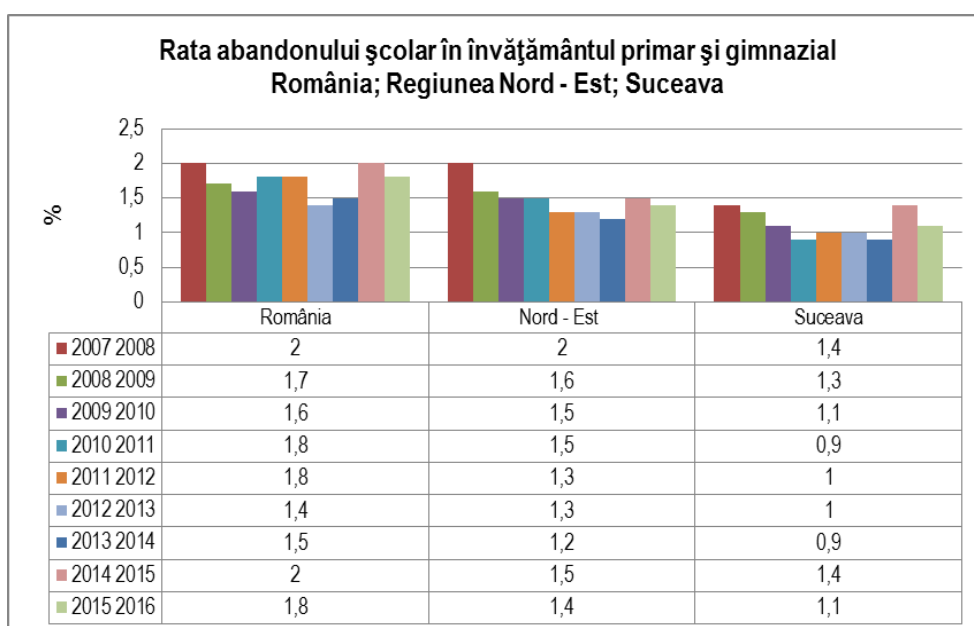


Fig. 5.10. Rata abandonului în învățământul primar și gimnazial, 2007-2016 (Sursa: INS)

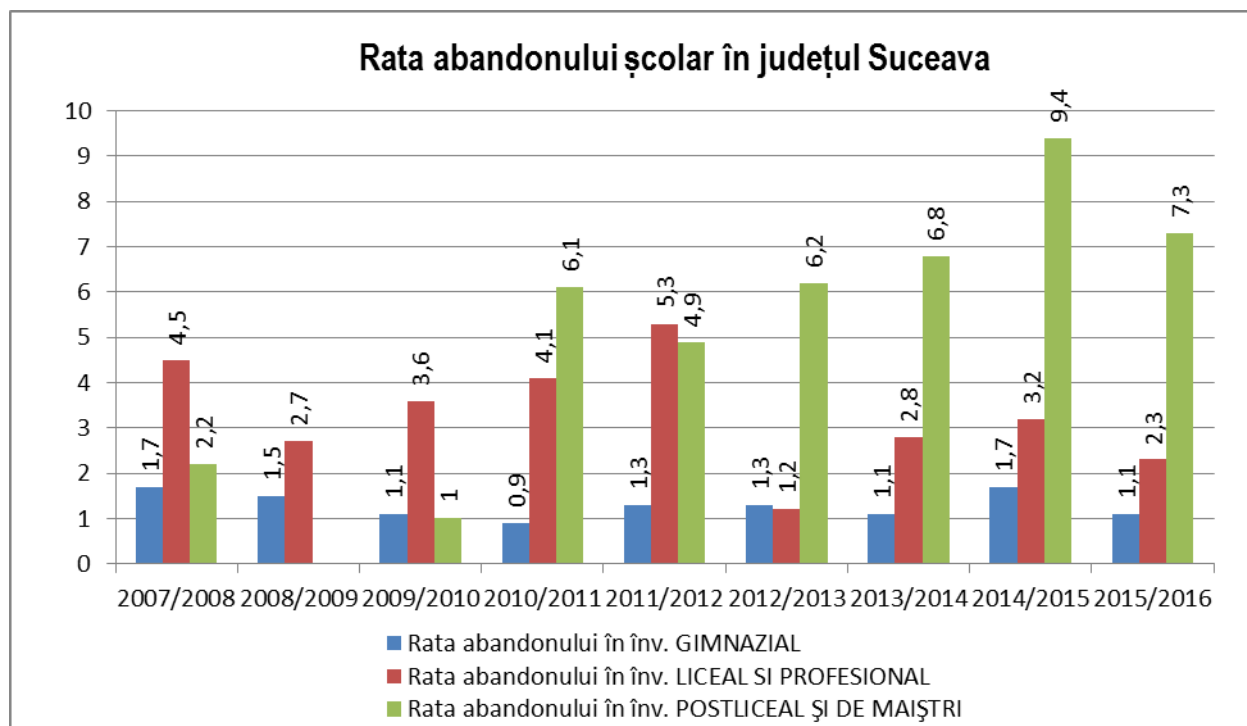


Fig. 5.11. Rata abandonului în învățământul gimnazial, liceal și profesional, postliceal și de maiștri 2007-2016 (Sursa: INS)

5.5.4. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED

Rata de absolvire reprezintă procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de educație. Rata de absolvire este un indicator care reflectă calitatea și eficiența internă a sistemului de educație, dar și rezultatele acestuia.

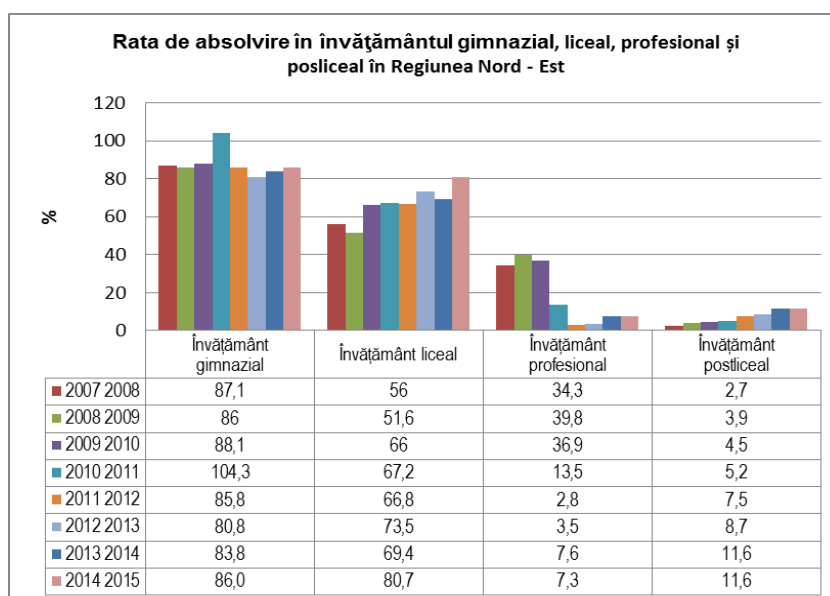


Fig. 5.12. Rata de absolvire în învățământul liceal și profesional și postliceal, regiunea Nord Est, 2007-2015 (Sursa: INS)

Din analiza acestui indicator (vezi anexa 6i) pe perioada 2007-2015, la nivel de regiune, se constată:

- rata de absolvire în învățământul liceal este în creștere de la 56% în anul școlar 2007-2008 la 80,7,5% în anul școlar 2014-2015;

- rata de absolvire în învățământul profesional a înregistrat scădere, ca urmare a reformei TVET de școlarizare a elevilor prin liceul tehnologic, de la 34,3% în anul 2007-2008, la 7,3% în anul școlar 2014-2015;
- rata de absolvire în învățământul postliceal prezintă o creștere de la 2,7% la 11,6% în perioada 2007-2015.

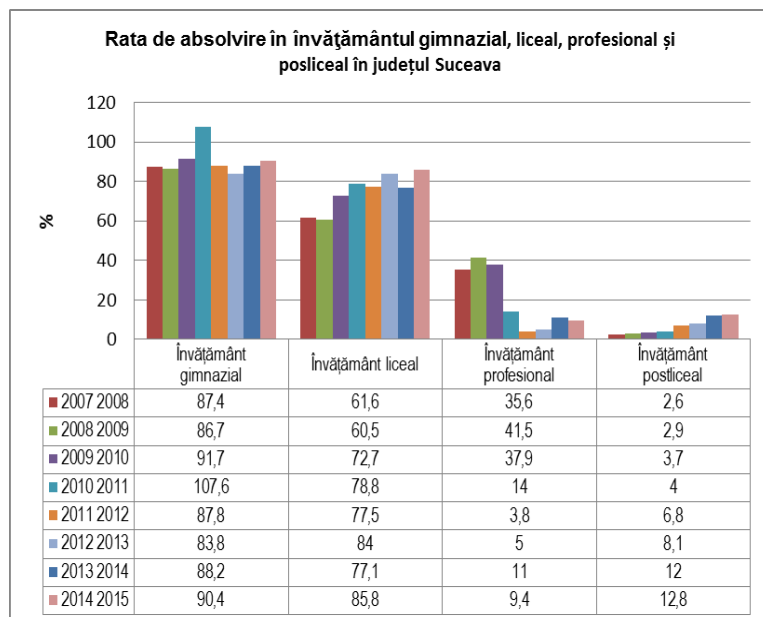


Fig. 5.13 Rata de absolvire în învățământul liceal și profesional și postliceal, Județul Suceava, 2007-2015 (Sursa: INS)

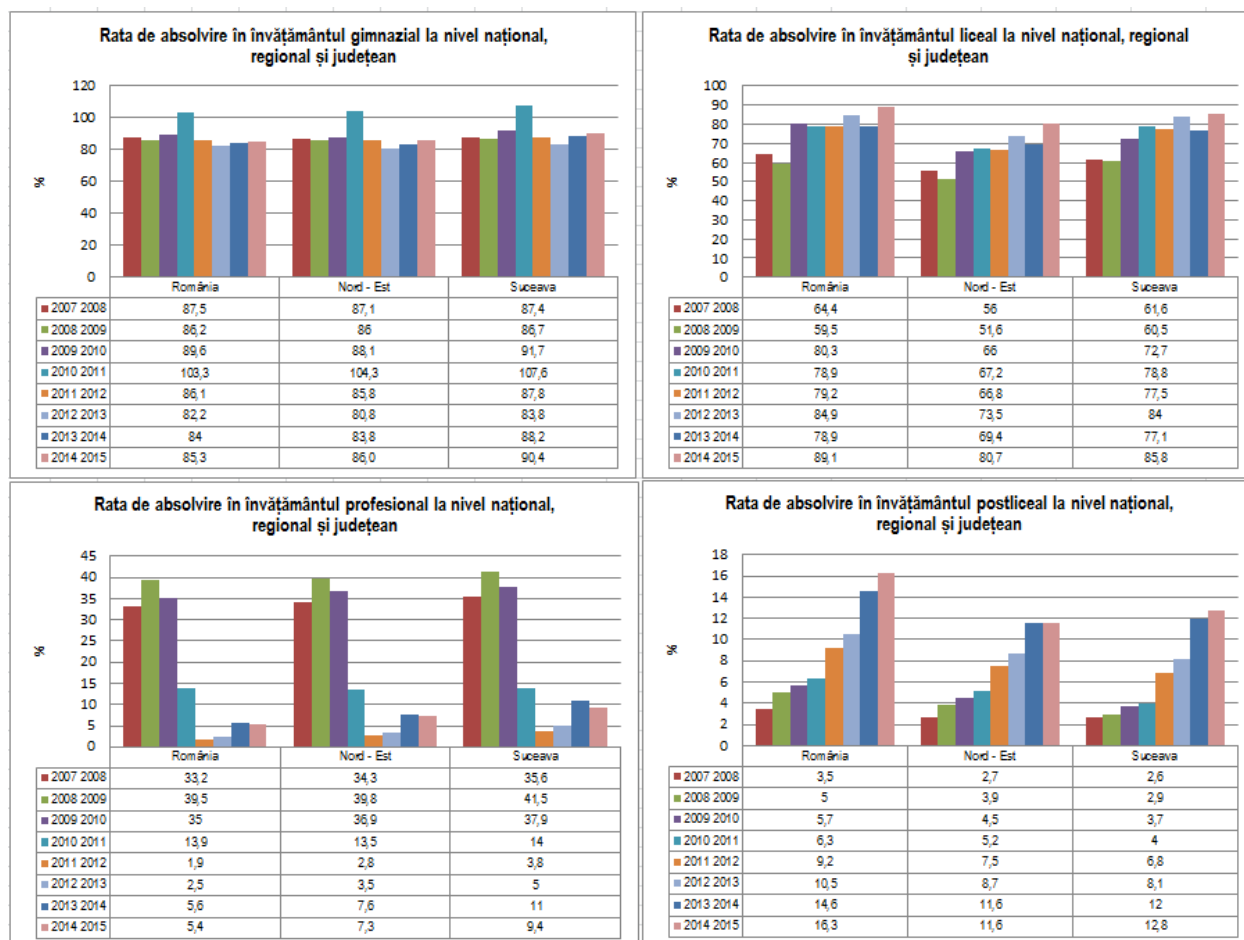


Fig. 5.14. Rata de absolvire la nivel de județ, regiune, național 2007-2015 (Sursa: INS)

Comparând valorile acestui indicator la nivel județean, în perioada analizată 2007-2015 (fig. 5.13.) se constată:

- rata de absolvire la învățământul liceal a crescut de la 61,6% la 85,8% în perioada 2007-2015;
- rata de absolvire în învățământul profesional a înregistrat scădere, ca urmare a reformei TVET de școlarizare a elevilor prin liceul tehnologic, de la 35,6% în anul școlar 2007-2008, la 9,4% în anul școlar 2014-2015;
- rata de absolvire în învățământul postliceal prezintă o creștere de la 2,6% la 12,8% în perioada 2007-2015.

Analizând datele comparative din fig. 5.14 se pot observa indicatorii județeni ca fiind superiori celor regionali și naționali, cu excepția învățământului postliceal.

5.5.5. Rata de succes

Ratele de succes (anexa 6j) la examenele naționale (bacalaureat și certificarea calificărilor profesionale) au cunoscut fluctuații importante, mai ales la învățământul liceal. Astfel, la nivel național, rata de succes a scăzut de la 88,1% în anul școlar 2007-2008, la 58,0% în anul școlar 2014-2015.

La nivel de județ, o scădere semnificativă a ratei de succes se înregistrează la liceu, de la 97,4% în 2007-2008, la 60,3% în anul școlar 2014-2015. Același lucru se observă și la nivel regional și național. Valoarea acestui indicator, în anul școlar 2014-2015 este mai mare la nivelul județului (60,3), comparativ cu valoarea națională (58,0), dar mai mic decât la nivel regional (61,3).

Și la învățământul profesional, se constată o scădere a ratei de succes, la nivel județean, regional și național, în perioada analizată. Valoarea ratei de succes la învățământul profesional este mai mică cu aproximativ 0,3%, la nivel județean, față de nivelul național și regional, în anul școlar 2014-2015.

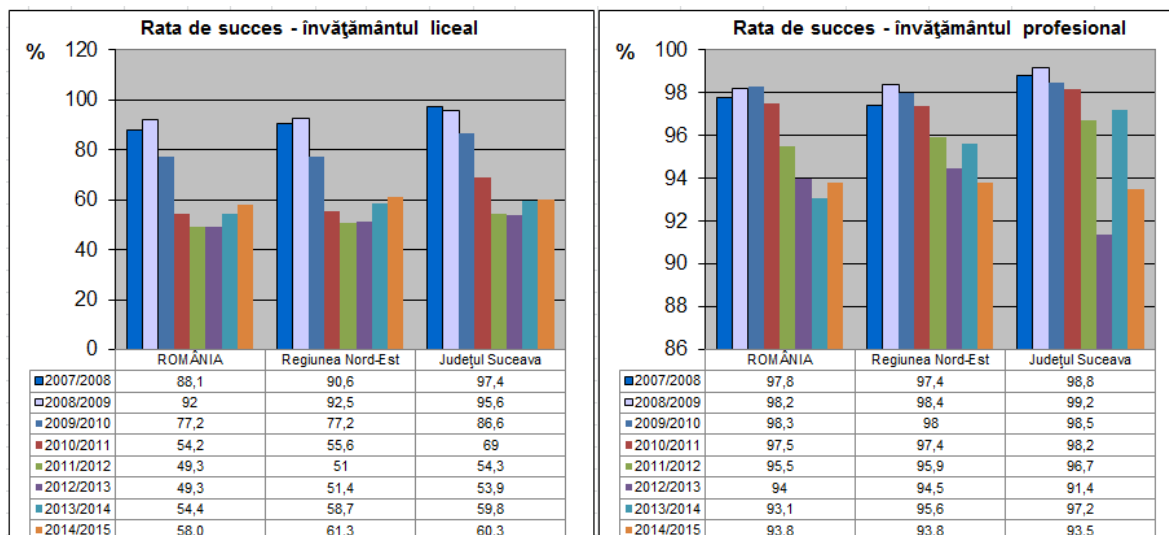


Fig. 5.15. Rata de succes învățământ liceal și profesional 2007-2015, la nivel național, regional și județean (Sursa: INS)

Măsurile care trebuie avute în vedere în raport cu aceste rezultate trimit, pe de o parte, la **asigurarea calității în procesul de evaluare în raport cu standardele de pregătire**, iar pe de altă parte la necesitatea unor **programe remediale** (ex. școala de după școală) pentru elevii cu dificultăți de învățare.

5.5.6. Rata de tranziție la următorul nivel de educație

Rata de tranziție în învățământul secundar superior reprezintă numărul de elevi admiși în primul an de studii la învățământul secundar superior într-un anumit an școlar, ca raport procentual față de numărul de elevi înscriși în anul terminal al învățământului secundar inferior din anul școlar anterior.

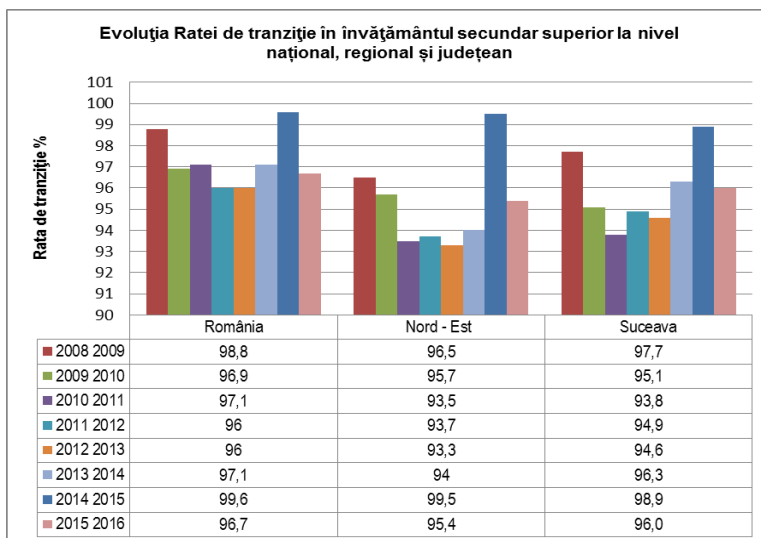


Fig. 5.16. Rata de tranziție în învățământul secundar superior 2008-2016 (Sursa: INS)

Acest indicator permite măsurarea gradului de acces / nivelului de tranziție de la învățământul secundar inferior la învățământul secundar superior. Considerat din perspectiva nivelului de învățământ secundar inferior acesta reprezintă un indicator referitor la ieșirea din sistem; privit din perspectiva nivelului de învățământ secundar superior acesta este un indicator de acces.

Din analiza acestui indicator (vezi anexa 6g) pe perioada 2008-2016 se constată că rata de tranziție în învățământul secundar superior a avut valori de la 97,7% în 2008, la 93,8% în 2011 și apoi a crescut la 96,0% în 2016. Valoarea acestei rate de la nivelul anului 2016 este superioară celei regionale (95,4%) și inferioară celei naționale (96,7%).

5.5.7. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație

Conform definiției Eurostat, rata de părăsire timpurie a școlii (RTP %) reprezintă proporția populației în vârstă de 18-24 de ani cu nivel gimnazial de educație sau care nu și-a completat studiile gimnaziale și care nu urmează nicio formă de educație și formare profesională în ultimele 4 săptămâni, anterioarei anchetei, din totalul populației în vârstă de 18-24 de ani, exprimată procentual.

Indicatorul RTP se calculează prin anchetă, pe bază de eșantion național.

Tabel 5.3.

INDICATORI ȘI VALORI DE REFERINȚĂ				
Indicator	UE		ROMÂNIA	
	Valoare 2008	Obiectiv 2020	Valoare 2008	Obiectiv 2020
	14,9	10	15,9	11,3

Din analiza fig. 5.17. se observă la regiunea Nord –Est o fluctuație a ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional, în sensul scăderii până în 2008 și apoi creșteri sensibile în următorii ani. La nivelul anului 2015, rata de părăsire timpurie a sistemului educațional avea valoarea de 22,5% la nivel regional, față de cea națională de 17,3%.

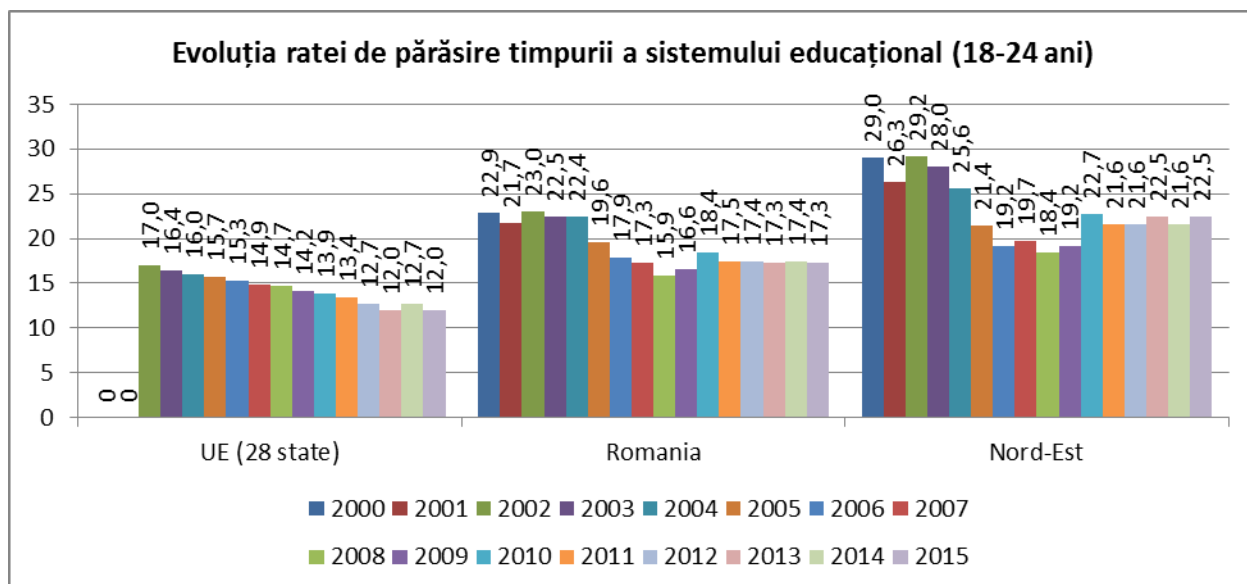


Fig. 5.17. Rata de părăsire timpurie a sistemului educațional 2000-2015(Sursa: EUROSTAT)

Pentru atingerea obiectivului asumat de către România, sunt necesare politici și eforturi comune școală – comunitate locală.

Se impune implementarea unor programe și acțiuni de:

- dezvoltare și diversificare a oportunităților educaționale de reintrare în sistem a tinerilor (programe de tip A doua șansă, realizarea Centrelor Comunitare de Învățare Permanentă etc.);
- pregătirea prin școală profesională a absolvenților din învățământul gimnazial care nu continuă studiile în învățământul liceal;
- servicii de sprijin educațional prin Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională.

5.5.8. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor de citire/lectură (PISA)

Programul OECD-PISA furnizează datele și informațiile esențiale pentru realizarea de studii și analize ulterioare, care să fundamenteze deciziile de politici publice în domeniul educației. Testările PISA sunt destinate copiilor având vârsta de 15 ani și acoperă trei domenii principale: citire / lectură, matematică și științe. În urma procesării și interpretării rezultatelor din testarea principală, se realizează un profil de bază al cunoștințelor și deprinderilor elevilor testați. Aceste domenii sunt investigate în termenii stăpânirii cunoștințelor și deprinderilor de bază, necesare în viața adultă, pentru educația permanentă, pentru piața muncii etc. și nu din perspectiva stăpânirii curriculei școlare. Evaluarea competențelor trans-curriculare este o parte integrată în testele PISA.

Rezultatele testării din 2015 plasează România pe ultimul loc.

Astfel pentru:

- competențe de citire:
 - Sub nivelul 2 mai puțin de 407,47 puncte, România 38,7% - ultimul loc;
 - Nivel 5 peste 625,61 puncte, România 2% - ultimul loc;
- competențe în matematică:
 - Sub nivelul 2 mai puțin de 407,47 puncte, România 39,9%- ultimul loc;
 - Nivel 5 și peste 625,61 puncte, România 3,3 % penultimul loc după Cipru;
- competențe în științe:
 - Sub nivelul 2 mai puțin de 407,47 puncte, România 38,5% - ultimul loc;
 - Nivel 5 peste 625,61 puncte

România - 0,7% - ultimul loc,

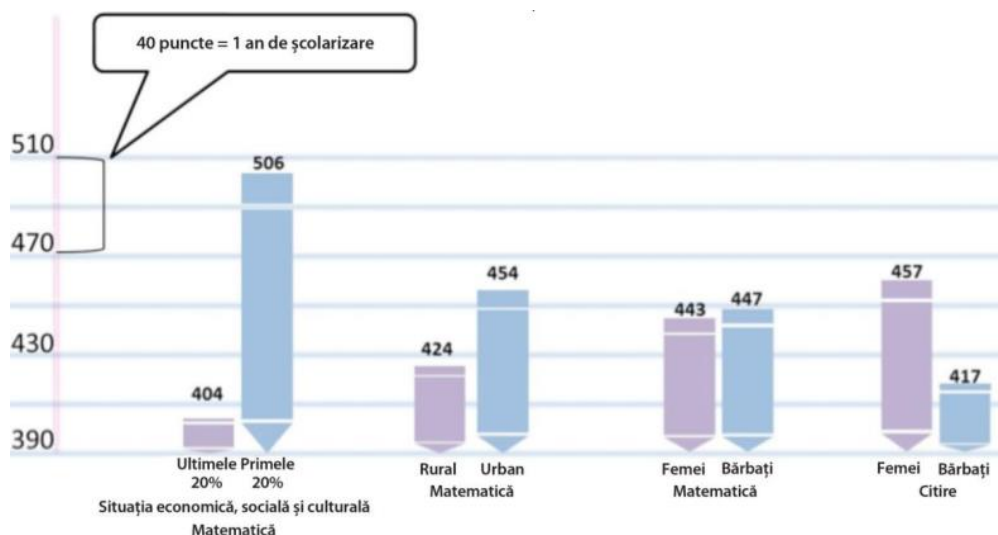


Fig. 5.18. Rezultatele defalcate PISA la matematică și citire/lectură (Sursa: OCDE)

5.5.9. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior

În cazul creșterii nivelului de studii până la învățământul secundar superior, evoluția a fost lentă, dar constantă. Aceasta a cunoscut o redresare în ultimii ani, însă nu suficient pentru a atinge obiectivul fixat pentru 2010 - 85%. Din analiza Anexei 19 rezultă că în România, ponderea populației care a absolvit cel puțin învățământul secundar superior se afla în limite procentuale apropiate de media UE (în 2000 - 76,1% și în 2009 - 78,3%).

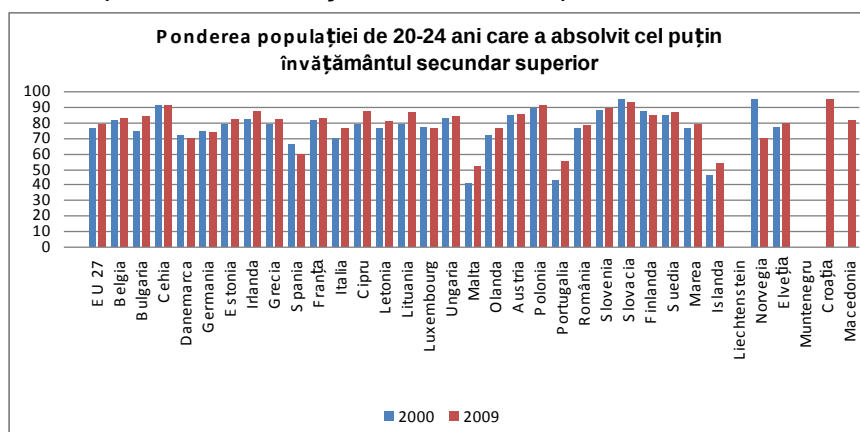


Fig. 5.19. Ponderea populației de 20-24 ani care a absolvit cel puțin învățământul secundar superior

5.5.10. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)

Rata de participare la educație și formare profesională, a populației cu vârsta cuprinsă între 25-64 de ani, era la nivel UE de 10,8% în 2016, în timp ce în România era de doar 1,2 %. În intervalul 2012-2016 rata de participare la educație și formare profesională în România a înregistrat o scădere, în timp ce în UE a înregistrat o creștere.

În 2016 pe regiuni de dezvoltare Rata de participare la educație și formare profesională a populației cu vârsta cuprinsă între 25-64, (fig. 5.20.) situează regiunea Nord-Est pe locul IV cu un procent de 1,1% împreună cu regiunea Centru. Pe locul I este plasată regiunea Vest cu 1,6%, locul II regiunea Sud Muntenia 1,5%, pe locul III regiunile Nord-Vest și București-Ilfov 1,4%. De remarcat că în regiunea Nord-Est, în anul 2013, a fost atinsă o valoare maximă de 4,4% ce nu a mai fost atinsă de alte regiuni în toți anii la care facem referință.

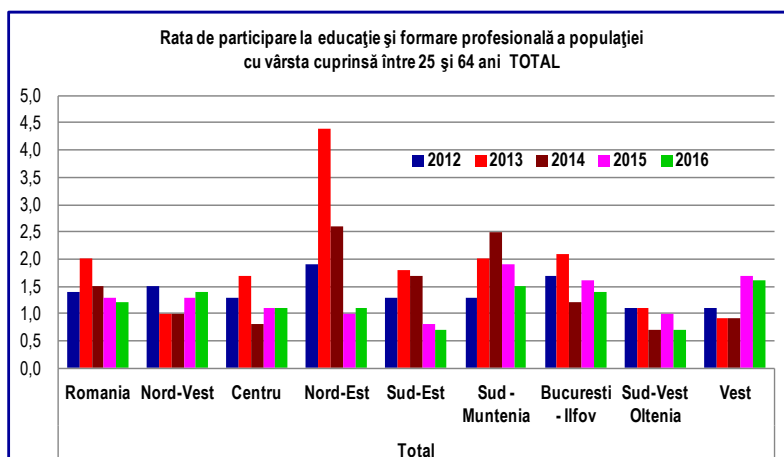


Fig. 5.20. Rata de participare a populației de 25-64 ani la formarea profesională continuă

Dacă se analizează rata de participare la educație și formare profesională a populației cu vârsta cuprinsă între 25-64 ani, pe categorii de sex, se constată că, la nivelul UE, în anul 2016, rata de participare pentru persoane de sex masculin este mai mică (9,8%) față de cele de sex feminin (11,7%), în timp ce la nivelul României se menține la aceiași valoare pentru ambele sexe de 1,2% pe regiuni. În regiunea Nord-Est rata de participare pentru persoane de sex masculin este de 0,1 % mai mică decât pentru persoanele de sex feminin care este de 1,1%.

5.6. INDICATORI DE IMPACT

5.6.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra ratei șomajului

Ar putea fi evaluat prin stabilirea unor corelații în timp între rata de inserție profesională, respectiv rata șomajului absolvenților și rata totală a șomajului. În acest moment, în **lipsa unui sistem unitar de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților**, școlile raportează propriile evaluări. Aceste evaluări sunt însă parțiale (bazate în general pe feedback-ul obținut de la absolvenții care vin să-și ridice diplomele, de obicei într-un interval scurt de la absolvire) și sunt dificil de validat.

Totuși, rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani, și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor (21,1% în 2008 și 21,2% la data de 31.10.2016), (vezi cap. 4), sugerează o **problemă serioasă a sistemului de pregătire în raport cu finalitățile obținute în plan ocupațional**. Din acest motiv, se reține ca un prim indicator de impact, care poate fi măsurat pe baza datelor statistice disponibile, **șomajul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani**, cu rezerva că acesta nu este diferențiat pentru absolvenții ÎPT.

5.6.2. Rata de inserție a absolvenților la 6 luni de la absolvire, pe niveluri de educație

Indicatorul nu este disponibil din surse statistice. Dificultățile sunt similare cu cele menționate mai sus. Totuși, având în vedere șomajul de lungă durată (peste 6 luni), care afectează circa 60% din absolvenții înregistrați în șomaj (conform informațiilor prezentate în **cap. 4**), se deduce ca **prioritară furnizarea unor măsuri active de ocupare adecvate, în sprijinul tinerilor care după 6 luni de la absolvire nu se integrează pe piața muncii**.

La nivel național s-a realizat monitorizarea absolvenților de școală profesională cu durata de 2 ani, promoția 2014.

Învățământul profesional cu durata de 2 ani a fost organizat, ca formă de școlarizare, după clasa a IX-a, începând cu anul școlar 2012-2013, în conformitate cu OMECTS nr. 3168 din 2012.

Această formă de școlarizare a fost solicitată de agenții economici chiar din perioada în care nu s-a mai școlarizat, pentru nivelul 2 de calificare (actualmente nivelul 3 conform HG 918/2013), prin Școala de Arte și Meserii.

Dificultățile inerente unui început, au constatat în atragerea elevilor către această formă de învățământ și lupta cu mentalitățile adulților, realizarea unei promovări susținute în mass media și

prin intermediul site-ului „alegeți drumul” dar și în rândul agenților economici și chiar a unităților școlare pentru a se demara cu bine învățământul profesional cu durata de 2 ani.

Solicitățile din partea agenților economici și ale elevilor, centralizate la nivel național, au condus la concluzia că au fost școlarizați doar pentru 58 de calificări din cele 131 calificări posibile a fi obținute de către elevii care se înscriu la învățământul profesional, în conformitate cu HG 866 din 13.08.2008 respectiv HG 1555 din 2009 în vederea actualizării acesteia.

Distribuția pe regiuni de dezvoltare pentru promoția 2014 – învățământ profesional cu durata de 2 ani, este prezentată în tabelul 5.4.

Tabel 5.4.

REGIUNEA	Total absolvenți	Continuă studiile	Persoane ocupate nesalariate	Total absolvenți angajați
Regiunea București Ilfov	289	144	16	45
Regiunea Centru	1.656	362	78	499
Regiunea Nord Est	2.658	667	253	456
Regiunea Nord Vest	1.236	425	83	320
Regiunea Sud - Est	1.351	403	74	273
Regiunea Sud Muntenia	1.355	587	54	181
Regiunea Sud Vest Oltenia	477	253	12	49
Regiunea Vest	721	334	8	193
TOTAL ROMÂNIA	9.743	3.175	578	2.016

Pondrea cea mai mare de absolvenți o întâlnim în regiunea Nord–Est – 24,82 % fiind urmate de regiunile Centru – 15,46 %, aproape la egalitate regiunea Sud-Muntenia – 12,65% și regiunea Sud–Est -12,61 %. Cea mai mică pondere de absolvenți ai învățământului profesional cu durata de 2 ani, promoția 2014, apare în regiunea Sud Vest Oltenia - 4,45%.

În cadrul regiunii de dezvoltare NORD–EST, au fost declarați 2.658 absolvenți în toate cele șase județe componente. În cadrul județelor distribuția absolvenților este prezentată în tabelul 5.5.

Tabel 5.5.

Distribuția absolvenților în județele regiunii NORD-EST	Total absolvenți	Absolvenți ce continuă studiile	Total absolvenți angajați	Pondere absolvenți angajați	Absolvenți angajați la agentul econ. - practică
Total regiunea NORD - EST	2.658	667	456	17,16%	152
Bacău	433	138	94	21,71%	45
Botoșani	239	56	33	13,81%	10
Iași	744	142	139	18,68%	44
Neamț	334	60	57	17,07%	15
Suceava	764	229	121	15,84%	27
Vaslui	144	42	12	8,33%	11

După cum se observă din tabel, județul Suceava are cel mai mare număr de absolvenți din regiune, dar sunt angajați doar 15,84% dintre aceștia.

În figura 5.21. este reprezentată distribuția în cadrul regiunii de dezvoltare NORD – EST a absolvenților ce au optat pentru continuarea studiilor comparativ cu total absolvenți și absolvenți angajați. Figura prezintă, de asemenea, la nivelul fiecărei județe din regiune, comparativ numărul total al absolvenților cu numărul celor ce au optat pentru continuarea studiilor și respectiv cu numărul celor ce au fost integrați în producție.

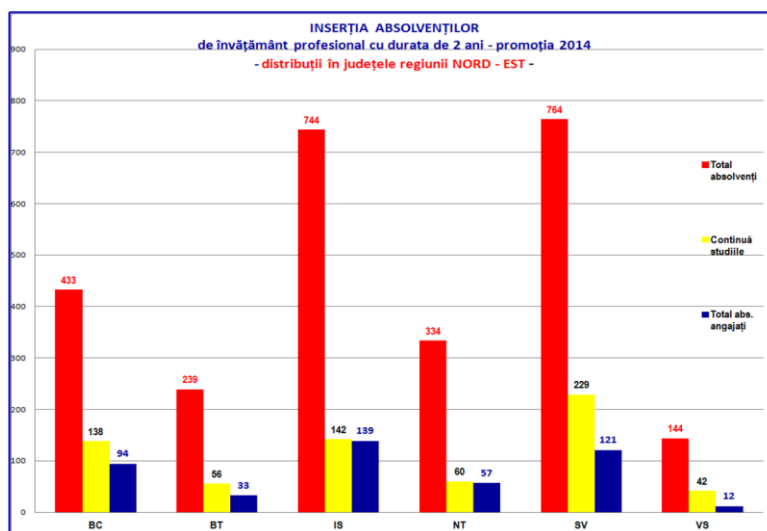


Fig.5.21. Distribuția, în regiunea NORD - EST, a absolvenților școlarizați prin învățământ profesional cu durată de 2 ani, angajați la data de 30 septembrie 2014 comparativ cu cei ce au optat pentru continuarea studiilor.

5.6.3. Gradul de utilizare a competențelor dobândite de absolvenți la locul de muncă

Acest indicator face parte dintre indicatorii de calitate propuși de Comisia Europeană - Grupul de lucru pentru calitate în VET. În această etapă nu este definit. Date cu privire la acest indicator este posibil să fie colectate, potrivit recomandărilor Comisiei Europene, prin Ancheta asupra forței de muncă.

Informații utile pentru acest indicator pot fi obținute și direct de către școli prin efectuarea unor **sondaje proprii în rândul angajatorilor și absolvenților**.

5.7. OFERTA ȘCOLILOR ÎPT DIN JUDEȚUL SUCEAVA

5.7.1. Evoluția planurilor de școlarizare

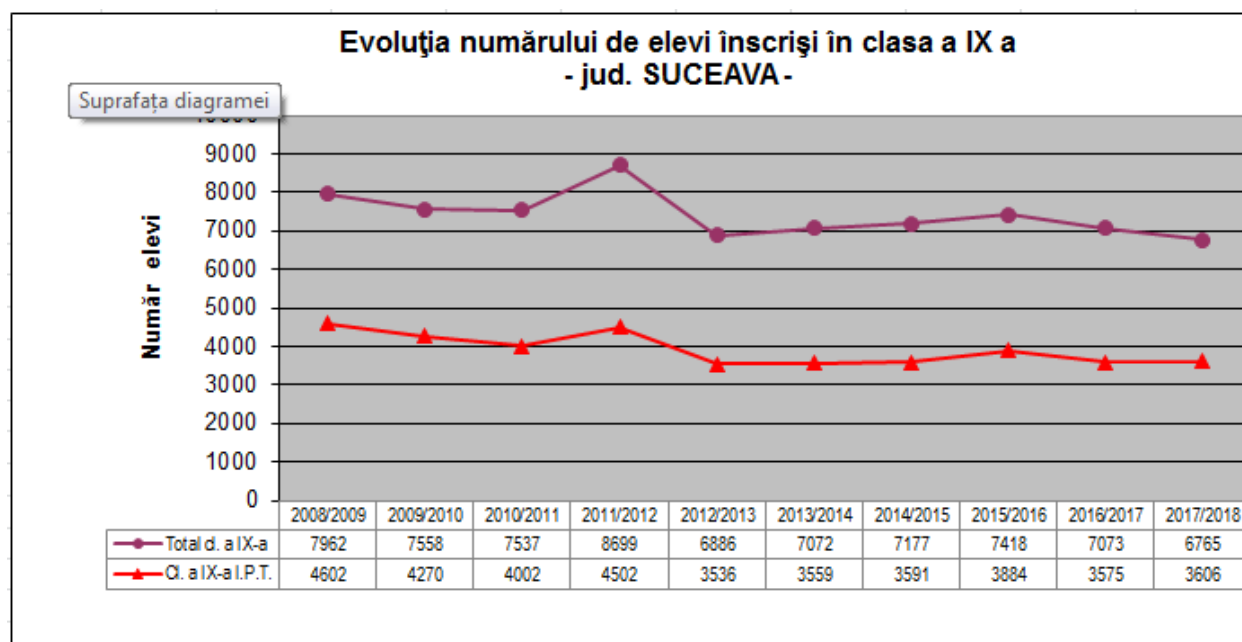


Fig.5.22. Evoluția numărului de elevi înscriși în clasa a IX-a 2008-2018 (Sursa IȘJ)

Analiza planurilor de școlarizare realizate în anii trecuți demonstrează că exercițiul de planificare în ÎPT pe baza PRAI și PLAI au contribuit la o mai bună orientare a ofertei de pregătire.

Datele sintetice privind structura și evoluția cifrelor de școlarizare în ÎPT în perioada 2002-2017, sunt prezentate în Anexa 7.

Scăderea generală a populației școlare s-a reflectat în scăderea la nivel județean a ponderii elevilor înscriși în clasa a IX-a liceu și implicit la liceul tehnologic. (fig. 5.22.).

Începând cu anul școlar 2014-2015 elevii de clasa a VIII-a au putut opta și pentru școala profesională de 3 ani.

După cum se observă din figura de mai sus, învățământul profesional și tehnic are o pondere în creștere de la 51,75% din anul școlar 2011-2012 la 53,27% în anul școlar 2017-2018, din totalul elevilor înscriși în clasa a IX-a.

Analizând fig.5.23. pentru anul școlar 2017-2018 se constată o scădere a numărului de elevi de la liceul tehnologic cu 35,83% față de anul școlar 2013-2014, ca urmare a apariției școlii profesionale de 3 ani după clasa a VIII-a, începând cu anul școlar 2014-2015. Ca pondere a profilului din totalul liceului tehnologic, se constată o scădere a profilul tehnic cu 54,51% în anul școlar 2017-2018 față de 2013-2014, ca urmare a opțiunii elevilor pentru școala profesională de 3 ani pentru calificări din profilul tehnic.

Pentru optimizarea ofertei educaționale și creșterea atractivității sistemului ÎPT se are în vedere acoperirea rațională a nevoilor de calificare în teritoriu, eliminarea unor paralelisme nejustificate în scopul lărgirii gamei de calificări pentru care poate opta elevul și utilizarea optimă a resurselor materiale și umane cu impact în creșterea eficienței calității și serviciilor.

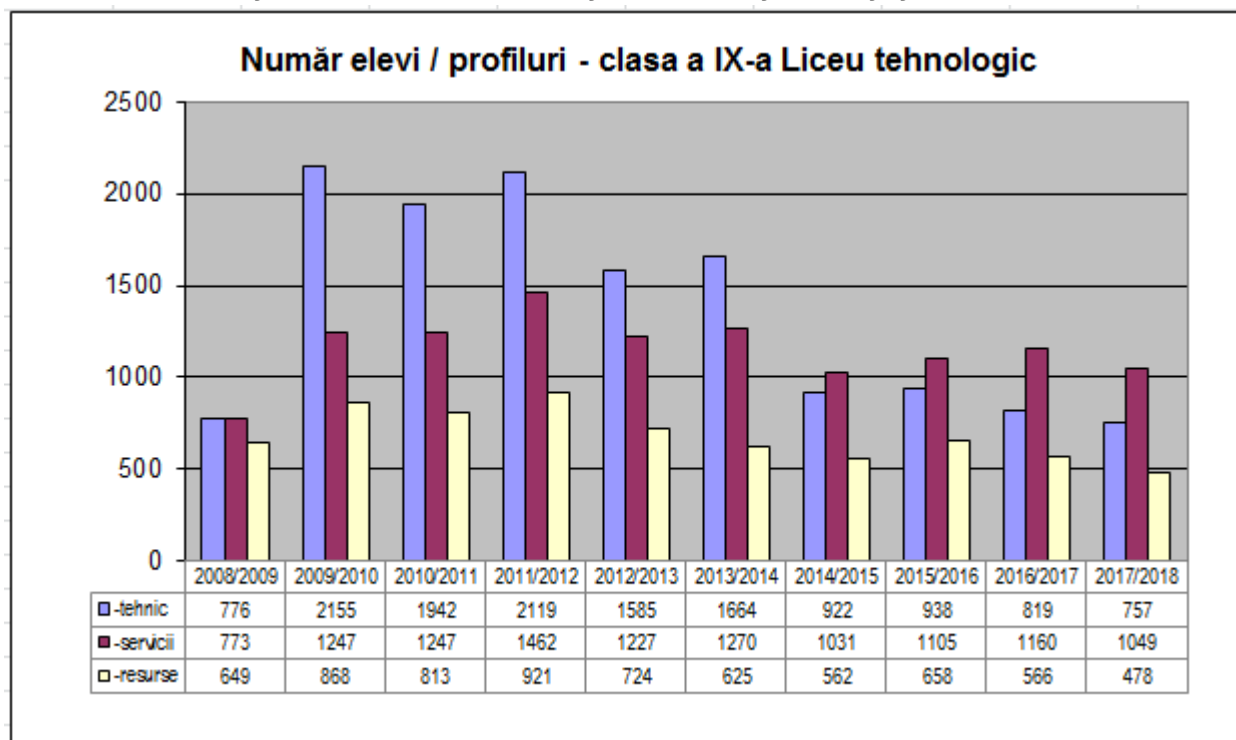


Fig.5.23. Evoluția numărului de elevi cl. a IX-a, liceu tehnologic, pe profiluri
(Sursa: IȘJ Suceava)

5.7.2. Analiza ofertei curente (pentru anul școlar 2017-2018)

Analiza planurilor de școlarizare realizate în anii trecuți demonstrează că exercițiul de planificare în ÎPT pe baza PRAI și PLAI au contribuit la o mai bună orientare a ofertei de pregătire.

Din analiza distribuției pe filiere, se constată o nerealizare a cifrelor planificate pentru învățământul liceal cu 4,2% (filiera teoretică – 3,3%, filiera tehnologică – 5,1%, filiera vocațională – 5,8%) și 14,8% la învățământul profesional cu durată de 3 ani, procente fiind calculate la numărul de elevi și nu la numărul de clase.

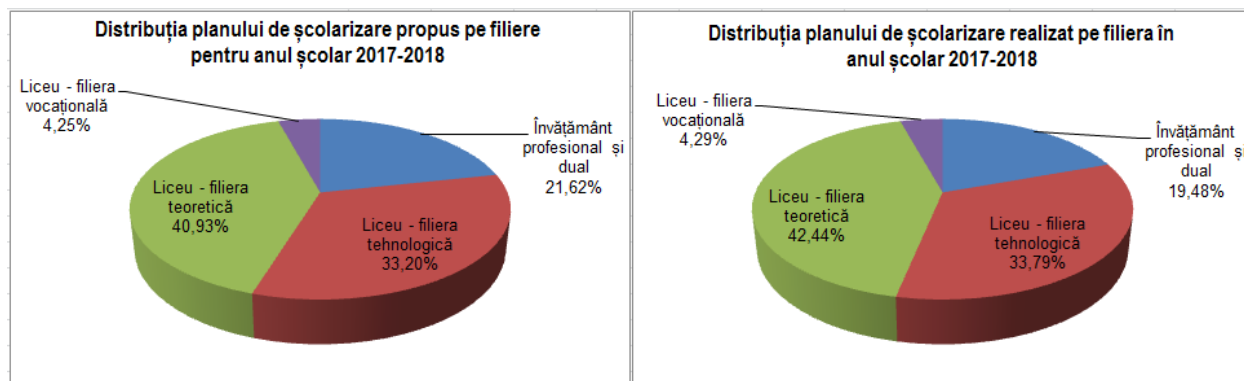


Fig.5.24. Distribuția planului de școlarizare propus și realizat pentru anul școlar 2017-2018 (Sursa IȘJ Suceava)

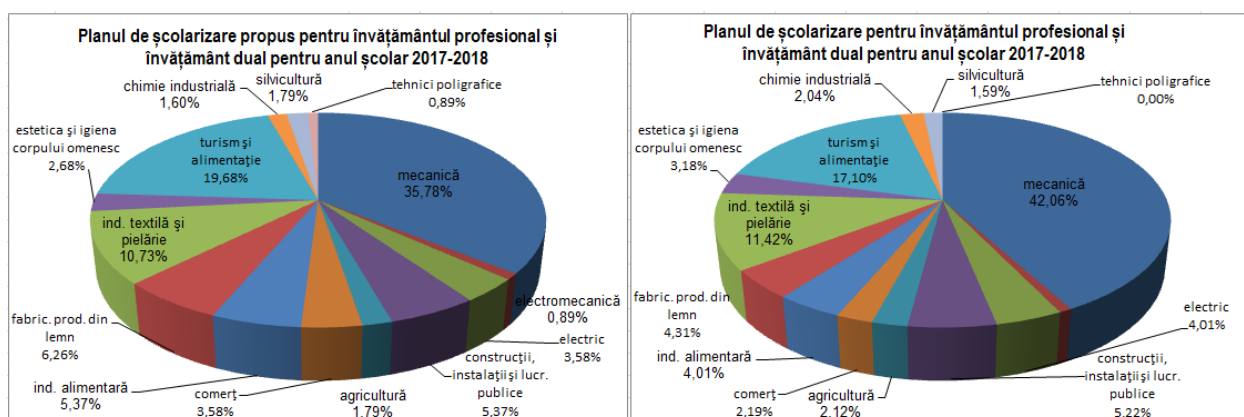


Fig.5.25. Distribuția planului de școlarizare propus și realizat pentru anul școlar 2017-2018, învățământ profesional și învățământ dual, pe domenii profesionale (Sursa IȘJ Suceava)

Din fig.5.25. se observă o nerealizare importantă a claselor propuse la domeniile: *Construcții, instalații și lucrări publice, Fabricarea produselor din lemn, Electromecanică, Industrie alimentară, Comerț* deși sunt domenii importante în economia județului Suceava.

Trebuie remarcat faptul că există pierderi importante la tranziția de la clasa a VIII-a la clasa a IX-a, iar cifrele planificate pentru clasa a IX-a trebuie să fie egale cu cele existente pentru clasa a VIII-a, la începutul anului școlar. Aceste pierderi au valori cuprinse între 6-10% și se reflectă de regulă, în cifrele de școlarizare de la învățământul profesional și tehnic.

Evoluția ofertei școlare în perioada 2010-2018

Tab. 5.6.

Nr. crt.	Anul școlar	Oferta școlară (%)					
		Liceu - Filiera teoretică și vocațională		Liceu - Filiera tehnologică		Învățământ profesional	
		Planificat	Realizat	Planificat	Realizat	Planificat	Realizat
1.	2010-2011	46,93	46,9	53,07	53,1		
2.	2011-2012	46,25	48,3	53,75	51,7		
3.	2012-2013	48,19	48,7	51,81	51,3		
4.	2013-2014	44,81	49,7	55,19	50,3		
5.	2014-2015	45,29	49,97	38,77	35,04	15,94	14,99
6.	2015-2016	44,41	47,64	37,41	36,41	18,18	15,95
7.	2016-2017	45,98	49,46	38,69	35,98	15,33	14,56
8.	2017-2018	45,17	46,73	33,21	33,79	21,62	19,48

Luând în considerare că 19,48% din planul realizat la clasa a IX-a este reprezentat de învățământul profesional și învățământul dual, putem aprecia că 53,27% din totalul elevilor din clasa a IX-a se află în învățământul profesional și tehnic.

5.7.3. Planul de școlarizare pentru anul școlar 2017-2018 (Liceu tehnologic, învățământ profesional și învățământ dual).

Analiza planului de școlarizare realizat – Liceu tehnologic în anul școlar 2017-2018 Tab. 5.7.

Învățământ liceal filiera tehnologică	Domeniul pregătirii de bază	Existent clasa a IX-a, zi liceu 2016-2017		Plan propus pentru anul școlar 2017-2018 cl a IX-a ZI, liceu		Realizat anul școlar 2017-2018 cl a IX-a ZI, liceu		Pondere plan realizat
		nr.clase	nr.elevi	nr.clase	nr.elevi	nr.clase	nr.elevi	%
Filiera tehnologică, total, din care:		94	2535	86	2408	82	2284	94,9%
Profil tehnic, total, din care:		31	815	29	812	27	757	93,2%
	fabricarea produselor din lemn							
	electronică automatizări	4	109	5	140	5	139	99,3%
	producție media							
	construcții instalații și lucrări publice	2,5	72	3	84	2	56	66,7%
	mecanică	14	372	13	364	13	375	103,0%
	electric	3	63	4	112	3	75	67,0%
	industrie textilă și pielărie	5,5	154	3	84	3	85	101,2%
	materiale de construcții							
	electromecanică	2	45	1	28	1	27	96,4%
	chimie industrială							
	tehnici poligrafice							
Profil servicii, total, din care:		42	1159	38	1064	37	1049	96,1%
	turism și alimentație	22	623	20	560	19	547	97,7%
	economic	17	456	15	420	15	411	91,7%
	comerț	2	51	2	56	2	60	107,1%
	estetica și igiena corpului omenesc	1	29	1	28	1	31	110,7%
Profil R.N.P.M., total, din care:		21	561	19	532	18	478	94,8%
	agricultură	3	75	3	84	3	68	81,0%
	silvicultură	4	107	4	112	4	110	98,2%
	protecția mediului	5	119	7	196	6	154	91,7%
	industrie alimentară	9	260	5	140	5	146	104,3%

- Efectivul claselor este cu 4,65% mai redus decât cel planificat. Procentele sunt calculate la numărul de elevi.

Tab. 5.8.

Domeniul de formare profesională	Calificarea	Propuneri cl. a IX-a		Realizat cl. a IX-a		Pondere plan realizat
		Nr. cl.	Nr. elevi	Nr. cl.	Nr. elevi	%*
Total, din care		56	1565	48	1322	84,5%
Mecanică		20	560	19	556	99,3%
	Lăcătuș mecanic prestări servicii	2,5	70	2,5	71	101,4%
	Mecanic auto	16,5	462	15,5	452	97,8%
	Tinichigiu vopsitor auto	1	28	1	33	117,9%
Electromecanică		0,5	14	0,5	10	71,4%
	Electromecanic utilaje și instalații comerciale, electrocasnice și din industria alimentară	0,5	14	0,5	10	71,4%
Electric		2	56	2	53	94,6%
	Electrician exploatare joasă tensiune	2	56	2	53	94,6%
Construcții instalații și lucrări publice		3	84	2,5	69	82,14%
	Fierar betonist - montator prefabricate	0,5	14	0,5	15	107,1%
	Zidar - pietrar-tencuitor	1	28	1	26	92,9%
	Zugrav, ipsosar, vopsitor, tapetar	1	28	1	28	100,0%
	Dulgher -tâmplar-parchetar	0,5	14	0	0	0,0%
Chimie industrială		1	25	1	27	108,0%
	Operator fabricare și prelucrarea celulozei și hârtiei (învățământ dual)	1	25	1	27	108,0%
Agricultură		1	28	1	28	100,00%
	Horticultor	0,5	14	0,5	14	100,0%
	Lucrător în agroturism	0,5	14	0,5	14	100,0%
Comerț		2	56	1	29	51,8%
	Recepționar - distribuitor	0,5	14	0	0	0,0%
	Comerciant-vânzător	1,5	42	1	29	69,0%
Silvicultură		1	28	1	21	75,0%
	Pădurar	1	28	1	21	75,0%
Turism și alimentație		11	308	9	226	73,4%
	Bucătar	0,5	14	0,5	15	107,1%
	Lucrător hotelier	2,5	70	2,5	63	90,0%
	Cofetar - patiser	0,5	14	0,5	14	100,0%
	Ospătar (chelner) vânzător în unități de alimentație	7,5	210	5,5	134	63,8%
Industrie alimentară		3	84	2	53	63,1%
	Preparator produse lapte	0,5	14	0	0	0,0%
	Preparator produse din carne și pește	0,5	14	0	0	0,0%
	Brutar - patiser -preparator produse făinoase	2	56	2	53	94,6%
Fabricarea produselor din		3,5	98	2	57	58,2%
	Sculptor - intarsier	0,5	14	0	0	0,0%

lemn	Tâmplar universal	3	84	2	57	67,9%
Industrie textilă și pielărie		6	168	5,5	151	89,9%
	Confecționar articole din piele și înlocuitori	1	28	1	29	103,6%
	Confecționar produse textile	5	140	4,5	122	87,1%
Estetica și igiena corpului omenesc		1,5	42	1,5	42	100,0%
	Frizer - coafor - manichiurist - pedichiurist	1,5	42	1,5	42	100,0%
Tehnici poligrafice		0,5	14	0	0	0,0%
	Legător	0,5	14	0	0	0,0%

- Efectivul claselor este cu 14,28% mai redus decât cel planificat. Procentele sunt calculate la numărul de elevi.

Concluzii din analiza ofertei TVET

Concluziile formulate din analiza planurilor de școlarizare conduc la nevoia de:

- acoperirea rațională a nevoilor de calificare în teritoriu;
- ajustarea ținutelor PLAI pentru oferta educațională, pe profiluri și domenii profesionale în acord cu investițiile din ultimii ani și aportul diferitelor ramuri ale economiei la Produsul Intern Brut;
- utilizarea optimă a resurselor materiale și umane cu impact în creșterea eficienței și calității serviciilor;
- creșterea interesului liceelor tehnologice de a-și diversifica oferta către nivelul 5 (școală postliceală și școală de maiștri) în scopul asigurării unei posibilități de continuare a studiilor pentru absolvenții care nu promovează examenul de bacalaureat;
- asigurarea soluțiilor celor mai bune pentru asigurarea accesului la educație și continuării studiilor, în condiții de șanse egale (acces, calitate, varietate de opțiuni).

5.7.4. Oferta școlilor din ÎPT pentru formarea adulților (anexa 11)

Formarea pe tot parcursul vieții, reprezintă și pentru învățământul românesc ca și pentru toate sistemele de învățământ din Europa, un deziderat important, generat de Strategia Europa 20.

Școlile ÎPT, reprezintă cadrul ideal pentru derularea programelor de formare a adulților, mediul propice pentru derularea atât a pregătirii teoretice, cât mai ales a pregătirii practice. Județul Suceava s-a remarcat printr-un număr mare de programe autorizate de către CNFPA (16 programe autorizate) și derulate în școlile ÎPT, 23% dintre acestea fiind autorizate pentru formarea adulților.

Din păcate, legislativul și concurența, au făcut ca majoritatea cursurilor de formare să fie derulate prin ONG-uri, SRL-uri, instituții publice etc.

În anul 2006 a fost înființată Asociația Școlară Suceveană pentru Educație și Dezvoltare (ASSED) Suceava care este organizație nonguvernamentală cu personalitate juridică. Membrii fondatori sunt reprezentanții din 23 de școli cu învățământ profesional și tehnic din județ. În prezent organizația are ca membri asociați în nume colectiv elevii și cadrele didactice din 20 de unități școlare cu învățământ profesional și tehnic.

Misiunea ASSED este de a oferi:

- ⊙ Servicii de informare, consiliere și orientare de înaltă calitate;
- ⊙ Servicii de formare profesională prin cursuri de calificare/perfecționare/specializare/inițiere pe baza SO/SPP și corelate cu cerințele pieței muncii din România și din UE desfășurate de profesioniști;
- ⊙ Servicii de evaluare a competențelor obținute non-formal și informal, la cererea angajatorilor sau persoanelor fizice;
- ⊙ Activități culturale și de petrecere a timpului liber, îmbinate cu activitățile de voluntariat care vor promova spiritul civic, valorile culturale naționale, valorile europene, drepturile și libertățile cetățenilor.

Baza tuturor activităților va fi parteneriatul cu factorii interesați în promovarea educației, valorilor și identității naționale. În anul școlar 2012-2013 a fost autorizat Centrul de formare profesională din cadrul ASSED, fiind organizate diverse programe de formare profesională a adulților:

- **Program de formare profesională a adulților în specializarea FORMATOR**

Perioada desfășurării cursului: **28.03.2016 – 17.04.2016**

Număr de persoane formate: 27 persoane

- **Program de formare profesională a adulților în calificarea MECANIC AUTO**

Nivel de calificare: Nivel 3

Perioada desfășurării cursului: **04.01.2016 – 17.06.2016**

Societatea de la care provin angajații: S.C. BUCOVINA BUS S.R.L. Suceava

Număr de persoane formate: 13 persoane

- **Program de formare profesională a adulților în specializarea FORMATOR**

Perioada desfășurării cursului: **04.06.2016 – 30.06.2016**

Număr de persoane formate: 27 persoane

- **Program de formare profesională a adulților în calificarea TÂMLAR UNIVERSAL**

Nivel de calificare: Nivel 3

Perioada desfășurării cursului: **13.06.2016 – 27.11.2016**

Societatea de la care provin angajații: S.C. SOGEM PRODUCTION S.R.L. MOLID

Număr de persoane formate: 8 persoane

- **Program de formare profesională a adulților în calificarea ASFALTATOR**

Nivel de calificare: Nivel 3

Perioada desfășurării cursului: **06.03.2017 – 26.05.2017**

Societatea de la care provin angajații: S.C. ELBI S.A. Suceava

Număr de persoane formate: 22 persoane

- **ASSED Suceava** s-a autorizat pentru calificarea **FASONATOR MECANIC** - autorizație seria **SV nr. 000449** nr. de ordine în Registrul național al furnizorilor de formare profesională a adulților **33/167/09.08.2017**

5.7.5. Rețele școlare

Unitățile școlare ÎPT, pe zone ocupaționale ale județului Suceava, sunt repartizate astfel:

Zona ocupațională 1 – Suceava

1. Colegiul Tehnic „Alexandru Ioan Cuza” Suceava
2. Colegiul Tehnic „Petru Mușat” Suceava
3. Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară Suceava
4. Colegiul Tehnic „Samuil Isopescu” Suceava
5. Colegiul Economic „Dimitrie Cantemir” Suceava
6. Liceul Tehnologic „Nicanor Moroșan” Pîrtești de Jos
7. Liceul Tehnologic „Ștefan cel Mare” Cajvana
8. Liceul Tehnologic „Mihai Eminescu” Dumbrăveni
9. Școala Postliceală Sanitară Suceava
10. Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Suceava
11. Școala Postliceală Sanitară Centrul de Studii „Ștefan cel Mare și Sfânt” Suceava
12. Școala Postliceală Sanitară „Christiana” Suceava
13. Școala Postliceală FEG Education Suceava
14. Liceul Tehnologic „Moldova” Suceava
15. Liceul Particular „Virgil Madgearu” Suceava
16. Liceul Natanael Suceava

Zona ocupațională 2 – Fălticeni

17. Colegiul „Vasile Lovinescu” Fălticeni
18. Colegiul Tehnic „Mihai Băcescu” Fălticeni
19. Liceul Tehnologic „Iorgu Vîrnav Liteanu” Liteni
20. Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” Dolhasca
21. Centrul de Studii European Fălticeni

22. Școala Postliceală FEG Education Fălticeni

Zona ocupațională 3 – Siret

23. Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” Siret

24. Școala Postliceală Sanitară „Lauretus” Siret

Zona ocupațională 4 – Vatra Dornei

25. Liceul Tehnologic „Vasile Deac” Vatra Dornei

26. Liceul Tehnologic „Nicolai Nanu” Broșteni

27. Liceul Tehnologic Dorna Candrenilor

28. Liceul Tehnologic „Liviuh Suhar” Iacobeni

29. Școala Postliceală Sanitară „Țara de Sus” Vatra Dornei

Zona ocupațională 5 – Câmpulung Moldovenesc

30. Liceul Tehnologic Nr. 1 Câmpulung Moldovenesc

31. Colegiul Silvic „Bucovina” Câmpulung Moldovenesc

32. Școala Profesională Specială Câmpulung Moldovenesc

33. Liceul Tehnologic „Vasile Cocea” Moldovița

34. Centrul de Studii „Ștefan cel Mare și Sfânt - Bucovina” Câmpulung Moldovenesc

Zona ocupațională 6 – Gura Humorului

35. Colegiul „Alexandru cel Bun” Gura Humorului

36. Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Sf. Andrei” Gura Humorului

37. Școala Postliceală Sanitară „Medica Studium” Gura Humorului

Zona ocupațională 7 – Rădăuți

38. Colegiul Tehnic Rădăuți

39. Colegiul „Andronic Motrescu” Rădăuți

40. Liceul Tehnologic „Ion Nistor” Vicovu de Sus

41. Liceul Tehnologic „Tomșa Vodă” Solca

44. Liceul Tehnologic „Vasile Gherasim” Marginea

43. Liceul Tehnologic Special Bivolărie

44. Școala Postliceală Sanitară Centrul de Studii „Ștefan cel Mare și Sfânt” Rădăuți

TOTAL UNITĂȚI ÎPT: 44 (31 unități ÎPT învățământ de stat, 13 unități ÎPT învățământ particular)



Fig. 5.26. Distribuția unităților IPT în județul Suceava

Din cele 31 unități de învățământ profesional și tehnic de stat existente în județ, 11 au fost asistate prin programe Phare TVET în perioada 2001- 2007. Unitățile care nu au beneficiat de programe de modernizare IPT beneficiază de asistență prin crearea unor rețele cu scopul schimbului de bune practici, consolidării și diseminării achizițiilor din program, în mod prioritar în ceea ce privește asigurarea calității, învățarea centrată pe elev, abordarea metodologică specifică elevilor cu cerințe educative speciale (CES), dezvoltarea parteneriatului social și lucrul cu întreprinderile, coordonare în planificarea ofertei de școlarizare. (vezi anexa 12). Este necesară *consolidarea acestor rețele*, și, totodată, asumarea de către școlile Phare TVET a unui rol activ în inițierea unor *noi rețele pentru implicarea tuturor școlilor din ÎPT*. Constituirea rețelelor a avut ca și criterii de arondare: domeniul profesional și zona ocupațională.

În cadrul acestor rețele s-au realizat diferite activități educaționale cu elevii și cadrele didactice, schimb de bune practici, dezvoltarea curriculum-ului etc.

5.7.6. Parteneriatul cu întreprinderile

Un parteneriat activ și eficient - îndeosebi în ceea ce privește practica elevilor, orientarea carierei, evaluarea și validarea competențelor dobândite de elevi, planificarea ofertei, elaborarea curriculumului în dezvoltare locală (CDL), contactul profesorilor cu schimbările tehnologice și organizaționale din întreprinderi, formarea adulților etc. - reprezintă o condiție obligatorie pentru un învățământ profesional și tehnic de calitate, orientat spre nevoile beneficiarilor.

Toate unitățile ÎPT au elaborat curriculumul în dezvoltare locală prin consultarea agenților economici partenri.

Informațiile și evaluările din sistemul de educație și formare profesională evidențiază un grad diferit de dezvoltare a parteneriatului cu agenții economici, în funcție de managementul școlii, interesul agenților economici și condițiile locale. În timp ce în unele școli parteneriatul cu întreprinderile se limitează la asigurarea, de multe ori conjuncturală și limitată, a unor locuri de practică pentru elevi, în altele se poate vorbi de o diversitate a relațiilor de parteneriat (din punct de vedere al numărului agenților economici implicați și al obiectivelor asumate de parteneri). Numărul de parteneri ai școlilor ÎPT este variabil, depinzând de locație, varietatea domeniilor de pregătire, numărul elevilor etc. Printre parteneri sunt în primul rând agenți economici, dar și multe instituții și ONG-uri.

Numărul de parteneriate a crescut în ultimii ani școlari ca urmare a înființării învățământului profesional și învățământului dual, după clasa a VIII-a, în 24 de unități din rețeaua ÎPT.

Anexa 13 prezintă situația relațiilor de parteneriat între unități școlare ÎPT și operatori economici locali. Din analiza datelor se constată că la nivel județean, numărul partenerilor este semnificativ mai mare decât cel al furnizorilor de formare (al unităților școlare IPT).

5.8. PRINCIPALELE CONCLUZII DIN ANALIZA ÎPT JUDEȚEAN

Concluzii	Implicații pentru dezvoltarea resurselor umane, IPT
DESPRINSE DIN ANALIZA INDICATORILOR DE CONTEXT	
Desprinse din contextul european de politici în educație și formare profesională	Măsuri adecvate vizând: creșterea șanselor de ocupare a absolvenților, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, creșterea adaptabilității forței de muncă și promovarea șanselor egale pentru participare la piața muncii. Dezvoltarea serviciilor de orientare și consiliere profesională: informații de bază pentru planificarea carierei (informații referitoare la parcursurile educaționale și de formare, oportunități de angajare). Creșterea atractivității ofertei și calității programelor de formare profesională: conform proiecțiilor, cca. 50% din totalul locurilor de

	muncă din 2020 vor fi pentru calificări de nivel mediu.
Desprinse din asumarea contribuției ÎPT pentru îndeplinirea celor 3 priorități din Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și inclusivă	<i>Dezvoltarea parteneriatelor între sectorul educației și lumea muncii, în special prin implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei de educație și formare profesională.</i> Implementarea Cadrului European al Calificărilor (EQF); Cadrul Național al Calificărilor corelat cu EQF. Asigurarea dobândirii și recunoașterii, prin învățământul profesional, liceal, postliceal și prin formarea adulților, inclusiv pe cale non-formală sau informală, a competențelor necesare integrării pe piața muncii/continuării studiilor. Dezvoltarea de sisteme educaționale și de formare moderne care să asigure competențe-cheie și excelență.
Desprinse din contextul educațional	Dezvoltarea învățământului profesional, liceal (filiera tehnologică), a școlii profesionale și școlii postliceale. Susținerea și dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții prin implementarea și diversificarea programelor în domeniu.
Desprinse din contextual demografic	Planificarea ofertei și a resurselor sistemului ÎPT pe termen lung trebuie să țină cont de implicațiile severe ale scăderii demografice, îndeosebi a populației școlare, în paralel cu fenomenul de îmbătrânire demografică. Măsuri compensatorii pentru scăderile demografice prin creșterea ratei de cuprindere, prevenirea abandonului și oferte de formare profesională pentru adulți.
DESPRINSE DIN ANALIZA INDICATORILOR DE INTRARE	
Raportul număr elevi/număr norme didactice	Măsuri de optimizare a ofertei și a gestionării resurselor, inclusiv prin colaborarea în cadrul unor rețele de școli.
Resursele umane din ÎPT	Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze: - <i>competențele metodice;</i> - <i>actualizarea competențelor de specialitate</i> cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic; - <i>competențe aferente noilor calificări</i> cerute pe piața muncii. Reducerile prognozate pentru populația ocupată în învățământ cauzate de reducerea previzionată pentru populația școlară obligă la identificarea și planificarea unor măsuri adecvate (mobilitate în cadrul sistemului, reconversie profesională, și măsuri compensatorii ca de ex. prevenirea abandonului și oferte de formare profesională pentru adulți etc.).
Resursele materiale și condițiile de învățare	Identificarea unităților școlare viabile ce necesită dezvoltarea infrastructurii și a dotărilor la nivel regional și local. Necesitatea unor programe de reabilitare și modernizare a infrastructurii, o planificare strategică a intervențiilor la nivel de județ și regiune, aprobate de structurile parteneriale locale și regionale . Necesitatea unor programe de dotare cu echipamente didactice pentru pregătirea de specialitate. Înființarea consorțiilor școlare.

DESPRINSE DIN ANALIZA INDICATORI DE PROCES	
Mecanismele decizionale și descentralizarea funcțională în TVET	Consolidarea structurilor consultative din ÎPT și creșterea rolului partenerilor sociali în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale inclusiv accesarea finanțărilor. Antrenarea agenților economici în efortul de planificare pe termen lung în ÎPT. Promovarea rețelelor de colaborare între școli.
Asigurarea calității în IPT	Autorizarea de funcționare provizorie și acreditarea școlilor IPT pentru noi calificări solicitate de piața muncii.
Serviciile de orientare și consiliere	Necesitatea unor măsuri vizând creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere, cu privire la numărul de ore de consiliere/elev, numărul de elevi testați aptitudinal și consiliați pentru o decizie informată în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire. Adoptarea unui sistem unitar de raportare și a unui indicator calitativ de evaluare a activității serviciilor de orientare și consiliere cu privire la fundamentarea acestora pe informațiile relevante de pe piața regională-locală a forței de muncă
DESPRINSE DIN ANALIZA INDICATORILOR DE IEȘIRE	
Rata netă de cuprindere în educație Gradul de cuprindere în educație	Măsuri de creștere a accesului la educație pentru elevii din grupele de vârstă 15-18, 19-23 și cei proveniți din mediul rural. Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere pentru categoriile expuse riscului.
Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED	Programe pentru diminuarea și prevenirea abandonului școlar în special în mediul rural, comunitățile etnice dezavantajate, zonele afectate de migrarea populației, etc
Rata de absolvire, rata de succes, rata de tranziție în învățământul liceal și profesional	Măsuri combinate pentru asigurarea accesului la educație (rural, categorii dezavantajate), serviciile de orientare și consiliere.
Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație	Programe pentru diminuarea și prevenirea părăsirii timpurii a sistemului educațional.
Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor de citire/lectură (PISA) Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care au absolvit cel puțin învățământul secundar inferior	Promovarea învățării centrate pe elev, urmărirea și încurajarea progresului individual. Programe remediale pentru elevii cu dificultăți de învățare (în special cei din categorii defavorizate). Încurajarea participării tinerilor la o formă de educație astfel încât ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care au absolvit cel puțin învățământul secundar inferior să fie apropiată de ponderea din UE.
Rata de participare în formarea continuă a populației adulte	Implicarea școlilor din ÎPT pentru reducerea diferențelor privind rata de participare la educația pe tot parcursul vieții dintre România și UE.
DESPRINSE DIN ANALIZA INDICATORILOR DE IMPACT	
Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra ratei șomajului	Oferta educațională adaptată cererii de pe piața muncii. Adoptarea unui sistem unitar de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților prin: • colaborarea între AJOFM și ISJ în vederea compatibilizării

Rata de inserție a absolvenților la 6 luni de la absolvire, pe niveluri de educație Gradul de utilizare a competențelor dobândite de absolvenți la locul de muncă	bazelor de date din șomaj cu noile trasee și finalități ale sistemului de educație și formare profesională. • realizarea de protocoale de colaborare AJOFM - ISJ pentru monitorizarea inserției absolvenților • monitorizarea administrativă a inserției absolvenților prin parteneriatul AJOFM - ISJ Sondaje periodice în rândul absolvenților și angajatorilor vizând inserția profesională, gradul de utilizare a competențelor și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională: • sondaje proprii efectuate direct de către școli • sondaje reprezentative pentru rețeaua școlară la nivel local / regional prin intermediul unor organizații / instituții specializate
DESPRINSE DIN ANALIZA OFERTEI ȘCOLILOR IPT	
Evoluția planurilor de școlarizare Analiza ofertei curente Ținte pe termen mediu pe domenii de pregătire Oferta școlilor din ÎPT pentru formarea adulților Parteneriatul cu întreprinderile	Adaptarea ofertei la cerințele pieței muncii prin proiectarea adecvată a planurilor de școlarizare pe domenii/profile și calificări în perspective 2020. Acoperirea rațională a nevoilor de calificare în teritoriu. Eliminarea unor paralelisme nejustificate în scopul lărgirii gamei de calificări pentru care poate opta elevul în zonă. Utilizarea optimă a resurselor materiale și umane cu impact în creșterea eficienței și calității serviciilor. O mai bună colaborarea a școlilor IPT cu agenții economici din domeniu în cadrul parteneriatelor.

CAPITOLUL 6

EVALUAREA (MONITORIZAREA) PROGRESULUI ÎN IMPLEMENTAREA PLAI 2016-2017

REZUMAT MONITORIZARE

Obiectiv 1: *Adaptarea rețelei școlare și a ofertei de formare profesională inițială la cerințele pieței muncii și a opțiunilor elevilor*

Constatări în urma monitorizării: Oferta ÎPT formulată prin planul de școlarizare se încadrează în trendurile recomandate pe domenii și calificări, înregistrând un progres vizibil în ultimii ani, prin armonizarea cu țintele recomandate de PLAI.

Datele se regăsesc în planul de școlarizare aprobat de MEN, fără corecții, lucru ce denotă implicarea IȘJ și a unităților școlare în consultarea partenerilor locali în privința cererii de pe piața muncii și a tendințelor de dezvoltare.

Acțiuni:

1. *Realizarea de rețele școlare pentru asigurarea continuității în formare*

Constatări în urma monitorizării: La nivel județean există rețea ÎPT, structurată pe zone și domenii, formată din colegii tehnice și licee tehnologice.

Recomandări/concluzii: pentru a putea evalua progresul, este necesar a se urmări și activitățile desfășurate în cadrul acestei rețele.

2. *Realizarea unor sisteme parteneriale eficiente, în scopul dobândirii de către elevi a competențelor specifice calificărilor din oferta școlară.*

Constatări în urma monitorizării: Cele 44 unități ÎPT din județ au încheiat parteneriate cu agenți economici, pe domenii profesionale. Din păcate mulți agenți economici fac parte din cadrul întreprinderilor mici și mijlocii, iar efectuarea stagiilor de pregătire practică cu clasa întreagă la acești agenți este imposibilă.

3. *Elaborarea curriculumului în dezvoltare locală (CDL) de către școală - agenți economici, pentru competențele specifice, locale.*

Constatări în urma monitorizării: La nivel de județ, toate unitățile ÎPT au elaborat curriculumul în dezvoltare locală (CDL) în parteneriat cu agenții economici. Acestea au fost avizate de către CLDPS Suceava și aprobat de către Consiliul de administrație al IȘJ Suceava.

Recomandări/concluzii: Extinderea parteneriatelor cu agenți economici la nivel regional/național/european, pentru domeniile profesionale școlarizate în județ.

4. *Realizarea de studii ale inserției profesionale pe piața forței de muncă.*

Constatări în urma monitorizării: la nivel județean nu s-a realizat analiza inserției pe piața muncii a absolvenților IPT pentru promoția 2017, ca urmare a inexistenței resurselor umane și financiare.

Recomandări/concluzii – Elaborarea de instrumente pentru monitorizarea inserției absolvenților învățământului profesional și tehnic.

5. *Urmărirea inserției absolvenților pe piața forței de muncă*

Constatări în urma monitorizării: Inserția profesională a fost monitorizată doar la nivel de unitate școlară, acest lucru fiind dificil de realizat ca urmare a migrării absolvenților spre spațiul european și a scăderii locurilor de muncă vacante în județ.

Recomandări/concluzii - Elaborarea de proiecte în acest sens.

Obiectiv 2: *Creșterea participării la programe de formare profesională continuă prin rețeaua IPT*

Constatări în urma monitorizării: lipsă date privind structura populației pe niveluri de calificare.

Acțiuni:

1. *Participarea la programe de formare managerială în vederea acreditării unităților școlare ca furnizori de formare continuă.*

Constatări în urma monitorizării: lipsă date

Recomandări/concluzii: colectare de date/analiză/reformulare

2. *Obținerea acreditării de către unităților școlare ca furnizori de formare continuă și acreditarea ca centre de evaluare a competențelor dobândite în alt context decât cel formal.*

Constatări în urma monitorizării: La nivel de județ, unitățile ÎPT au înființat Asociația Școlară Suceveană pentru Educație și Dezvoltare (ASSED) cu scopul accesării de programe pentru formarea continuă și evaluarea competențelor obținute non formal și informal.

Recomandări/concluzii: realizarea demersurilor pentru acreditarea ASSED ca centru de evaluare a competențelor dobândite în alt context decât cel formal, la nivel de județ.

3. *Realizarea de analize privind necesitățile de FPC.*

Constatări în urma monitorizării: s-au realizat analize privind necesitățile de formare continuă, mai ales în rândul cadrelor didactice.

Recomandări/concluzii: acțiunea trebuie să se regăsească până la nivel de PAS

4. *Intensificarea activităților de colaborare școală – agent economic - AJOFM, în vederea identificării calificărilor pentru autorizare și a grupurilor țintă pentru formarea continuă.*

Constatări în urma monitorizării: lipsă date

Recomandări/concluzii: acțiunea trebuie să se regăsească până la nivel de PAS

5. *Realizarea de campanii de informare și promovare a calificărilor specifice zonei rurale în vederea diminuării fenomenului migrației forței de muncă*

Constatări în urma monitorizării: lipsă date

Recomandări/concluzii: acțiunea trebuie să se regăsească până la nivel de PAS

Obiectiv 3: Asigurarea egalității de șanse în formarea inițială

Constatări în urma monitorizării:

Acțiuni:

1. *Realizarea de studii și analize privind motivele părăsirii timpurii a școlii de către elevi, inclusiv a celor de etnie rromă.*

Constatări în urma monitorizării: nu s-au realizat studii în cadrul unor proiecte județene, ci doar la nivel local.

Recomandări/concluzii: acțiunea trebuie să se regăsească până la nivel de PAS.

2. *Consilierea și informarea elev – părinte, în alegerea carierei privind tendințele înregistrate pe piața forței de muncă.*

Constatări în urma monitorizării: Lipsă date

Recomandări/concluzii: Acțiunea trebuie să se regăsească până la nivel de PAS.

3. *Sprijin financiar pentru elevii supuși riscului de părăsire timpurie a școlii.*

Există programul „Bani de liceu” pentru elevii din liceu, care se derulează în toate școlile din județ iar pentru elevii de la școala profesională, bursa de 200 lei/lună.

Constatări în urma monitorizării: lipsă date.

Recomandări/concluzii: Acțiunea trebuie să se regăsească până la nivel de PAS.

4. *Formarea cadrelor didactice pentru a lucra cu elevii din medii dezavantajate (etnii, CES).*

Constatări în urma monitorizării: Lipsă date

Obiectivul 4: Dezvoltarea resurselor umane din sistemul IPT în vederea asigurării calității în formare

Constatări în urma monitorizării: Rata de participare a cadrelor didactice la formare, în județ, este în creștere față de anul școlar 2015 cu 8 % la profesori și 2% la maiștri instructori.

Acțiuni:

1. *Organizarea unor stagii de formare continuă a cadrelor didactice din IPT în vederea abilitării lor ca mentori*

Constatări în urma monitorizării: 57 cadre didactice sunt mentori, pe diferite domenii de calificare.

2. *Organizarea, în parteneriat cu agenți economici, a stagiilor de instruire practică, inclusiv în țări ale UE*

Constatări în urma monitorizării: parteneriate cu agenții economici pentru stagii de practică, în 2016-2017: 100% din școli au parteneriate cu agenții economici pentru efectuarea stagiilor de pregătire practică; 5 unități ÎPT au dezvoltat parteneriate de efectuare a stagiilor de pregătire practică cu elevii, în țări ale UE.

Recomandări/concluzii: Intensificarea parteneriatelor și actualizare anuală.

3. *Diseminarea experienței acumulate în procesul de formare continuă prin participarea cadrelor didactice din ÎPT la simpozioane, sesiuni de referate, schimburi de experiență etc.*

Constatări în urma monitorizării: lipsă date.

Recomandări/concluzii: Colectare date.

Obiectiv 5: Dezvoltarea infrastructurii unităților școlare IPT, în vederea asigurării calității în formare

Constatări în urma monitorizării: Unitățile ÎPT din Județul Suceava au beneficiat de finanțări din diferite surse, astfel: Program Phare 2004-2006 (8 US), HG.2008 (16 US).

Recomandări/concluzii:

Formularea unui obiectiv în sensul dezvoltării infrastructurii prin atragerea de fonduri din diferite surse, pentru unitățile ÎPT care nu au beneficiat de programe de reabilitare.

Acțiuni:

1. *Reabilitarea infrastructurii educaționale (săli de clasă, laboratoare, ateliere școală, săli de sport, cantine, cămine), necesară în formarea inițială IPT.*

Constatări în urma monitorizării: 8 unități școlare ÎPT, prin Program Phare și-au reabilitat clădirile și au primit echipamente pentru dotarea atelierelor școală și a laboratoarelor tehnologice.

Recomandări/concluzii: Dezvoltarea tuturor unităților ÎPT la nivelul cerințelor standardelor de pregătire profesională.

2. *Actualizarea dotărilor unităților școlare IPT conform evoluției tehnologice, urmărind formarea de competențe cerute pe piața muncii, conform standardelor de pregătire profesională*

Constatări în urma monitorizării: 44 % din colegiile tehnice și liceele tehnologice din județ au fost dotate cu echipamente necesare formării competențelor tehnice generale și tehnice specializate.

3. *Dotarea școlilor TVET identificate cu echipamente IT, echipamentele necesare pregătirii de specialitate și conectare la internet.*

Constatări în urma monitorizării: Toate unitățile ÎPT sunt dotate IT în programul AEL și conectate la Internet.

CAPITOLUL 7
ANALIZA SWOT A CORELĂRII OFERTEI DE FORMARE PROFESIONALĂ CU CEREREA,
PENTRU JUDEȚUL SUCEAVA

Puncte tari	Puncte slabe
1. Domenii cu dinamică pozitivă și potențial de absorbție pe piața muncii: industrie prelucrătoare, comerț, construcții, turism și alimentație, transporturi. 2. Investițiile importante în industria prelucrătoare și comerț. 3. Numărul mare de microîntreprinderi, existente în județ, 89% din total. 4. Oferta educațională județeană pentru formarea profesională inițială cuprinde calificări din 15 domenii profesionale (din 18 existente la nivel național). 5. Personal didactic calificat pentru toate domeniile profesionale din oferta educațională.	1. Proporție ridicată a populației care trăiește în mediul rural (56,4% din total populație, ianuarie 2016). 2. Existența unui segment semnificativ de populație școlară dezavantajată, incluzând 2 % populație de etnie rromă. 3. Insuficienta dotare a atelierelor școală, în concordanță cu noile tehnologii apărute. 4. Număr mic de programe acreditate ANC pentru formarea adulților, la nivelul unităților IPTși ale asociației ASSED.
Oportunități	Amenințări
1. Implementarea proiectelor de infrastructură din fondurile comunitare în perioada 2016-2020 va determina o creștere a locurilor de muncă în construcții, industrie și servicii. 2. Posibilitatea accesării fondurilor comunitare, pe proiecte, care să dezvolte activitatea economică ca sursă de locuri de muncă. 3. Posibilitatea derulării unor programe de dezvoltare a resurselor umane, conform cererii pieței muncii, cu susținere din fonduri europene. 4. Existența fondurilor europene destinate mobilității internaționale în formarea profesională a cadrelor didactice și a elevilor din învățământul profesional și tehnic (ERASMUS +).	1. Scăderea populației cu vârsta cuprinsă între 15-18 ani cu 34,7% în anul 2025, raportat la anul 2005. 2. Accentuarea migrației în afara județului, având ca efect reducerea populației școlare. 3. Nivelul scăzut al resurselor bugetare, mai ales în mediul rural, combinat cu lipsa de experiență la nivelul consiliilor locale privind specificul finanțării unităților de învățământ.

CAPITOLUL 8

REZUMAT – CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI PENTRU PLANUL DE MĂSURI

1. Pentru ameliorarea efectelor punctelor slabe 1 și 2 utilizând oportunitatea 2 este necesară **adaptarea ofertei de formare la cerințele pieței muncii** contribuind la scăderea ratei șomajului în rândul tinerilor absolvenți raportat la total șomeri indemnizați, de la 15,9% (2017) la 15% (2020).

2. Corelând punctele slabe 1 și 4 cu oportunitățile 3 și 4 se va urmări ca **creșterea populației cu nivel ridicat de educație prin programe de formare continuă**, prin autorizarea a cel puțin 10 programe de către ASSED, până în 2020.

3. Asigurarea **egalității de șanse în formarea inițială și reducerea ratei abandonului** la învățământul liceal și profesional de la 2,3 % în 2016 la 2% în 2020.

4. Corelând punctul slab 3 cu oportunitatea 4 sunt necesare **măsuri de dezvoltare a resurselor umane din sistemul IPT, în vederea asigurării calității în formare**.

5. Pentru ameliorarea efectelor punctului slab 3 și în corelație cu oportunitatea 2 se poate **dezvolta infrastructura unităților școlare IPT în vederea asigurării calității în formare**.

6. Corelând punctul slab 1 cu oportunitatea 3 este necesară **dezvoltarea învățământului rural și a diversificării ofertei de formare susținută de funcționarea în rețea a școlilor**.

7. **Pentru a mări rata de tranziție este necesară o mai bună orientarea și consiliere școlară și profesională din clasele de gimnaziu și cointeresarea partenerilor sociali pentru acordarea de burse pentru a sprijini și motiva elevii.**

8. **Încurajarea partenerilor sociali și cointeresarea în participarea la programele de formare, informarea și demonstrarea eficienței sistemului de calificare bazat pe competențe pentru asigurarea calității și eficienței în întreprinderi.**

Nr. crt.	Recomandare	Nivel de competență
1.	Măsuri de susținere a activităților ce urmăresc adaptarea rețelei școlare și a ofertei de formare profesională inițială și continuă, la cerințele pieței muncii și a opțiunilor elevilor.	Regional/Local
2.	Susținerea activităților ce urmăresc formarea continuă și creșterea ponderii populației cu grad ridicat de pregătire /calificare.	Regional/Local
3.	Măsuri care să determine asigurarea egalității de șanse în formarea profesională inițială.	Regional/Local
4.	Măsuri de formare continuă a cadrelor didactice din sistemul IPT, în vederea asigurării calității în formare.	Național/Regional/Local
5.	Dezvoltarea infrastructurii unităților școlare, în vederea asigurării calității în IPT.	Național/Local
6.	Realizarea unui cadru legislativ/normativ care să încurajeze parteneriatul școală – întreprindere, necesar dezvoltării învățământului profesional dual și asigurării calității în IPT .	Național
7.	Realizarea unui sistem de selecție în formare, pe baza aptitudinilor elevilor și a achizițiilor anterioare începutului traseului de formare.	Național

CAPITOLUL 9
ACȚIUNI PROPUSE – PLAN DE MĂSURI

Obiectiv general: Creșterea calității și accesului la programe de formare profesională în vederea adaptării la cerințele pieței muncii					
PRIORITATEA 1 : Îmbunătățirea relevanței sistemului de formare profesională					
Obiective O1: Corelarea ofertei ÎPT cu cererea pieței forței de muncă O2: Dezvoltarea Parteneriatului Public Privat					
Indicatori de impact: - Creșterea ratei de ocupare a tinerilor cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020; - Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic și profesional la 60% în 2020.					
Obiectivul 1 : Corelarea ofertei ÎPT cu cererea pieței forței de muncă Indicatori: - din total ÎPT: 50% Învățământ Liceal Tehnologic, 50% Învățământ Profesional; - din total Învățământ profesional: 30% Învățământ Profesional Dual; - creșterea procentului absolvenților IPT angajați la operatorii economici (OP) parteneri ai unităților de învățământ la 25%.					Precondiții și riscuri: Lipsa resurselor financiare pentru derularea de campanii de promovare Durata procedurilor de autorizare Lipsa resurselor pentru monitorizare
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.1. Dezvoltarea programelor de învățare la locul de muncă în formarea profesională	Număr de clase în învățământul profesional, număr de clase în sistem dual	Anual, lunile noiembrie - ianuarie	IȘJ, CLDPS, unități școlare, operatori economici	30% clase învățământ dual din învățământul profesional	Lipsa autorizării, costuri ridicate ale autorizării, durata procedurilor de autorizare nu permite un răspuns prompt la cerințe OP, se pierde fidelitatea răspunsului la cererea pieței forței de muncă
A.2. Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților	Raport monitorizare a inserției la 6 luni raport monitorizare a inserției la 12 luni	Anual, semestrial	CJAPP, IȘJ, unități școlare	100% unități școlare care monitorizează inserția	Lipsa resurselor financiare și umane Lipsa de expertiză și experiență a personalului didactic în efectuarea monitorizării inserției
A.3. Organizarea de - campanii de promovare, schimbul de experiențe și bune practici/ mobilități internaționale în formarea profesională	campanii de promovare schimburi de bune practici/mobilități	Permanent	IȘJ, CCD, CJRAE, unități școlare, operatori economici	Campanie - Calendar anual	Lipsa resurselor financiare Lipsa personalului specializat în campanii de promovare la nivelul IȘJ, unități școlare.

Obiectivul 2: Dezvoltarea Parteneriatului Public Privat Indicatori: - gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici-100% în 2020 față de 98,8 % 2016 - creșterea numărului de contracte de parteneriate cu operatorii economici la 100 % - creșterea implicării operatorilor economici în elaborarea programelor curriculumului în dezvoltare locală (CDL) la 100%					Preconții și riscuri: Interesul scăzut al operatorilor economici/lipsa de comunicare
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Preconții și riscuri
A.1.Informarea mediului economic despre oferta ÎPT	Numărul sesiunilor de informare/ numărul operatorilor economici informați	Anual, lunile octombrie -noiembrie	IȘJ, unități școlare, operatori economici	două întâlniri pe unitate școlară	Lipsa de comunicare/răspuns a operatorilor economici la solicitările mediului educativ (IȘJ, unități școlare)
A.2. Realizarea de parteneriate în vederea desfășurării stagiilor de practici, inclusiv organizarea de clase în sistem dual	Numărul de parteneriate cu operatorii economici	Anual, lunile octombrie -noiembrie	IȘJ, unități școlare, operatori economici	100% contracte de parteneriat pentru stagiile de practică	Reticența unor operatori economici pentru încheierea de contracte pe termen de 3 ani
A.3.implicarea și consultarea operatorilor economici în realizarea programelor de pregătire practică și CDL	Numărul de programe și CDL-uri realizate în parteneriat cu operatorii economici	Anual, lunile aprilie - mai	IȘJ, unități școlare, operatori economici	100% CDL /UȘ elaborate în parteneriat cu OP parteneri	Lipsa de personal disponibil la operatorii economici să colaboreze cu unitățile școlare pentru elaborarea CDL
PRIORITATEA 2: Dezvoltarea sistemelor de asigurare a calității formării profesionale					
Obiective: O3: Asigurarea calității sistemului de formare profesională inițială O4: Actualizarea instrumentelor de planificare strategică PRAI/PLAI/PAS					
Indicatori de impact: - Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020 de la 3,2 % în 2015 (7% R și 2,9% U) - creșterea ponderii absolvenților din învățământul liceal tehnologic la 100% în 2020 de la 97,6% în 2015 - creșterea ponderii absolvenților din Învățământul profesional la 100% în 2020 de la 90,2% în 2015					
Obiectivul 3 : Asigurarea calității sistemului de formare profesională Indicatori: - Actualizarea infrastructurii formării profesionale inițiale conform cerințelor exprimate în SPP - Creșterea numărului de profesori calificați la 100% în 2020 de la 98,36% în 2016 - Actualizarea competențelor personalului didactic conform cerințelor operatorilor economici					Preconții și riscuri: Lipsa strategiei de dezvoltare și planificare fonduri pentru sistemul educativ Lipsa de implicare a cadrelor didactice

					Lipsa de atractivitate a cursurilor
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.1.Dezvoltarea centrelor de formare profesională și dotarea unităților școlare cu echipamente	Număr de școli cu dotare corespunzătoare - ateliere și laboratoare conform SPP	An 2020	IȘJ, CCD, unități școlare, ASSED	95% UȘ dotate corespunzător SPP	Lipsă de surse de finanțare locale
A.2.Dezvoltarea de programe de perfecționare/specializare/recalificare a cadrelor didactice	Număr de programe de specializare / perfecționare/ reconversie profesionala pentru cadrele didactice Număr de cadre didactice care participă la programe	An 2020	IȘJ, CCD, unități școlare, ASSED	80% participare cadre didactice la programe de specializare/ perfecționare/ reconversie	Lipsa de motivare a cadrelor didactice Lipsa de atractivitate a cursurilor (Conținuturile cursurilor nu sunt actualizate conform nevoilor actuale)
Obiectivul 4: Actualizarea instrumentelor de planificare strategică PLAI/PAS Indicatori: - actualizarea anuală a PLAI/PAS - participarea la cursuri de management educativ a tuturor directorilor și directorilor adjuncți din unitățile ÎPT					Precondiții și riscuri: - lipsă finanțare - lipsă persoane disponibile și cu resurse de timp
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.1. Actualizarea PLAI/PAS	PLAI/PAS	Anual	CLDPS, IȘJ, unități școlare	1 PLAI 44 PAS	Lipsa finanțare Lipsă implicare
A.2 Monitorizarea implementării PRAI/PLAI/PAS	Raport monitorizare implementare PRAI/PLAI/PAS cu recomandări	Anual	CR/CLDPS	44 Rapoarte de monitorizare PAS	Lipsă de fonduri Lipsă de timp a persoanelor responsabile
A.3. Participarea directorilor și cadrelor didactice la cursuri de management educativ	Competențe de management educativ aplicate în elaborarea PAS	Perioada 2018-2020	IȘJ, CCD, ASSED	100% directori participanți la cursuri 30% /UȘ cadre didactice participante la cursuri	Lipsă de cursuri/ autorizate la nivel local Lipsa unei analize de nevoi de formare a cadrelor didactice Lipsă de implicare a cadrelor didactice/ directori/
PRIORITATEA 3 : Asigurarea egalității de șanse și accesului la educație					
Obiective					

O5: Creșterea participării și facilitarea accesului grupurilor defavorizate la programele de formare profesională**O6: Dezvoltarea infrastructurii serviciilor de Orientare și Consiliere Profesională****Indicatori de impact:**

- scăderea ratei de părăsire timpurie a școlii de la 22,5% în 2015 la 10% în 2020
- scăderea numărului de elevi/consilier în vederea îmbunătățirii calității serviciilor de orientare și consiliere profesională

Obiectivul 5 : Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională**Indicatori:**

- număr de tineri din ÎPT beneficiari de susținere financiară la 100%
- număr de programe/proiecte prin care se dezvoltă competențe antreprenoriale 10

Precondiții și riscuri:

Lipsa fondurilor din bugetul local
Lipsa autorizațiilor de funcționare a căminelor și cantinelor existente
Ineficiența costurilor de întreținere a infrastructurii existente

Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.1. Susținerea tinerilor defavorizați în vederea participării la educație și formare profesională	Număr de elevi beneficiari de susținere financiară (bugetul de stat, sau operatori economici) Număr de elevi ce beneficiază de cazare în internat și cantină	Anual	IȘJ, unități școlare, operatori economci	Număr de elevi susținuți financiar/ cazați cu masă	Lipsa fonduri bugetul local Desființarea infrastructurii școlilor ce dețineau cămin și cantină Lipsă autorizații de funcționare cămine și cantine existente Ineficiența costurilor căminelor/cantinelor de dimensiuni mari, ce ar putea fi folosite pentru numărul mic de elevi din prezent
A.2. Dezvoltarea competențelor antreprenoriale în cadrul programelor de formare profesională	Număr de elevi ce activează în cadrul unei firme de exercițiu	Anual	IȘJ, unități școlare, operatori economci	Număr de firme de exercițiu înființate. Număr de elevi ce activează în firma de exercițiu	Lipsă interes/motivare Puține școli au implementat programul firme de exercițiu

Obiectivul 6: Dezvoltarea infrastructurii serviciilor de Orientare și Consiliere Profesională**Indicatori:**

- creșterea numărului de personal calificat în oferirea serviciilor de orientare și consiliere profesională la 100%
- număr de elevi și părinți informați și consiliați 100%

Precondiții și riscuri:

Lipsa de fonduri pentru înființarea posturilor de consilier școlar pentru fiecare unitate școlară
Lipsa de interes din partea cadrelor didactice de a participa la programe de orientare și consiliere profesională

Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.1. Îmbunătățirea serviciilor de	Număr de centre de	Anual	IȘJ, CCD,		Numărul mare de elevi ce revine

orientare și consiliere profesională și a consilierii în carieră	informare și consiliere Număr de cadre didactice calificate în orientare și consiliere profesională		CJRAE, unități școlare, operatori economici		unui consilier Lipsa fondurilor pentru înființarea mai multor posturi de consilieri Lipsa de interes a cadrelor didactice de a participa la cursuri de OPS
A.2 Facilitarea accesului la programele de informare și orientare și consiliere profesională a elevilor și părinților	Număr de elevi consiliați număr părinți consiliați	Anual	IȘJ, CCD, CJRAE, unități școlare, operatori economici	100% elevi, părinți/tutori informați din clasa a VIII-a privind oportunitățile de pe piața forței de muncă	Lipsa de comunicare a părinților cu școala În sistemul ÎPT un procent foarte mare de elevi provine din familii monoparentale, au părinții ambii sau numai unul plecați la muncă în alte țări și nu este legalizată tutela acestora

Anexa A la planul de acțiuni - Ținte pe domenii pentru structura planurilor de școlarizare											
Domeniu	Plan școlarizare realizat la clasa a IX-a, liceu tehnologic, în anul școlar 2017/2018			Plan școlarizare realizat la clasa a IX-a, învățământ profesional și dual, în anul școlar 2017/2018			Total realizat, clasa a IX-a, IPT			Ținte pentru oferta IPT 2020 SUCEAVA ^{*)}	Regiunea Nord-Est
	Nr. clase	Nr. elevi	%	Nr. clase	Nr. elevi	%	Nr. clase	Nr. elevi	%		
TOTAL	82	2284	100,00%	48	1322	100,00%	130	3606	100,00%	100	
RESURSE NATURALE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI	18	478	20,93%			7,72%	22	580	16,08%	17	23%
Agricultură	3	68	2,98%	1	28	2,12%	4	96	2,66%	2-4	
Silvicultură	4	110	4,82%	1	21	1,59%	5	131	3,63%	2-4	
Protecția mediului	6	154	6,74%			0,00%	6	154	4,27%	3-5	
Industrie alimentară	5	146	6,39%	2	53	4,01%	7	199	5,52%	6-8	
INDUSTRIE / PROFIL TEHNIC	27	757	33,14%			69,82%	59,5	1680	46,59%	46	49%
Fabricarea produselor din lemn			0,00%	2	57	4,31%	2	57	1,58%	0-2	
Electronică și automatizări	5	139	6,09%			0,00%	5	139	3,85%	2-4	
Producție media			0,00%			0,00%	0	0	0,00%	0	
Construcții, instalații și lucrări publice	2	56	2,45%	2,5	69	5,22%	4,5	125	3,47%	3-5	
Mecanică	13	375	16,42%	19	556	42,06%	32	931	25,82%	24-26	
Electric	3	75	3,28%	2	53	4,01%	5	128	3,55%	3-5	
Industrie textilă și pielărie	3	85	3,72%	5,5	151	11,42%	8,5	236	6,54%	6-8	
Materiale de construcții			0,00%			0,00%	0	0	0,00%	0	
Electromecanică	1	27	1,18%	0,5	10	0,76%	1,5	37	1,03%	0-2	
Chimie industrială			0,00%	1	27	2,04%	1	27	0,75%	0-2	
Tehnici poligrafice			0,00%			0,00%	0	0	0,00%	0	
SERVICII	37	1049	45,93%			22,47%	48,5	1346	37,33%	37	28%
Turism	19	547	23,95%	9	226	17,10%	28	773	21,44%	20-22	
Economic	15	411	17,99%			0,00%	15	411	11,40%	11-13	
Comerț	2	60	2,63%	1	29	2,19%	3	89	2,47%	1-3	
Estetica și igiena corpului omenesc	1	31	1,36%	1,5	42	3,18%	2,5	73	2,02%	1-3	

Valorile menționate vor fi actualizate la un interval de 1-2 ani pe baza analizei evoluțiilor și previziunilor cererii pieței muncii.

* Țintele pentru oferta IPT 2017-2020 a ISJ Suceava au fost modificate în ședința CLDPS din data de 24.11.2017, ca urmare a școlarizării elevilor pe domeniul Chimie industrială începând cu anul școlar 2017-2018.

MEMBRII TITULARI/ MEMBRII SUPLEANȚI CLDPS – SUCEAVA

Nr. Crt.	Nume și prenume	Organizația reprezentată
1	Scutaru Gabriela	Inspectoratul Școlar Județean Suceava
2	Pentilescu Maria	Inspectoratul Școlar Județean Suceava
3	Stan Alina Iuliana	Instituția Prefectului județului Suceava
4	Onică Adriana	Instituția Prefectului județului Suceava
5	Culpei Laura Cătălina	Consiliul Județean Suceava
6	Salup Rusu Alexandru Marian	Consiliul Județean Suceava
7	Derla Alina	Primăria Municipiului Suceava
8	Ungureanu Cezar	Primăria Municipiului Suceava
9	Porohniuc Gabriela Liliana	Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Suceava
10	Capverde Anca	Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Suceava
11	Duțu Haralampie	Direcția pentru Agricultură Suceava
12	Struț Emilian Gruia	Direcția pentru Agricultură Suceava
13	Bolohan Liliana	Inspectoratul Teritorial de Muncă Suceava
14	Berezoschi Stelică	Inspectoratul Teritorial de Muncă Suceava
15	Mocian Dănuț	Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Suceava
16	Duțuc Lore Gabriela	Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Suceava
17	Hrișcă Cristina	Camera de Comerț și Industrie Suceava
18	Airoaie Corneliu Doru	SC ADRIA SRL Suceava
19	Ilisei Ovidiu	Uniunea Generală a Industriașilor din România – filiala Bucovina, Suceava
20	Stamatin Mihai	SC IASON TURISM SRL Suceava
21	Stamatin Corina Violeta	SC IASON TURISM SRL Suceava
22	Mironiuc Dănuț	SC ROSAR SRL Rădăuți
23	Popescu Cazacu Alin Codruț	SC SUCT SA Suceava
24	Zaharescu Eugen	SC SUCT SA Suceava
25	Hrestic Rareș	Federația Patronală a IMM Suceava
26	Agheorghicesei Liliana	Federația Patronală a IMM Suceava

27	Teodoreanu Maria	Asociația Școlară Suceveană pentru Educație și Dezvoltare Suceava
28	Georgescu Elvira	Asociația Școlară Suceveană pentru Educație și Dezvoltare Suceava
29	Irimia Dumitru	Uniunea Județeană a Sindicatelor Libere Suceava
30	Corbotiuc Radu	Uniunea Județeană a Sindicatelor Libere Suceava
31	Iordache Anca	Asociația Părinților și Profesorilor de la Colegiul Economic „Dimitrie Cantemir” Suceava
32	Panțîru Daniela	Asociația Părinților și Profesorilor de la Colegiul Economic „Dimitrie Cantemir” Suceava
33	Secieru Iordănel	Blocul Național Sindical – filiala Suceava
34	Baciu Carmen	Blocul Național Sindical – filiala Suceava
35	Spiridon Ovidiu Neculai	Uniunea Sindicală Teritorială Suceava
36	Simeria Maria	Uniunea Sindicală Teritorială Suceava
37	Beilic Lăcrămiara	Asociația pentru Turism Bucovina
38	Bordeianu Otilia Maria	Asociația pentru Turism Bucovina
39	Gafiuc Petru Vasile	Asociația Institutul pentru Parteneriat Social Bucovina
40	Lungu Daniel	Asociația Institutul pentru Parteneriat Social Bucovina

**GRUPUL DE LUCRU CARE A REALIZAT ACTUALIZAREA
PLANULUI LOCAL DE ACȚIUNE PENTRU
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC 2017-2020**

Nume prenume	Instituție reprezentată	Contribuții
Pentilescu Maria	Inspectoratul Școlar Județean Suceava	Cap. 1 Rezumat.
Teodoreanu Maria	Asociația Școlară Suceveană pentru Educație și Dezvoltare Suceava	Cap. 2 Demografie.
Hrișcă Cristina	Camera de Comerț și Industrie Suceava	Cap. 3 Profil economic.
Porochniuc Gabriela Liliana	Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă Suceava	Cap. 4 Piața muncii.
Scutaru Gabriela	Inspectoratul Școlar Județean Suceava	Cap. 5 Învățământul Profesional și Tehnic din județul Suceava.
Pentilescu Maria	Inspectoratul Școlar Județean Suceava	
Ursulean Dumitru Gavril	Inspectoratul Școlar Județean Suceava	
Pentilescu Maria	Inspectoratul Școlar Județean Suceava	Cap. 6 Monitorizarea progresului în implementarea PLAI.
Porochniuc Gabriela Liliana	Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă Suceava	
Ursulean Dumitru Gavril	Inspectoratul Școlar Județean Suceava	
Scutaru Gabriela	Inspectoratul Școlar Județean Suceava	Cap.7 Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea.
Pentilescu Maria	Inspectoratul Școlar Județean Suceava	Cap.8 Rezumatul principalelor concluzii și obiectivele dezvoltării IPT la orizontul anului 2020.
Ursulean Dumitru	Inspectoratul Școlar Județean Suceava	Cap.9 Acțiuni propuse pentru realizarea obiectivelor dezvoltării IPT la orizontul anului 2020.